

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**AB DİL PASAPORTU VE “EAQUALS”
STANDARTLARIYLA UYUMLU YABANCI DİL
OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNİN WEB
ORTAMINDA YAPILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ
(Gaziantep Üniversitesi Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA SAMANCIOĞLU

GAZİANTEP
TEMMUZ 2006

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**AB DİL PASAPORTU VE “EAQUALS”
STANDARTLARIYLA UYUMLU YABANCI DİL
OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNİN WEB
ORTAMINDA YAPILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ
(Gaziantep Üniversitesi Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA SAMANCIOĞLU

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. M. Semih SUMMAK

GAZİANTEP
TEMMUZ 2006

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**AB Dil Pasaportu ve “EAQUALS” Standartlarıyla Uyumlu Yabancı Dil Olarak
İngilizce Öğretiminin Web Ortamında Yapılabilirliğinin İncelenmesi
(Gaziantep Üniversitesi Örneği)**

MUSTAFA SAMANCIOĞLU

Tez Savunma Tarihi: 13.07.2006

Sosyal Bilimler Enstitüsü onayı

Prof.Dr. Osman ERKMEN
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof.Dr. Hikmet Y. Celkan
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.DoçDr. M.Semih SUMMAK
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Prof.Dr. Hikmet Y. Celkan

Yrd.DoçDr.M.Semih SUMMAK

Doç.Dr. İ.Halil GÜZELBEY

ÖZET

AB DİL PASAPORTU ve “EAQUALS” STANDARTLARIYLA UYUMLU YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNİN WEB ORTAMINDA YAPILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ (Gaziantep Üniversitesi Örneği)

SAMANCIOĞLU, Mustafa
Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. M. Semih SUMMAK
Temmuz 2006, 90 sayfa

Uygulamalı bir araştırma niteliği taşıyan bu çalışmada Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretiminin Web Tabanlı Uzaktan Eğitim modeline uygunluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması sonucunda elde edilen bulgular dikkate alınarak örnek bir sanal ders tasarımının web ortamına aktarılması, asenkron (eşzamansız) erişimi ve yönetimi gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, Web tabanlı eğitim (WTE) ortamı tasarım prensipleri dikkate alınıp, internet ve iletişim teknolojileri kullanılarak dil öğretimi amacıyla örnek bir online eğitim ortamı tasarlanmıştır. Prototip aşamasında olan online eğitim ortamı, öğrenme yolu(learning path), online tartışma ve sohbet gurupları, online sınav sistemi, online duyuru sistemi gibi bir çok web uygulamasını içermektedir. Ayrıca Avrupa Dil Gelişim Dosyası (European Language Portfolio – ELP) ve Avrupa Dil Pasaportu kavramlarının kapsamı ve Türkiye için önemi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Yabancı dil eğitimi, Web tabanlı eğitim, Avrupa dil gelişim dosyası, AB dil pasaportu.

ABSTRACT**AN ANALYSIS OF THE FEASIBILITY OF EU-LANGUAGE
PORTFOLIO AND “EAQUALS” STANDARTS COMPATIBLE WEB
BASED EFL TEACHING PROGRAM DESIGN
(A Case Study at Gaziantep University)**

SAMANCIOĞLU, Mustafa

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assoc.Prof.Dr. M. Semih SUMMAK

July 2006, 90 pages

The study in hand, aimed at designing a sample virtual course as a part of web-based, EU standarts compatible, English language teaching program and the feasibility of such a distance teaching option within Gaziantep University's infrastructure.

Beyond the literature survey, which mainly deals with a thorough examination of the distance education models in general and foreign language teaching, the actual design of the web-based lesson constituted the heart of the study. In the virtual lesson design phase, “asynchronized” model was preferred and the application of all the components such as access to a virtual text, forum, speeded message delivery and exchange, bulletin board, on line examination and evaluation channels have been made available to the end users. In addition European Language Portfolio and European Language Passport concepts and their importance for Turkey were examined in a developmental perspective.

The study, on the other hand, revealed that the firmly established infratructure and human resources of the Gaziantep University would serve as a solid ground for the delivery of high-tech (web-based) foreign language teaching programs on the Internet.

Key Words: Web-Based Education, EFL teaching, European Language Portfolio

TEŐEKKÖR

Sabır ve teŐvikleriyle bana hep gÖç veren aileme, tez çalıŐmamım her aşamasında yardımlarını esirgemeyen bÖtÖn ÖĞretmenlerime ve tez danıŐmanım Semih SUMMAK'a teŐekkÖrler.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
SEMBOLLER VE KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1
1.1. GİRİŞ	1
1.2. ARAŞTIRMA PROBLEMİ	4
1.2.1. Problem Arka Planı	4
1.2.2. Problem Cümlesi	7
1.2.3. Alt Problemler	7
1.2.4. Amaç	8
1.2.5. Önem	8
1.2.6. Sayıtlılar	9
1.2.7. Sınırlılıklar	9
LİTERATÜR ÖZETLERİ VE ÖRNEK SANAL DERS TASARIMI	10
2.1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ VE ALAN YAZIN	10
2.1.1. Uzaktan Eğitim	10
2.1.1.1. Uzaktan eğitim	10
2.1.1.2. Uzaktan eğitim türleri	11
2.1.1.3. Uzaktan eğitimin yararları ve sınırlılıkları	12
2.1.1.4. Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim	14
2.1.1.5. Türkiye’de yabancı dil öğretimi	16
2.1.1.6. Dünyada ve Türkiye’de uzaktan yabancı dil öğretimi	18
2.1.1.7. Web tabanlı yabancı dil öğretimi uygulamalarının etkinliği üzerine yapılmış araştırmalar	23
2.1.2. Web Tabanlı Eğitim	25
2.1.2.1. Web tabanlı eğitim	25
2.1.2.2. WTE’in avantaj ve dezavantajları	26
2.1.2.3. WTE’de iletişim altyapısı ve internet	27
2.1.2.4. Web tabanlı eğitimin yönetim boyutu	27
2.1.3. AB Dil Pasaportu	32
2.1.3.1. Giriş	32
2.1.3.2. Türkiye – Avrupa Konseyi ilişkileri	33
2.1.3.3. Avrupa dil gelişim dosyası	34
2.1.3.4. “EAQUALS” – Avrupa kaliteli dil hizmetleri birliği	36
2.1.3.5. ALTE- Avrupa dil test merkezleri birliği	38
2.2. WEB TABANLI EĞİTİM ORTAMI TASARIMI	38
2.2.1. Web Tabanlı Eğitim Ortamları	38

2.2.2. WTE Kullanıcı Profilleri.....	40
2.2.2.1. Öğrenci profili.....	40
2.2.2.2. Öğretmen profili.....	41
2.2.2.3. Yönetici profili.....	42
2.2.3. WTE’de İletişim.....	42
2.2.4. WTE Öğretim Materyali Tasarımında Dikkat Edilmesi Gerekenler	44
2.2.5. WTE Uygulamalarında Dikkat Edilmesi Gerekenler	47
2.2.6. Web Tasarım Teknolojileri ve Araçları	47
2.3. BİR TASARI OLARAK GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ UZAKTAN DİL	
EĞİTİM MERKEZİ – GATUDEM.....	49
2.3.1. Gaziantep Üniversitesi	49
2.3.2. GATUDEM Tasarımının Genel Özellikleri.....	50
2.3.3. GATUDEM’in Pedagojik Temelleri.....	52
2.3.4. GATUDEM Yazılımının Mimarisi ve Teknolojik Altyapısı.....	53
2.3.5. GATUDEM Yazılımının Algoritmik Şeması	54
2.4 WEB TABANLI DİL KURSU TASARIM VE YÖNETİMİ	55
2.4.1. Web Tabanlı Uzaktan Dil Eğitimi.....	56
2.4.2. GATUDEM Ana Sayfası	57
2.4.3. Sisteme Giriş ve Kullanıcı Profilleri	57
2.4.4. Öğrenci Girişi.....	58
2.4.4.1. Yeni bir kursa kaydolmak	59
2.4.4.2. Ajandayı görüntülemek.....	60
2.4.4.3. Kullanıcı bilgilerini düzenlemek.....	60
2.4.5. Öğretmen/Yönetici Girişi.....	61
2.4.5.1. Yeni bir kurs oluşturma.....	62
2.4.5.2. Kurs ana sayfası	62
2.4.5.3. Ajanda aracı	63
2.4.5.4. Duyuru aracı.....	63
2.4.5.4. Belgeler ve bağlantılar	64
2.4.5.5. Alıştırmalar	65
2.4.5.6. Öğrenme yolu (Learning Path) görüntüleri.....	66
2.4.5.7. Ödev aracı	70
2.4.5.8. Forum aracı	70
2.4.6. Platform Yönetimi.....	71
2.4.6.1. Kullanıcıların yönetimi	72
2.4.6.2. Kursların yönetimi	72
2.4.6.3. Genel platform yapılandırması ve yönetimi.....	73
MATERYAL VE YÖNTEM.....	74
3.1. MATERYAL.....	74
3.2. YÖNTEM.....	74
BULGULAR VE TARTIŞMA.....	76
4.1. BULGULAR	76
4.2. TARTIŞMA	81
4.3. SONUÇ	83
4.4. ÖNERİLER	84

KAYNAKLAR	86
ÖZGEÇMİŞ.....	90
VITAE	90

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.1. Avrupa Dil Pasaportu A1 Seviyesi Yeterlilikleri	56

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1 : Avrupa dil pasaportu yeterlilik seviyeleri.....	36
Şekil 2.2 : Gatudem yazılımının pedagojik öğrenim modeli.....	52
Şekil 2.3 : Web tabanlı gatudem yazılımının kavramsal mimarisi.....	53
Şekil 2.4 : Gatudem yazılımının algoritmik şeması.....	54
Şekil 2.5 : Gatudem yazılımının ana sayfası.....	57
Şekil 2.6 : Gatudem öğrenci giriş sayfası	58
Şekil 2.7 : Bir kursa kaydolmak yada kurs kaydını silmek	59
Şekil 2.8 : Ajandayı görüntülemek	60
Şekil 2.9 : Kullanıcı bilgilerini düzenlemek	60
Şekil 2.10 : Öğretmen / yönetici girişi	61
Şekil 2.11 : Yeni bir kurs oluşturma	62
Şekil 2.12 : Kurs ana sayfası	62
Şekil 2.13 : Ajanda aracı	63
Şekil 2.14 : Duyuru aracı	63
Şekil 2.15 : Belge ve bağlantı oluşturma	64
Şekil 2.16 : Sunucuya dosya gönderme	64
Şekil 2.17 : Yeni bir alıştırmayı oluşturma	65
Şekil 2.18 : Alıştırmada kullanılacak soruları hazırlamak	65
Şekil 2.19 : Bir öğrenme yolunun hazırlanması	66
Şekil 2.20 : Öğrenme yolu görüntüsü (çerçeve modu)	67
Şekil 2.21 : Öğrenme yolu görüntüsü (tam ekran modu)	67
Şekil 2.22 : Gatudem öğrenme yolu görüntüsü –1	68
Şekil 2.23 : Gatudem öğrenme yolu görüntüsü –2	68
Şekil 2.24 : Gatudem öğrenme yolu görüntüsü –3	69
Şekil 2.25 : Gatudem öğrenme yolu görüntüsü –4	69
Şekil 2.26 : Ödev aracı	70
Şekil 2.27 : Forum aracı	70
Şekil 2.28 : Platform yönetim ekranı	71
Şekil 2.29 : Kullanıcı işlemleri	72
Şekil 2.20 : Kurs işlemleri	72

SEMBOLLER VE KISALTMALAR

Asymetric Digital Subscriber Line _Asimetrik Sayısal Abone Hattı	:ADSL
File Transfer Protocol _ Dosya Aktarım Protokolü	:FTP
Gaziantep Üniversitesi Web Tabanlı Uzaktan Dil Eğitim Merkezi	:GATUDEM
Hyper Text Markup Language _ Hareketli Metin İşaretleme Dili	:HTML
Perl Hypertext Preprocessor – Perl Hareketli Metin Önışlemcisi	:PHP
World Wide Web _ Dünya Çapında Ağ	:WWW
Web Tabanlı Eğitim	:WTE
Web Tabanlı Test	:WTT
Kişisel Sayısal Asistan (Personal Digital Assistant)	:PDA
Eğitim Yönetim Sistemi (Learning Management system)	:LMS
İnternette Anında Sohbet (Internet Relay Chat)	:IRC
Taşınabilir belge formatı (Portable Document Format)	:PDF

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. GİRİŞ

İnternetin hayatımıza etkin olarak girmesinin üzerinden henüz 15 yıl kadar bir süre geçmiş olmasına rağmen, o günlük hayatımızı ve faaliyetlerimizin çoğunu kökünden etkilemiştir. Özellikle iletişime ve bilgi aktarımına getirdiği hız ve çeşitlilik günümüz toplumlarını daha bilgi merkezli hale getirmiştir. Günlük hayatımızdaki hemen her tür faaliyet bu durumdan farklı derecelerde etkilenmiş ve etkilenmeye devam etmektedir. Ticaret, haberleşme, eğitim ve bilim sahalarında bu gelişmeler çok hızlı bir şekilde yerini almaktadır (Soo ve Ngeow, 1998). Örneğin, internet sayesinde ticaret araçları çeşitlenmiş ve hızlanmış, bunun sonucunda da yeni bir ticaret tarzı olarak e-ticaret doğmuştur. İnternetin gelişmesi yönetim alanında da hızlı değişimlere sebep olmuştur. Günümüze devletlerin iş akışları ve bürokratik süreçleri giderek daha çok internet merkezli hale gelmektedir. Bu kapsamdaki kamusal uygulamaların tümüne e-devlet uygulamaları adı verilmektedir.

Şüphesiz ki eğitim de bu durumdan payını almaktadır. Gelişen teknolojiler, eğitim tekniklerinin çeşitlenmesine zemin hazırlamaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, eğitim de her geçen gün daha da teknoloji merkezli bir alan haline gelmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı kağıt-kalem-tebeşir-tahta dörtlüsünden hızlı bir şekilde bilgisayar ve internete doğru kaymaktadır. Bu durum eğitimin de “e-”leşmesine (daha çok bilgisayar ve internet yoğunluklu hale gelmesi) sonuç olarak e-eğitimin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Bingöl, 2000).

Her bir vatandaşa eşit eğitim fırsat ve imkanlarının sunulması, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, bir şekilde örgün öğretimin sınırları dışında kalmış insanlara eğitim imkanlarının ulaştırılması eğitimin önemli sorunlarından (Selvi, 2002). İnternet ve bilgisayar kullanımı sayesinde eğitimdeki problemlerin ve

kısıtlamaların en temel kaynağı olan zaman ve mekandan kaynaklanan problemlere alternatif çözümler sunulabilmektedir.

Hızlı sanayileşme, ekonomi ve bilimin küreselleşmesi, İnternet erişim ihtiyacı gibi faktörler İngilizce öğrenimine olan ihtiyacı büyük oranda artırmıştır (Soo ve Ngeow, 1998). Gelişmekte olan ülkeler için yabancı dil olarak İngilizce öğretimi zaten oldukça büyük öneme sahiptir. Bu ülkelerin nüfus artış hızlarıyla orantılı olarak artan dil öğrenme ihtiyacını geleneksel yöntemlerle (sınıf içi, öğretmen temelli) çözebilmeleri mümkün görünmemektedir.

Eğitimin neredeyse tamamen öğrenen merkezli bir yapıya dönüştüğü günümüzde, öğrencinin daha rahat, daha özgür ve daha verimli öğrenebilmesi için öne sürülen ve geliştirilen eğitim modelleri teknoloji faktörünü de içerisinde barındırmaktadır (Demirel, 2003: 51). Günümüzde öğrenen merkezli ve teknoloji destekli bu eğitim modellerinden geniş bir uygulama alanına sahip “uzaktan eğitim modeli” birçok eğitimci tarafından geleceğin alternatif eğitim modeli olarak düşünülmektedir.

Klasik eğitim ortamlarında yaşanan yüksek maliyet, zaman ve mekan yetersizliği gibi sorunları ortadan kaldırmayı amaçlayan uzaktan eğitim modeli özellikle çalışan bireyler için ideal bir eğitim alternatifidir. Başlangıçta tamamen yaygın eğitim uygulamalarında kullanılan bu model günümüzde örgün eğitimde de geniş bir kullanım alanı bulmuştur.

Uzaktan eğitim, uzaktan öğretim ve uzaktan öğrenim süreçlerinin tamamını kapsayan geniş anlamli bir kavramdır. Uzaktan öğretim, dersi alacak öğrenciler için öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilen süreci, uzaktan öğrenim ise öğrenci tarafından gerçekleştirilen süreci ifade etmektedir. Başka bir deyişle uzaktan eğitim öğretme ve öğrenme öğelerini bir araya getiren bir terimdir (Kaya, 2002: 11).

E-eğitim kavramı ise bilgisayar ve internet yoğunluklu bir uzaktan eğitim modelini ifade etmektedir (Kesim, 2002). Bu modelde, eğitim hizmeti öğrenciye zaman ve mekandan bağımsız şekilde, bilgisayar ve internetin sunmuş olduğu imkanlar kullanılarak ulaştırılabilmektedir. Web tabanlı eğitim (WTE) ise, internetin eğitim amaçlı olarak en çok kullanılan ara birimi olan “World Wide Web” yada kısaca “Web” olarak adlandırılan hizmetlerine atfen verilen bir isimdir. İnternet aracılığıyla ve herhangi bir zamanda alınabilme esnekliği sunduğu için bu öğretim modeline “online öğretim” de denilmektedir.

Bu eğitim modelinin en temel amacı, büyük bir kitlenin ihtiyaç duydukları eğitimi buldukları yerlerden ve diledikleri zamanda alabilmelerini sağlamaktır (Benli, 2004). “Online” eğitimi alacak kişiye sunulan bu esneklik, eğitimin alınmasını kolaylaştırmakla birlikte, tam anlaşılammış konuların tekrar edilebilmesi, öğrencinin kendi hızında öğrenmesi ve test olanakları yardımıyla, eğitimin verimini de arttırmaktadır. Bu haliyle örgün eğitimin önemli bir tamamlayıcısı olabilmektedir.

2001 yılı verilerine göre dünya genelinde 380 milyon insan internet kullanmakta ve her gün bu sayıya 170.000 yeni abone eklenmektedir. Günümüzde küresel bilgi her beş yılda ikiye katlanırken bunun 2020 yılında 72 günde bir olacağı tahmin edilmektedir (Staudt, 2001). Bilginin artması, onun depolanması ve iletilmesi gibi iki önemli sorunu da gündeme getirmektedir. Bellek kapasiteleri yüksek sunucu/istemci bilgisayarların geliştirilmesi ve iletim hızının artırılması, bilginin rahatlıkla dolaşımını sağlayacaktır(Kesim, 2002).

Günümüzde “Internet”in daha çok insan tarafından kullanılabilir hale gelmesi ve eğitimsel ihtiyaçları karşılayabilecek kapasiteye ulaşması web tabanlı yada online öğretime olan talebi artırmıştır.

Bir pazar halini alan web tabanlı uzaktan eğitim uygulamaları, dünyada her yıl %100 büyümektedir. 1999 yılında 1,1 milyar dolar olan ABD kurumsal uzaktan eğitim pazarının, 2003 yılında 11,4 milyar dolara çıkması bu kavramın önemini belirtmede yeterli olacaktır (Siber Eğitim ve İletişim, 2004). Uzaktan eğitimin Türkiye’deki portresi diğer teknolojik alanlarda olduğu gibi biraz gecikmeli de olsa dünyayla paralel bir seyir izlemektedir.

Bilgi teknolojisinde meydana gelen gelişmelerin eğitime uygulanması bu alanda yeni fırsatların ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnternet teknolojilerinin eğitimde kullanımını sonucunda ortaya çıkan web tabanlı eğitim, etkileşimli bir eğitim ortamı sunmaktadır. Böylece yer ve zamandan bağımsız eğitim olanakları sunulmakta ve nitelikli eğitimin daha çok insana ve daha ekonomik bir şekilde sunulabilmesi mümkün olabilmektedir.

Türkiye Avrupa Konseyinin 48 kurucu üyesinden birisi ve Avrupa Birliğine üyelik sürecinde bulunan bir ülkedir. Üyelik süreci ekonomi, kültür, eğitim ve yönetimde AB standartlarına uyma çalışmalarını kapsamaktadır. Türkiye Avrupa Konseyinin almış olduğu kararları yakından takip etmektedir. Avrupa Konseyi, “Avrupa genelinde çok dilliliği ve çok kültürlülüğü yaymak” amacıyla değişik

uygulamalar ve projeler geliştirmektedir. Bunlardan birisi de 2001 yılında geliştirilen “Avrupa Dil Gelişim Dosyası” projesidir (Demirel, 2005).

Avrupa Dil Gelişim Dosyası bireyin dil beceri ve yeterliklerini değerlendiren ve gösteren, tutarlı ve kıyaslanabilir, Avrupa genelinde geçerli bir takım araçların koleksiyonudur (eaquals.org). Bu koleksiyon Dil Pasaportu, Dil Öğrenim Geçmişi ve Dil Dosyasından meydana gelmektedir. Dil Pasaportu, bireylerin dil becerileri, nitelikleri ve deneyimlerini gösteren bir belgedir.

Dil pasaportu eğitimsel ve kültürel amaçları yanında siyasi açıdan da önemini artırmaktadır. Avrupa Birliği, sınırları içerisinde serbest dolaşım hakkı ve çalışma izni verirken Dil Pasaportunu zorunlu hale getirmeyi planlanmaktadır. (Demirel, 2004) Başka bir ifadeyle zaman içerisinde klasik pasaportun yerini dil pasaportunu alacak, bir ülkede yaşamak ve çalışmak için bu belgeye ihtiyaç duyulacaktır.

Bu çalışma, temelde avrupa dil gelişim dosyasını, web tabanlı dil öğretimi uygulamalarını ve bu uygulamaların etkinliğini bütüncü altına alarak; yabancı dil olarak ingilizce öğretiminin online olarak uygulanabilmesi için gerekenleri belirlemeyi ve bu bilgiler ışığında bir web tabanlı dil öğretim ortamı tasarımının geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Araştırma, ayrıca, web ortamında dil öğretiminin gerçekleştirilebilirliğini ve sanal sınıf ortamının yönetim boyutunu yansıtmak amacıyla Gaziantep Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilebilecek web tabanlı eğitim ortamı ile bu ortamda sunulmak amacıyla hazırlanmış örnek sanal ders tasarımını da içermektedir.

1.2. ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Bu ana başlık altında, problemin arka planı başlığı altında problemin kaynağı, problem cümlesi, araştırmaya ait alt problemler, araştırmanın önemi, amacı, sınırlılıkları, varsayımları ele alınmıştır.

1.2.1. Problem Arka Planı

Eğitimde teknoloji kullanım hızı yüksek bir ivmeyle artmaktadır. Gelişen teknoloji, toplumların hızla artan sorunlarının çözümünde ve ihtiyaçlarının karşılanmasında kaçınılmaz olarak her geçen gün daha fazla oranda kullanılmaktadır. Bu teknolojilerin de en başında bilişim teknolojileri adıyla anılan bilgisayar ve iletişim –internet gibi- teknolojileri gelmektedir. Bilgisayarların bilgi işlem kapasiteleri sürekli artmakta, hesaplama, depolama ve multi-medya yetenekleri her

geçen gün gelişmektedir. İnternet ve iletişim alt yapısı teknolojileri inanılmaz bir hızla gelişmekte ve elbette bütün bu gelişmeler daha önce var olmayan pek çok fırsatı beraberinde getirmektedir.

Günlük hayatımızdaki hemen her tür faaliyet bu gelişmelerden payını almaktadır. Eğitim günümüz toplumlarının en önemli meselelerinden birisi olarak bu teknolojilerin en çok kullanıldığı ve en hızlı uyarlandığı alanlardan birisidir. Hemen her yeni teknoloji, hızlı şekilde eğitim sorunlarına ve ihtiyaçlarına uygulanmaktadır. Bu uygulamaların en çok bulunduğu alanların başında, iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasıyla hayatımıza giren uzaktan eğitim çalışmaları gelmektedir. Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak ayrı mekanlarda bulunduğu eğitim modeli olarak tanımlanabilir. Zaman içerisinde iletişim teknolojilerinin hız ve çeşitliliğinin artması uzaktan eğitimin de değişim geçirmesine sebep olmuştur. 1800'lü yılların ortalarında ilk defa mektup kullanılarak başlayan uzaktan eğitim çalışmaları stenograf, telgraf, telefon, radyo, televizyon ile yoluna devam etmiş nihayet 1980'lerde bilgisayarın ve internetin hayatımıza girmesiyle yeni bir boyut ve ivme kazanmıştır. Zira bilgisayar ve onun en önemli tamamlayıcısı konumundaki internet'in oluşturduğu "sanal ortam" eğitim için önceki bütün araçların sunduğundan çok fazlasını sunabilmektedir. Böylece bilişim teknolojileri ortak adıyla andığımız bilgisayar ve iletişim teknolojileri büyük bir hızla uzaktan eğitim için kullanılan diğer araçların yerini almaya başlamıştır.

Bilgisayar ve İnternet kullanımıyla gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri daha çok web sayfaları denilen, içerisinde çok farklı türlerde -yazı,- resim, hareketli görüntüler ve ses gibi- içerik kullanılabilen elektronik belgeler aracılığıyla gerçekleştirildiği için bu tür öğretim yaklaşımına "Web Tabanlı Eğitim" denmektedir.

Günümüzde web tabanlı eğitimin kendi başına yada klasik öğretimle birlikte kullanıldığı karma öğretim modelleri farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Yaygın eğitimde kurslar, sertifika programları, kamu ve özel kuruluşların çalışanları için düzenlemiş olduğu hizmet içi eğitim programlarının yanı sıra örgün eğitim veren üniversitelerin lisans, önlisans, yüksek lisans ve doktora programlarında, özel kolejler tarafından da "web tabanlı eğitim" in kullanım alanı bulmaktadır (Şen, 1999:57).

Web tabanlı öğretimin kullanım alanlarından birisi de uzaktan dil öğretimidir. Uzaktan öğretim yoluyla dil öğretiminin geçmişi 1960'lı yıllara kadar

uzanmaktadır. İlk olarak kitap, dergi, mektup gibi basılı materyal kullanılarak yapılan uzaktan dil öğretimi faaliyetleri zamanla daha teknoloji merkezli hale gelmiş ve telefon, radyo ve tv kullanımını günümüzde yavaş yavaş bilgisayar ve internete bırakmaktadır. Türkiye’de ise uzaktan dil öğretim ilk olarak 1960’lı yıllarda radyo yayınlarıyla İngilizce, Fransızca ve almanca öğretimine yönelik olarak başlamıştır. Ardından uzun süre tv kullanılarak sürdürülen uzaktan dil öğretim çalışmaları günümüzde bu yöntemlere ek olarak web tabanlı teknolojiler kullanılarak sürdürülmektedir.

Günümüzde dünyada ve Türkiye’de hemen her dile yönelik olarak sunulan çok sayıda web tabanlı uzaktan dil öğretimi uygulaması ile karşılaşmak mümkündür. Yapılan araştırmalar web tabanlı eğitimin dil öğretimine uygun olabileceğini göstermektedir (Adıyaman, 2002). Hatta bilgisayar kullanımı sayesinde yüz yüze öğretime nazaran bazı üstünlüklerinin bulunduğu da söylenebilir. Örneğin kelime dağarcığı oluşturmada, telaffuz çalışmalarında bilgisayarların gelişmiş multi-medya (ses, resim, görüntü) olanakları yeni olanaklar sunabilmektedir.

Türkiye, Avrupa Birliği’nin eğitim ve kültür politikalarını yürüten en önemli örgüt olan Avrupa Konseyi’nin kurucu üyelerinden birisidir. Avrupa Konseyi Avrupa’nın geleceği için “çok dilli, çok kültürlü” bir toplum yaratma anlayışını benimsemiş ve tüm üye ülkelerde bu anlayışın yerleşmesi için çalışmalar yürütmektedir. Türkiye’de konseyin eğitim ve kültür politikalarını yakından takip etmektedir. Avrupa Konseyinin dil eğitim ile ilgili çalışmaları ‘Dil Politikası Birimi’ tarafından yürütülmektedir. Birim, Avrupa’da çok dilliliği yayma ve bunun üye ülkelerin eğitim politikalarına yansımalarını sağlamak amacı doğrultusunda 2000 yılında Avrupa Dil Gelişim projesini geliştirmiştir. Konsey, aynı yıl Dil Gelişim projesinin Türkiye’nin de dahil olduğu bütün üye ülkelerde uygulanmaya başlanmasını ilke olarak kabul etmiştir (Demirel, 2005).

Projenin amacı her bireyin dil beceri ve yeterliklerini değerlendiren ve gösteren, Avrupa sınırlarında geçerli bir belge olan Avrupa Dil Pasaportu belgesine sahip olmasını sağlamaktadır. Bu belgenin zaman içerisinde klasik pasaportların yerini alması planlanmaktadır. Böylece bir ülkede yaşamak, eğitim görmek yada çalışmak için sadece dil pasaportu yeterli olabilecektir.

Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinde kültürel ve ekonomik entegrasyon Türkiye’nin önemli sorunlarının başında gelmektedir. Bu iki başlık da dil öğretimi ile yakından ilişkilidir. Öncelikle kültürel entegrasyonun sağlanabilmesi ancak çok dilli

ve çok kültürlülüğü benimsemiş insanlar sayesinde mümkün olabilecektir. Ekonomik entegrasyon sürecinde dilin önemi daha da artmaktadır. Zira yetiştirilen personelin Avrupa sınırları içerisinde herhangi bir ülkede çalışabilecek nitelikte olabilmesi ancak o ülkede kullanılan dili bilmesiyle mümkün olabilecektir.

Ancak hızla artan nüfus ve eğitim talebinin geleneksel yöntemlerle (sınıf içi, öğretmen merkezli) karşılanabilmesi pek mümkün gözükmemektedir. Bütün bu gelişmeler dikkate alındığında, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada web tabanlı uzaktan öğretim yönteminin uygun bir alternatif oluşturabileceği düşünülmektedir.

1.2.2. Problem Cümlesi

Avrupa Birliği'nin Dil Pasaportu gereksinimlerine uygun Yabancı Dil olarak İngilizce Eğitimi, Web Tabanlı Eğitim modeline uyarlanabilir mi?

1.2.3. Alt Problemler

Araştırmaya ait alt problemler şunlardır:

- Uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimine kıyasla faydaları ve sınırlılıkları nelerdir?
- WTE hizmeti sunabilmek için gerekli kurumsal altyapı ihtiyaçları nelerdir?
- Gaziantep Üniversitesi web tabanlı uzaktan dil öğretimi sunmak için gerekli bilişim ve teknolojik alt yapıya sahip midir?
- WTE' de ihtiyaç duyulan öğretmen profili nasıldır?
- Türkiye'de ve Dünyada uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi uygulamaları nelerdir?
- Klasik eğitim ve web tabanlı eğitim ortamları, yönetim boyutunda ne tür farklılıklar göstermektedir?
- WTE' de eğitim ortamı yöneticisinin sahip olması gereken nitelikler nelerdir?
- Bir WTE sisteminin sahip olması gereken işlevler ve özellikler nelerdir.?
- AB Dil Gelişim Dosyasının kapsamı ve Türkiye açısından önemi nedir?

1.2.4. Amaç

Günümüzde çok sayıda insanın giderek artan dil öğrenimi gereksinimlerini karşılamada web tabanlı eğitim alternatif bir çözüm olabilecek seviyeye ulaşmıştır.

Araştırmada ;

- Uzaktan eğitim, web tabanlı eğitim, ve Avrupa dil gelişim dosyasının kuramsal temellerinin incelenmesi,
- Web tabanlı dil öğretimi uygulamalarının etkinliğinin incelenmesi,
- Web tabanlı eğitimin yabancı dil olarak İngilizce öğretimine uygunluğunun belirlenmesi,
- Gaziantep Üniversitesinde gerçekleştirilebilecek web tabanlı uzaktan dil öğretimi uygulamaları hakkında örnek bir uygulama ve bu konuda bir takım öneriler sunmak

amaçlanmaktadır.

1.2.5. Önem

Araştırmayı önemli kılan unsurlar şu şekilde özetlenebilir:

- Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde, önemini giderek artıran Dil Gelişim Dosyası ve Dil Pasaportu'nu inceleyen ilk çalışma olması
- Web Tabanlı uzaktan dil öğretimi fikrini gündeme taşınması ve bu konuda yapılmış az sayıda çalışmadan birisi olması,
- Web Tabanlı uzaktan dil öğretimi uygulamalarının etkinliğini araştıran az sayıdaki çalışmadan birisi olması
- Dil eğitiminde maliyetlere ve eğitimin kalitesine olumlu katkılar yaparak örgün eğitimi tamamlayıcı nitelikte bir kanalı kullanımına açması,
- Web tabanlı dil öğretimi konusunda, ilgililere örnek olarak sunulabilecek bir uygulama içermesi
- Dil öğretiminin zaman, mekan ve maliyet gerektiren bir eğitim olmaktan çıkarılması konusunda öncü rol oynaması,
- Klasik eğitim yöneticilerinin, web tabanlı eğitim ortamlarını yönetme becerilerini geliştirmesine aracılık etmesi.

1.2.6. Sayıtlar

Araştırmanın uygulama boyutu kapsamında tasarlanan, web ortamından sunulacak ve yönetilecek dersin, yabancı dil olarak İngilizce öğretimi programında yer alan diğer dersler için uygun bir örnek olabileceği varsayılmıştır.

1.2.7. Sınırlılıklar

Araştırmamız, web tabanlı eğitimin dil öğretimine uygunluğunu incelemek amacıyla örnek olarak hazırlanan, programdaki diğer dersler için uygun bir model oluşturabileceğini düşünülen 9 derslik yabancı dil olarak İngilizce dil öğretimi dersinin web ortamındaki tasarımı ve etkileşimli yönetimi ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR ÖZETLERİ VE ÖRNEK SANAL DERS TASARIMI

Bu bölümde araştırma konusuyla ilgili literatür taraması sonucunda elde edilen verilere değinilecek, çalışmanın uygulama aşamasını oluşturan G.A.T.U.D.E.M. ders yönetim platformu ile bu ortamda sunulmak için tasarlanan web tabanlı örnek bir dil kursunun tasarımı ve web ortamında yönetimi konuları irdelenecektir.

2.1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ VE ALAN YAZIN

Bu bölümde araştırma problemine konu olan Uzaktan Eğitim ve Web Tabanlı Eğitimin (WTE) modellerinin kuramsal temelleri, bu modellerin faydaları ve sınırlılıkları, Avrupa dil gelişim dosyası ve kapsamı, Web tabanlı ve uzaktan dil öğretimi uygulamaları ile bu uygulamaların etkinliğine ilişkin yapılan araştırmalara değinilecektir.

2.1.1. Uzaktan Eğitim

2.1.1.1. Uzaktan eğitim

Uzaktan Eğitim, öğretici ve öğrencinin aynı fiziksel mekanı paylaşmadığı eğitim yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Kesim, 2002). Bu yöntemde öğretim materyali, çok çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla öğrenciye ulaştırılır. Önceleri mektup, video, kaset, televizyon gibi araçlarla sunulmaya başlayan uzaktan eğitim faaliyetleri teknolojinin gelişimi ile daha gelişmiş iletişim araçlarıyla (uydular, bilgisayarlar, internet, cep telefonları ve pda'lar gibi) yolculuğuna devam etmektedir.

Uzaktan eğitim, uzaktan öğretim ve uzaktan öğrenim süreçlerinin tamamını kapsayan geniş anlamli bir kavramdır. Uzaktan öğretim, dersi alacak öğrenciler için öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilen süreci, uzaktan öğrenim ise öğrenci

tarafından gerçekleştirilen süreci ifade etmektedir. Başka bir deyişle uzaktan eğitim öğretme ve öğrenme öğelerini bir araya getiren bir terimdir (Feldman, 2003:260-261). Teknolojinin eğitimde en fazla kullanım alanı bulunduğu uzaktan eğitim modeli günümüzde özellikle çalışan insanlar için giderek önem kazanmakta ve en güncel bilgiler için etkili bir yöntem haline gelmiştir.

Uzaktan eğitim gören kişilerin yüz yüze eğitim gören kişiler kadar öğrenip öğrenmediği eğitimciler tarafından sorgulanmaktadır. Araştırma sonuçları; doğru metot ve teknoloji kullanıldığı, öğrenciler arası iletişim sağlandığı ve öğretmenden öğrenciye dönüt olduğu sürece uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar başarılı olabileceğini göstermiştir (Vaziyet.Com). Etkili bir uzaktan eğitim, dikkatli bir planlama, ders gereklerinin anlaşılması ve öğrenci ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasıyla başlar ve öğrencinin, öğretmenin, yöneticinin ve yardımcı hizmetlilerin bütünsel çabası sonucunda gerçekleştirilir.

Yeni ve hızla gelişmekte olan bir saha olan Uzaktan Eğitim için pek çok tanımla karşılaşmak mümkündür. Ancak hemen her tanımda öne çıkan ortak taraflar yada karakteristik özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- Öğretim sürecinin çoğunluğunda öğrenen ve öğretene ayrı yerlerde bulunur.
- Öğrenen ve öğretene birleştirecek ve ders içeriğini iletecek özel olarak hazırlanmış eğitim medyası kullanılır.
- Öğrenenle öğretene arasında iki yönlü iletişimi ve etkileşimi sağlamak için ayrıca bilişim ve etkileşim teknolojilerinden yararlanır.
- Öğrenci değerlendirmesinin sağlanması için etkili bir eğitim yönetimine ihtiyaç vardır (Sular, 2005).

2.1.1.2. Uzaktan eğitim türleri

Uzaktan eğitimin zaman, iletişim ve etkileşim kavramları dikkate alınarak dört farklı modelle uygulanabilir. Zaman faktörü baz alındığında eşzamanlı (senkron) ve eşzamansız (asenkron) olmak üzere iki; iletişim ve etkileşim faktörü baz alındığında ise pasif ve interaktif olmak üzere iki başlık altında toplanabilir (Sular, 2005:9).

Eşzamanlı uzaktan eğitim modelinde öğretim elemanı tarafından verilen bir ders aynı zamanda farklı ortamlarda yer alan öğrenciler tarafından takip edilebilirken eşzamansız modelde öğrenciler bu dersi farklı zamanlarda takip edebilmektedirler.

İnteraktif uzaktan eğitim modelinde öğretim elemanı tarafından verilen eşzamanlı veya eşzamansız uzaktan eğitimde öğrenci soru veya sorunlarını sohbet odaları, e-mail vb. yöntemlerle öğretim elemanına iletebilmekte ve bu sorular öğretim elemanı tarafından cevaplandırılabilir. Fakat pasif eşzamanlı veya eşzamansız uzaktan eğitim modellerinde öğrenci tarafından öğretim elemanına soru sorulmamaktadır. Öğretim elemanı sadece dersi vermekle yükümlüdür.

2.1.1.3. Uzaktan eğitimin yararları ve sınırlılıkları

Uzaktan eğitimin, eğitim kalitesi bakımında yüz yüze yapılan eğitimle kıyaslayan araştırmalar mevcuttur. Her iki eğitim yöntemi uygulamaları sonucunda elde edilen çıktının yakın olması uzaktan eğitimi yüz yüze eğitime nazaran daha çekici kılmaktadır. Uzaktan eğitimi yüz yüze eğitime nazaran çekici kılan özellikleri Kaya (2002a), şu şekilde açıklamaktadır:

- Kitle eğitimini kolaylaştırma
- Eğitimde niteliği artırma
- Uzmanlardan daha fazla kişinin yararlanmasını sağlama
- Eğitimi bir taraftan kitleselleştirirken, diğer taraftan bireyselleştirme
- Her zaman alınabilme
- Her yerde alınabilme
- Öğrencinin istediği hızda eğitim almasını sağlama
- Birim maliyete daha fazla eğitim faydası sağlama
- Birey öğrenme kapasitesine göre konuyu istediği derinlikte öğrenebilir.
- Bireyin kendi hızında, iş süreçlerini ve üretimi aksatmadan kısa zamanda eğitim almasını sağlar.
- İstenilen yer ve zamanda birey tarafından eğitimin alınmasına olanak verir.
- Birey bir seferde ne kadar çalışmak istediğine karar verebilir, dinlenme aralarını belirleyebilir ve önceden öğrendiklerini gözden geçirebilir.
- Öğrenim giderlerinde önemli bir yer tutan ulaşım ve diğer harcamaları önemli derecede azaltır.
- Bireyin belli bir zaman biriminde ihtiyaç duyduğu bilgiye anında erişmesine olanak verir.
- Edinilen bilgilerin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesine yardımcı olur.

- Teori, araştırma ve vaka analizleri ile pratik hayat arasında ilişki kurulmasını sağlar ve edinilen bilgilerin hızlı bir şekilde uygulanmasına imkan verir.
- Sunduğu seçenekler yardımıyla bireye özgü öğrenme imkanı sağlayarak öğrenme kapasitesini artırır.
- İnteraktif bir ortam sayesinde öğrenime katılanlar arasındaki etkileşimi artırarak bilgi ve birikimlerin paylaşılmasına olanak verir.
- Klasik sınıf öğrenimine göre daha az rahatsız edici bir ortam sunar.
- Öğrenim materyallerinin uygunluğu ve doğruluğunun sürekli olarak gözden geçirilip gerekli değişikliklerin daha hızlı yapılmasına imkan verir.
- Web üzerindeki zengin işitsel ve görsel tasarımlar yoluyla öğrenimi çekici hale getirir ve öğrenmeyi destekler.
- Bilgi ve birikimlerin hızlı bir şekilde elde edilmesi ile çalışanların hızla değişen iş dünyasına uyumunu artırır. (insankaynaklari.com.tr)
- Yukarıda verilen yararların yanı sıra uzaktan eğitimin bazı sınırlılıklarının olduğu da belirtilmiştir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:
 - Öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleme
 - Yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilere yeterince yardım sağlayamama
 - Uygulamaya dönük derslerden yeterince yararlanamama
 - Beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olamama (<http://egitek.meb.gov.tr>).

Mevcut yararlar ve sınırlamalar incelendiğinde, sınırlamalara rağmen uzaktan eğitimin, örgün öğretim yaşını aşmış yetişkinlerin, örgün eğitime ulaşamayan kişilerin eğitiminde, hızla değişen teknolojik ve mesleki eğitimin ulaştırılmasında önemli rol oynayacağı ve geleceğin eğitim modeli olacağını söylemek zor olmayacaktır.

Özellikle günümüzde internet teknolojisinin uzaktan eğitimin bir parçası haline gelmesi uzaktan eğitimi vazgeçilmez kılmaktadır. Fakat unutulmamalıdır ki, bir uzaktan eğitimin nitelikli bir öğrenme ile sonuçlanabilmesi için; içeriği üretilmeden önce eğitim hedefleri çok iyi belirlenmeli. Eğitimin kapsamı saptanmalı.

Eğitimi alacak kişilerin profili ayrıntılı bir şekilde çizildikten sonra eğitim içeriğinin üretimine geçilmelidir (Kurubacak, 2004).

Teknolojide meydana gelen hızlı ve akıl almaz değişimlerin devam etmesiyle uzaktan eğitim uygulamalarına ulaşmak daha da kolaylaşacak ve eğitimciler ve öğrenciler arasında etkileşim giderek artacaktır. Böylece daha fazla insan, ekonomik, coğrafi, toplumsal ve cinsiyet sınırlamalardan kurtularak daha rahat ve daha kolay öğrenme sürecine dahil edileceklerdir. Bu durum toplumun öğrenme hızını ve bilinçlenme düzeyini arttırır. Sonuç olarak çağın gerektirdiği niteliklere sahip daha fazla birey daha kısa sürede yetiştirilebilecektir (Eriğen ve diğerleri, 2002).

2.1.1.4. Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim

Dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulaması 1840 yılında İngiltere’de Isaac Pitman tarafından gerçekleştirilmiştir. Pitman stenograf olarak mektupla öğrencilerine ‘İncil’ de yer alan küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiştir (Kaya, 2002:6). Bu eğitimde öğrenci başarıları notla değerlendirilmiştir.

Uzaktan eğitim alanındaki ilk girişimlerden bir diğeri ise, ABD Boston’da "Evde Gelişmeyi Teşvik Derneği"nin kurulmasıdır. 1883 yılında "Correspondence University"nin kurulması mektupla öğretimin önemli aşamalarından biridir.

Uzaktan eğitim 1900’l yılların ilk yarısında radyo, teyp gibi araçlarla desteklenmiş, televizyon ve sonrasında video ve bilgisayar iletişim sistemleri teknolojilerindeki çok hızlı gelişmeler paralelinde uygulamanın boyutları oldukça çeşitlenerek günümüze ulaşmıştır.

İngiltere’de Londra niversitesi’ni dışardan bitirmek isteyenlere yönelik düzenlenen programlar da uzaktan eğitim öncül uygulaması olarak kabul edilmektedir. "National Extension College (NEC)", 1974 yılında bugünkü anlamına yönelik önemli bir adım olan Açık niversitenin çekirdeğini oluşturur.

Almanya’da 1856 yılında başlayan uzaktan eğitim girişimleri sonraları "Tele Colleg", "Schulfernsehn", "FernUniversitat" ve "Deutsch Institut Für Fernstudien" gibi günümüz uzaktan eğitim kurumlarına dnşmştir.

Fransa’da 1907 yılında atılan adımlar ise 1939 yılında resmi Uzaktan Eğitim Merkezi’nin kuruluşu sağlamıştır. Yine bu dönemlerde uzaktan eğitimin halk eğitimi boyutundaki uygulamaları Rusya’da görülür. Japonya’da ise 1948 yılında temelleri atılıp 1986 yılında "University of the Air" kurulmuştur. Uzaktan eğitim, özellikle II.

Dünya Savaşı sonrasında ülkelerin eğitimine katkıda bulunmak üzere gündeme gelmiş ve uygulamaya girmiştir (Adıyaman, 2002).

Türkiye’de uzaktan eğitimin tarihçesine bakacak olursak, 1927 -1960 yılları arasındaki dönem bu alanda tartışma ve öneriler oluşturma evresini oluşturmaktadır. Bu yıllarda okuma yazmanın haberleşme yolu ile yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. 1933-34 yıllarında mektupla öğretim kurslarının düzenlenmesi düşüncesi; 1950 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü çalışmaları; 1960 yılında orta dereceli meslek okulu mezunlarına üniversite olanağı sağlamak amacıyla mektupla öğretim yönteminin bu yıllarda dikkat çeken uygulamalarıdır (<http://egitek.meb.gov.tr>).

1961 yılında MEB tarafından Mektupla Öğretim Merkezi kurularak öğretime başlamış, bu çalışmalar 1966 yılında Genel Müdürlük düzeyinde örgütlenerek sistem örgün ve yaygın eğitim alanında yaygınlaştırılmıştır.

1974 yılında Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi kurulmuştur. Bu girişim yerini daha sonra Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu'na bırakmıştır. Ancak, bu girişim de başarılı olamamıştır. 1983 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde bir Açık Öğretim Fakültesi açılmıştır. Bu fakülte, uzaktan eğitim konusunda öğretim, araştırma, yayın hizmetleri vermektedir.

1980 ve 1990'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet veren Okul Radyosu ve TV Okulu örgün eğitimi desteklerken, isteyen herkese yaygın eğitim olanağı sağlamıştır.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde çağ nüfusu dışında kalan bireylere uzaktan eğitim veren kurumlar ise;

1992 yılında kurulan ve orta öğrenim diploması veren Açık öğretim Lisesi,

1997 kurulup, 1998'de öğretime başlayan ve 6., 7. ve 8. yıllarının öğretimini sunarak ilköğretim diploması veren Açık İlköğretim Okulu,

Elektrik tesisatçılığı sertifikası veren Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okuludur (Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası).

Günümüzde ise, Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları üniversitelerin de içerisinde yer aldığı bir sektör haline gelmiştir. Üniversitelerimiz öncülüğünde gerçekleştirilen birçok uzaktan eğitim uygulaması dikkatleri üzerine çekmektedir; özellikle Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Fırat Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi'nin öncülük ettiği bu uygulamalar gerek işlevsellik gerekse elde edilen sonuçlar

bakımından ülkemizin uzaktan eğitim bakımından iyi sayılabilecek bir durumda olduğunu göstermektedir (Sular, 2005:10).

2.1.1.5. Türkiye’de yabancı dil öğretimi

İngilizce, herhangi bir resmi tanımlama bulunmamasına rağmen, Türkiye’de uluslar arası erişim dili olarak kullanılmaktadır. İdari yada hukuki bağlamda düzenleyici bir işleve sahip değildir (Doğançay-Aktuna ve Kızıltepe, 2005). Televizyon reklamları, reklam panoları ve diğer medyalarda İngilizce içerik kullanılmakla birlikte bunlar, yazılı yada sözlü olmaktan öte daha çok görsel unsurlar içermektedir ve çoğunlukla Türkiye’de üretilmeyip Avrupa’dan getirilmektedir. Türk kültürüne ait figürler kullanılarak İngilizce olarak yazılmış edebi eserlere yada İngilizce olarak söylenen şarkı, şiir gibi sözlü eserlere, son dönemlerde “Eurovision” şarkı yarışması için özel hazırlanan bazı şarkılar ile az sayıdaki pop müziği eserlerini hariç tutarsak, pek sık rastlanmaz.

Bütün bu saydıklarımız İngilizce’nin Türkiye’deki konumunu ve durumunu şu şekilde ortaya koymaktadır : İngilizce Türkiye’de kişiler arası yada toplumsal iletişimde kullanılan işlevsel bir araç olmaktan ziyade, uluslar arası akademik, iş ve turizm dünyasıyla iletişim kurmada kullanılan yardımcı bir araçtır. Doğançay-Aktuna (1998: 37)’ya göre bu saydıklarımıza ek olarak, İngilizce, toplumun üst kesimleri için statüko belirtmekte ve modernliğin bir simgesi olarak algılanmaktadır.

Türkiye’de İngilizcenin en önemli olduğu ve en çok kullanıldığı alan eğitimidir. Türk eğitim sistemi sekiz yıllık zorunlu ilköğretim, üç yıllık orta öğretim ve yüksek öğrenimden meydana gelir ve eğitim sisteminin hemen her aşamasında yabancı dil olarak İngilizce öğretimi sunulmaktadır. Türkiye’de yabancı dil öğretimi, ilk öğretim 4 sınıfta (9 yaş) haftada 4 saat olarak başlamaktadır. Ardından 5. ve 6. sınıflarda bu süre giderek (5-6 saat) artar. (Doğançay-Aktuna ve Kızıltepe, 2005). Özel ilk öğretim okullarında ise durum biraz daha başkadır. Bu okullarda İngilizce öğretimi, öğrencilerin erken yaşlarda İngilizcecin ses sistemine aşinalık kazanması için “müfredat dışı etkinliklerle” desteklenerek birinci sınıftan başlamaktadır. İkinci ve üçüncü sınıflarda kelime öğrenme çalışmaları başlatılmakta ve nihayet 4. sınıftan itibaren haftada 6-8 saat süreli resmi İngilizce öğretimi devreye girmektedir (Daloglu, 2004).

Türkiye’de çok farklı türlerde devlet/kamu ve özel orta öğretim kurumları mevcuttur. Devlet okulları genel liseler, mesleki ve teknik liseler ile Anadolu

liselerinden oluşmaktadır. 2005 yılına kadar genel liseler ile mesleki ve teknik liseler 3, Anadolu liseleri ise bir yıl yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl eğitim vermekteydi. Milli Eğitim bakanlığı 2005 yılından itibaren bütün liselerin öğretim sürelerini 4 yıla çıkarmıştır. Aynı yıl çıkarılan düzenleme ile Anadolu liselerinin hazırlık sınıfları da kaldırılmış, ancak bir yıl süren yabancı dil hazırlık eğitimi 4 yıllık öğretim süresinin içerisine dağıtılmıştır. Yabancı dil ağırlıklı olarak eğitim yapan Anadolu liselerine giriş, ulusal bir sınavla yapılmakta ve bu okullara talep oldukça yüksek olmaktadır. Doğançay-Aktuna ve Kızıltepe (2005)'ye göre bunun sebebi, velilerin, çocuklarının yabancı dille, özellikle İngilizce olarak, öğretim yapan bir okulda okuması halinde daha iyi bir üniversiteye girebileceği, yurt dışında çalışma imkanı bulabileceği ve daha saygın bir iş bulabileceğine inanmalarıdır.

Türkiye'de 1956 yılına kadar bazı derslerinde yabancı dil kullanılan tek okul Galatasaray lisesidir. Bu yıldan sonra yabancı dille eğitim-öğretim yapan okulların sayısı giderek artmıştır. Sonradan Anadolu Lisesi adını alan bu okulların sayısı 1983 yılında 23'ü bulmuştur. 1987 yılında toplam ise bu sayı 102'ye çıkmış toplam öğrenci sayısı ise 40.000'i bulmuştur.

Türkiye'de yabancı dil öğretim ağırlıklı olarak orta öğretimde gerçekleşmektedir. Okul türüne de bağlı olarak, Kamu ve özel okullarda yabancı dil öğretim politikaları farklılıklar gösterebilmektedir. Bu farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda yabancı dil öğretimi yapan orta öğretim kurumlarını şu şekilde sınıflandırmak mümkün olabilecektir (Demirel, 2004) :

1. Normal yabancı dille öğretim yapan okullar : Bu guruptaki okullarda yabancı dil öğretimi, diğer derslerden birisi gibi ele alınmakta ders saati haftada 3-5'i geçmemektedir. Bütün genel, mesleki ve teknik okullar bu guruba girmektedir.
2. Takviyeli yabancı dil öğretimi yapan okullar : Bu okullarda dersler Türkçe olarak işlenmekte ancak yabancı dil dersi diğer okullardakinden biraz fazladır (8-10 saat). Özel liseler bu guruba girmektedir.
3. Yabancı dille öğretim yapan okullar : Bu okullarda yabancı dil öğretimi daha erken başlamaktadır(6.sınıf). Genelde bir yıl yoğun dil hazırlığı programına tabi tutulan öğrenciler, ilerleyen sınıflarda ise fen, matematik,

mantık, psikoloji ve felsefe gibi bir kısım dersleri de İngilizce olarak görmektedirler.

1980 yılında yabancı dille öğretim veren Anadolu Liseleri ve Anadolu Meslek ve Teknik Liselerinin eğitim programlarının geliştirilmesi amacıyla çalışmalar başlatılmış ve oluşturulan eğitim programı 1984 de Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

1988 yılında yabancı dil öğretiminde basamaklı kur sistemi uygulamasına geçilmesi karara bağlanmış ve bu amaçla MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına bağlı “Yabancı Dil Eğitimi Geliştirme Merkezi” (YADEM) kurulmuştur. Ancak proje uygulamada karşılaşılan aksaklıklar nedeniyle 1990 yılında durdurulmuştur.

1990 yılında ise, liselerde Yabancı Dil Hazırlık Sınıfı uygulamasına geçilmiş, 1993 yılında 28 pilot okulla başlanan uygulama 1998 yılında 662 okula yayılmıştır. Ancak bu uygulama 2004-2005 öğretim yılından itibaren şekil değiştirerek, yabancı dil eğitimi bir yıllık yoğun program olarak verilmek yerine dört yıla çıkarılan eğitim süresi içerisine yayılmıştır.

2.1.1.6. Dünyada ve Türkiye’de uzaktan yabancı dil eğitimi

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil eğitimi ile ilgili kaynaklar tarandığında Rusça’dan, Çince’ye uzanan geniş yelpazede pek çok dilin, basılı medyadan radyon-tv’ye kadar pek çok farklı yöntem kullanılarak uzaktan öğretim yoluyla öğretildiği görülmektedir. Birkaç örnek verilecek olursa;

Uzaktan dil öğretiminin ilk uygulamalarından birisi İngiltere’de, 1980’lerde gerçekleştirilmiştir. “Ulusal British Programı” adıyla yürütülen programda uzaktan öğretim aracı olarak radyo ve tv kullanılmış ve Fransızca eğitimi amaçlanmıştır. Ayrıca, program çerçevesinde radyo-tv’ye ek olarak bir dergi çıkartılmış, öğrencilerin dil ve konuşma pratiği yapabilmelerini sağlamak amacıyla yerel konuşma gurupları oluşturulmuştur. Programda etkileşimin çift yönlülüğünü sağlamak amacıyla da telefonla soru-yanıt sistemi kullanılmıştır (Rybak, 1984).

Kanada’da, ikinci dil olarak İngilizce’yi öğretmek amacıyla telefonla kullanılarak evde çalışma programı uygulamaya konulmuştur. Öğrenciler, ses kasetleri ve çalışma kitabı ile kendi kendilerine çalışmakta, her ünitenin belirli

yerlerinde öğretmenlerden telefonla dönüt almaktadır. Konuşmalar öğrenciye sözlü pratik yapma olanağı da sağlamaktadır. Ayrıca bu telefon konuşmaları kaydedilip, tekrar etmesi için öğrenciye gönderilmektedir (Selman, 1988).

Amerika’da, yabancı dil öğretimi için pek çok uzaktan eğitim alternatifi mevcuttur. Genel uygulamada, eğitim uydu iletişim teknolojileri kanalıyla sunulmakta, öğrenci etkileşimi için ise yerel yardımcıları kullanılmaktadır. Ülkenin pek çok eyaletinde uzaktan dil öğretimi amacıyla farklı teknolojiler kullanılarak yaygın hizmet sunulmaktadır. Örneğin Maryland eyaletinde, kablo TV kullanılarak etkileşimli uzaktan eğitim programları uygulanmaktadır.

ABD Kuzey Caroline Eyalet Üniversitesi, “Televizyonla Japonca Dil Programı” geliştirmiştir. Uygulamada, üniversitede yapılan dersler olduğu gibi kaydedilmekte ve öylece katılımcılara ulaştırılmaktadır. Öğrenciler dersleri seyredip, aynen dersin anlatıldığı sınıftaki öğrenciler gibi ödevleri yapmakta, alıştırma ve quizleri çözmektedirler. Ayrıca belirlenen saatler içerisinde öğretmenlere telefonla yada doğrudan üniversitede ziyaret ederek ulaşabilmektedirler. Her bir merkezde ana dili Japonca olan bir de öğretmen bulunmaktadır.

Güney Afrika Üniversitesi 1993 yılından itibaren üniversite düzeyinde “Uzaktan Eğitim Yoluyla Mandarin Çince’si Öğretimi Programı”nı uygulamaktadır. Eğitim materyali, alıştırma kitabı ve bir dizi eğitici mektubu, 16 ses kaseti ve ödevler içeren üç rehber kitaptan oluşmaktadır. Öğrencilere destek olmak amacıyla tele konferans, grup çalışması ve slayt gibi diğer medyadan da yararlanılmaktadır (Hau-Yoon, 1994).

İsrail “Open University” öğrenen merkezli yaklaşımla ikinci dilde akademik okuma (L2 reading) programı uygulamaktadır (Klein-Wohl, 1995).

İngiltere’de Victoria Dil Okulları Uzaktan Eğitim Bölümü, orta öğretim öğrencilerine (7.-12. sınıflara) Almanca, Endonezya’ca, Fransızca, İtalyanca, Japonca, Latince ve Modern Yunanca dillerinin uzaktan eğitim yoluyla öğrenebilme imkanı sağlamaktadır.

Avrupa’daki uzaktan eğitim yoluyla yapılan dil öğretimi uygulamalarından birisi de Avrupa Konseyi’nin kararları doğrultusunda Almanca, Fransızca, İngilizce dillerinin başlangıç ve orta düzeyde öğretilmesi amacıyla BBC, The British Council, Cambridge Üniversitesi ve Longman işbirliğiyle hazırlanan “Look Ahead” serisidir. Başlangıçtan orta seviyeye kadar kendi kendine öğrenme esasına göre uygulanan seri, Ülkemiz de dahil olmak üzere, Polonya, İspanya, Rusya, Almanya, Meksika ve

Çin gibi pek çok ülkede kullanılmaktadır. Eğitim materyali, 4 ders kitabı, 15'er dakikalık 60 TV programı, 10'ar dakikalık 60 radyo programı, 6 video kaset ve 8 ses kasetinden oluşmaktadır. Ayrıca İngilizce bilgilerini belgelemek isteyenler Cambridge Üniversitesi Sınav Merkezinin uyguladığı KET-PET sınavlarına katılarak sertifika alabilmektedirler.

Buraya kadar bahsettiğimiz uygulamalarda, öğretim aracı olarak kitap, kaset, radyo-tv, telefon vb gibi klasik diyebileceğimiz türde iletişim araçları kullanılmaktadır. İletişim araçlarının sayı ve çeşidinin artmasıyla uzaktan öğretim etkinlikleri de duruma ayak uydurmuş ve alanda çeşitlilik artmıştır. 1990'ların sonlarında hayatımıza girmiş olan İnternet, her alanda olduğu gibi eğitim ve özellikle de uzaktan öğretim alanlarını da köklü şekilde etkilemiştir. Uzaktan eğitim yoluyla dil öğreten kurumlar da, İnternet'in sağladığı çok sayıda fırsattan faydalanmak için eğitim teknolojilerini geliştirerek daha çok İnternet merkezli hale getirmektedirler.

İngiltere'de Open University, 1971 yılından bu yana hizmet içi eğitim kapsamında 100.000 civarında öğretmene uzaktan öğretim yoluyla dil eğitimi verilmiştir. Bu sayı her yıl 14.000 öğretmenin katılımıyla daha da artmaktadır (openuniversity.com).

Hawai Üniversitesi Ulusal Yabancı Dil Kaynak Merkezi (NFLRC), 1991 yılından beri sürdürmekte olduğu yabancı dil öğretmenleri yaz okulu uygulaması kapsamında, 1997 yılında "Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretimi" konulu bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın iki ana başlığından birisi olan "Web Tabanlı Öğretim" başlığı altında, web tabanlı uzaktan dil öğretiminin pedagojik, teknolojik ve yönetsel boyutları tartışılmıştır (Adıyaman, 2002).

Milli Eğitim Bakanlığının radyo ile yabancı dil öğretimi, televizyon okulu programları ile başlattığı uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi uygulamalarının günümüzdeki örnekleri arasında Milli Eğitim Bakanlığı Açık öğretim Lisesi ile Açık İlköğretim Okulu, Anadolu Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fono ve Limasollu Naci Yayınları sayılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), eğitimde teknoloji kullanımına ve uzaktan eğitime her zaman önem vermiş, 1992 yılına kadar sistemli bir uzaktan eğitim uygulaması yapmamış olsa da, örgün ve yaygın eğitim için film, film şeridi, ders slaytları, kartlar, radyo ve televizyon programları hazırlayarak, yaygın ve örgün eğitime uzaktan eğitim materyali desteği vermiştir (<http://egitek.meb.gov.tr>).

1960'lı yılların sonlarında BBC'de eğitim gören öğretmenlere hazırlattırılan ve örgün eğitimde kullanılan yabancı dil ders kitaplarını desteklemek amacıyla üretilen, "Radyo ile İngilizce/Fransızca/Almanca" programları yakın zamana kadar Ankara Radyosundan yayınlanmış ve dinleyicilerden yoğun ilgi görmüştür.

1980'li yıllarda, yine Milli Eğitim Bakanlığı TRT iş birliği ile gerçekleştirilen TV Okulu/TV Dershanesi Projeleriyle, lise öğrencileri için, öğrenimlerini desteklemek ve üniversiteye hazırlanmalarına katkıda bulunmak amacıyla yabancı dil öğretimi de dahil olmak üzere, pek çok ders programı üretilip, yayınlanmıştır. Bu projelerin bir diğer amacı da öğretmenleri, öğretim yöntemleri ve teknikleri açısından eğitmektir.

1982'de açılan Anadolu Üniversitesi (AÜ) Açık Öğretim Fakültesi, temel derslerin yanı sıra yabancı dil derslerini de uzaktan eğitim yöntemiyle hazırlanmış kitaplar ve televizyon programları ile sürdürmektedir.

1992'de MEB EğiTek bünyesinde kurulan Açık öğretim Lisesi (AÖL), sosyo-ekonomik problemler, sağlık ve benzeri sorunlar nedeniyle yarım bıraktıkları lise öğrenimlerini tamamlamak isteyenlere, uzaktan eğitim yoluyla orta öğrenim olanağı vermek amacıyla başladığı eğitimini bugün yurt içi ve yurt dışında yarım milyonu aşkın öğrenci ile sürdürmektedir. O dönemde örgün eğitimde uygulanmaya başlayan kredili sistemle öğretim yapan AÖL, televizyon ve radyo programları ile öğretmenler için kullanılabilir yöntem ve teknikler içeren hizmet içi eğitim materyali görevini de üstlenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası).

1998'de, AÖL, Milli Eğitim Bakanlığının eğitimde bilgi teknolojileri kullanımına yönelik hizmetlerini birleştirmek amacıyla oluşturduğu Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde eğitimini sürdürürken, sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimin yasallaşmasıyla oluşan boşluğu doldurmak amacıyla, Açık İlköğretim Okulu (AİÖ) kurulmuştur. Yurt içi ve dışındaki 15 yaş üstü bireylere 6., 7. ve 8. sınıflar için uzaktan eğitim veren AİÖ'nun kayıtlı öğrenci sayısı 300 bine yakındır. AİÖ da, AÖL gibi, öğrencilerine materyal olarak ders kitabı, ders notu ile radyo/TV programları sunmaktadır. Yabancı dil öğreniminde AÖL'de ders notları ve televizyon programları kullanılmakta, AİÖ' da ise uzaktan eğitim yöntemiyle hazırlanmış olan yabancı dil ders notları kullanılmakta, görsel ve işitsel destek planlanmaktadır (Anadolu Üniversitesi Web Sayfası).

Açık öğretim Fakültesi tarafından, AÖF'nin 20. kuruluş yılı etkinlikleri çerçevesinde 23-25 Mayıs 2002 tarihleri arasında Eskişehir'de uluslararası katılımlı

“AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM SEMPOZYUMU” adı altında bir sempozyum düzenlemiştir. Ana teması "Eğitim İletişimi ve Teknolojisindeki Yeni Ufuklar" olarak belirlenen sempozyumda Uzaktan Eğitimle ilgili temel konular yanında, Uzaktan Eğitimin Türkiye uygulamaları ve geleceği de dahil olmak üzere çok yönlü olarak incelenmiştir. Sempozyumun ana başlıkları şu şekilde sıralanabilir: Açık/Uzaktan Eğitim, Çevrimiçi (Online) Eğitim, Öğrenme ve Öğretme, Öğretim Ortamları (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

Gelişen her teknolojiyi sistemine uyarlayarak çağı yakalama uğraşını sürdüren Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, AÖL ve AİO öğrencilerinin yanı sıra her yaş ve konumdaki isteyen her bireyin katılabileceği bir “Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretimi Projesi” gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Başlangıç düzeyinden ileri düzeye kadar yabancı dil öğrenmek isteyen herkese, dilediği her yerde ulaşmayı hedefleyen söz konusu projede, internetin yanı sıra basılı materyal (ders kitabı/notları, ses/görüntü kasetleri, kullanım kitapçığı, alıştırmalar vb.), radyo/televizyon programları, CD, vb. çoklu ortam ürünlerinin kullanılması da öngörülmektedir. Söz konusu proje gerçekleştiğinde, öğrenciler isterlerse programla örtüşen sertifika sınavlarına girerek yabancı dil bilgilerini uluslararası geçerliliği olan sertifikalarla belgeleyebileceklerdir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Yabancı Diller Yüksek Okulu (YDYO), kamu personeli dil sınavı (KPDS) ve dil sınavlarına hazırlık sunmak amacıyla 22 Ocak 2001 tarihinden itibaren uzaktan dil eğitimi sunmaktadır. Kısaca diL (Distance Interactive Learning) olarak anılan projeye, uzaktan-etkileşimli yabancı dil olarak İngilizce öğretimi sunulmaktadır (<http://dil.metu.edu.tr>).

Türkiye’de düzenlenen uzaktan dil öğretimi etkinlikleri içerisindeki oldukça kapsamlı sayılabilecek bir diğer uygulama da Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi işbirliğiyle hazırlanmış olan Açık Öğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programıdır. 2001-2002 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan projede, eğitimin ilk iki yılı ağırlıklı olarak yüz yüze eğitim şeklinde sunulmakta, son iki yıl ise tamamen uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilecektir. Son sınıfta ise öğrencilere öğretmenlik uygulaması yaptırılarak okul deneyimi kazandırılması amaçlanmaktadır (<http://meb.gov.tr>).

FONO Açık öğretim Kurumu 1953 yılından beri uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi yapmaktadır. Mektupla yabancı dil öğretimi şeklinde başlayan sistem, iki dilli öykü kitapları, sözlükler, mektupla gönderilip, düzeltildikten sonra

tekrar gönderilen ödevlerden oluşmaktaydı. Bu alanda öncülerden olan ve aynı zamanda Avrupa Açık Öğretim Birliği (AECS) üyesi de olan kurum, artık internet üzerinden etkileşimli hizmet vermektedir (Fonoyayincilik.com.tr).

Uzun yıllardan beri uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi yapmakta olan bir diğer kurum da Limasollu Naci Öğretim Yayınlarıdır. Limasollu Naci yayınları da önceleri mektupla yabancı dil öğretmeye başlamış, günümüzde ise gelişen ve değişen teknolojiye ayak uydurarak yabancı dil öğretim hizmetlerini internet üzerinden etkileşimli olarak sunmaya başlamıştır (Limasollunaci.com.tr).

İnternet hayatın her alanında olduğu eğitim öğretim hizmetleri alanında da kısa zamanda hızlı ve köklü değişikliklere yol açmıştır. Yukarıdaki örnek uygulamalarda da değindiğimiz gibi, her gün daha çok sayıda kurum internet aracılığıyla yabancı dil öğretimi hizmeti sunmaktadır. Günümüzde artık istenilen herhangi bir dil web tabanlı öğretimin (zaman ve mekan bakımından esneklik, öğrencinin kendi hızında öğrenebilmesi, öğrencilerle etkileşim gibi) avantajlarından faydalanılarak internet aracılığıyla öğrenilebilmektedir. İnternet aracılığıyla yabancı dil hizmeti verilen dillerin ve internet sitelerinin listesi <http://www.ilovelanguages.com> sitesi gibi sitelerden edinilebilir.

2.1.1.7. Web tabanlı yabancı dil öğretimi uygulamalarının etkinliği üzerine yapılmış araştırmalar

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminin etkinliği ve yüz yüze eğitim ile karşılaştırılması amacıyla çok sayıda araştırma yapılmıştır. Ridley vd. (1995) Christopher Newport Üniversitesi'nde CNU Online ismiyle web ortamından verilen temel seviye İspanyolca öğretiminin etkinliğini belirlemek ve geleneksel öğretim modeliyle kıyaslamak amacıyla bir değerlendirme araştırması yapmıştır. Araştırma sonucunda online öğretim öğrencileri ile geleneksel yöntem uygulanmış öğrenciler arasında öğrencilerin son test puanları birbirine oldukça yakın çıkmış grupların ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma kapsamında, öğretmen görüşlerine de baş vurulmuş ve online öğrencilerin yazma ve kritik düşünme yetenekleri bakımından geleneksel öğretim uygulanan öğrencilerden daha üstün oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Cahill ve Catanzaro (1997) Christopher Newport Üniversitesi'nde tamamen web tabanlı olarak uygulanan temel seviye İspanyolca öğretiminin etkinliğini araştırmıştır. Araştırmaya katılan 43 kişiye iki sınıf halinde geleneksel öğretim, 20

kişiyeye de online öğretim verilmiştir. Her iki guruba da aynı bir klasik sınav ve iki kompozisyondan oluşan bir final sınavı uygulanmıştır. Sınav sonuçları öğretmenlere rasgele bir sırada verilmiş ve 5 (1 en kötü 5 en iyi) üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre online gurubun ortalaması 3.21 geleneksel gurubun ortalaması ise 1,96 puan olarak ortaya çıkmıştır. Yine aynı araştırmada online gurubun kelime hatası (%18) geleneksel gurubun (%28)kinden düşük çıkmıştır. Yazma becerileri bakımından da online gurup daha başarılı bulunmuşsa da bu farkın kaynağı belirlenememiştir. Cahill ve Catanzaro (1997)'ya göre bu farkın sebebi online gurubun internet aracılığıyla daha çok kelime testi çalışabilmeleri ve iletişim araçları sayesinde pratik yapabilme olanaklarının bulunmasıdır.

Web tabanlı dil öğretim programlarının etkinliği üzerine yapılmış diğere bir araştırma Blake ve Delforge (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, 96 öğrenci "Spanish Without Wall" adındaki web tabanlı öğretim programına, 46 öğrenci ise aynı içeriğın sunulduğu geleneksel sınıfta öğretime tabi tutulmuştur. Online kursa katılan öğrencilerin %71'i daha önceden hiçbir İspanyolca deneyimine sahip değilken geleneksel sınıf öğretimine katılan öğrencilerin %61'i daha önceden İspanyolca dil deneyimine sahiptir. Kurs sonunda her iki guruba aynı gramer sınavları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda %71'i daha önceden hiçbir İspanyolca deneyimine sahip olmayan online gurup, %61'i daha önceden İspanyolca öğretimi görmüş geleneksel gurupla yakın yada daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür.

Web tabanlı dil kurslarının etkinliği ve geleneksel kurslarla kıyaslanması üzerine yapılmış başka bir araştırma da Adair-Hauck vd (1999)'nin çalışmasıdır. Toplam 33 öğrencinin katıldığı araştırmada 17 kişinde oluşan deney gurubu haftada 4 gün TELL adı verilen bilgisayar ve internet tabanlı öğretim etkinlikleri ile, 16 kişiden oluşan kontrol gurubu ise geleneksel öğretmen merkezli öğretim etkinlikleriyle Fransızca öğretimi görmüştür. Araştırma bulgularına göre online öğretim alan öğrenciler, dinleme ve konuşmada geleneksel gurupla yaklaşık olarak eşit, okuma ve yazmada ise daha yüksek performans göstermiştir.

Soo ve Ngeow (1998) Universiti Malaysia Sarawak'ta (UNIMAS) hazırlık sınıfında uygulanan yabancı dil olarak İngilizce öğretimi kursiyerleri üzerinde bir araştırma yapmıştır. İlk olarak öğrenciler rasgele atama yönetimiyle 10 sınıfa ayrılmış, bunların içinden toplam 111 öğrenciden oluşan 6 sınıf yine rasgele seçilerek MCALL projesi kapsamında geliştirilmiş olan online İngilizce öğretimine tabi tutulmuştur. Geriye kalan sınıflarda ise (toplam 76 öğrenci) geleneksel yüz yüze

öğretim uygulanmıştır. Ön test ve son testlerin TOEFL sınavı ile yapıldığı araştırmada online öğretim sunulan öğrenciler geleneksel öğretim öğrencilerinden belirgin şekilde başarılı bulunmuştur. 16 hafta boyunca sınıf içi öğretim verilen öğrencilerin TOEFL puanları 26 puan artarken, 11 hafta online öğretim sunulan öğrencilerin TOEFL puanları 39 puan artmıştır. Bu sonuçlara göre online öğretim geleneksel öğretime göre %31 daha kısa sürede ve %83 daha düşük maliyet ile %50 performans artışı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda bir kısmını sunduğumuz araştırmalar göstermektedir ki web tabanlı uzaktan dil öğretimi, en az geleneksel öğretim kadar hatta çoğu durumda ondan daha iyi sonuçlar verebilmektedir. Bu durumun sebepleri alandaki araştırmaların sayı ve niteliği bakımından yetersizliği nedeniyle spekülasyon bir konu olsa da web tabanlı öğretim yaklaşımı geleneksel dil öğretimi yöntemlerine bir alternatif oluşturabilecek seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.2. Web Tabanlı Eğitim

2.1.2.1. Web tabanlı eğitim

Uzaktan öğretim düşüncesi yeni bir fikir olmasa da, gelişen bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin eğitime uygulanması nispeten yenidir. İnternet'in her geçen gün daha çok insana ulaşması, bilgisayar okur yazarı sayısının her geçen gün artması, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, eğitimde de yeni ufukların açılmasına ve yeni fırsatların doğmasına sebep olmaktadır. Özellikle İnternet'in kullanıcı dostu WWW (World Wide Web) ara yüzünün sunduğu kolaylıklar ve esneklikler, onu, Uzaktan Öğretim için oldukça elverişli bir ortam haline getirmiştir.

Web Tabanlı Eğitim (WTE) herkese açık internet yada özel intranet ağları üzerinden sunulan öğretimi ifade eder (Stone, 2002:6). Bu öğretim modelinde öğretim içeriği Web sayfaları şeklinde sunulmaktadır. Özellikle son yıllarda Web teknolojileri hızla gelişmiş, bunun sonunda da WWW üzerinden sunulabilecek içerik çok çeşitli hale gelmiştir. Birkaç yıl öncesine kadar, sadece durağan metinler (static text) şeklinde sunulabilen içerik, hızlanan iletişim altyapısı ve gelişen internet teknolojileri sayesinde gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Örneğin, dersin notları, gelişmiş ve zengin bir belge biçimi olan PDF dosyaları yada Sunu sayfaları şeklinde sunulabilmekte, ders, öğretmenin sesinden bilgisayar aracılığıyla dinlenebilmekte hatta seyredilebilmekte, elektronik mektup (e-mail) yada on-line sohbet (IRC) aracılığıyla öğrencilerle ve diğer öğrencilerle iletişim kurulabilmektedir. Yine

derslerin değerlendirilmesine ve pekiştirilmesine yönelik quizler yada sınavlar internet aracılığıyla çevrim-içi (online) olarak uzaktan yapılabilmektedir.

Web Tabanlı Öğretim, Bilgisayar tabanlı öğretimin değişim geçirmesi sonucunda meydana gelmiş ve uzaktan eğitimde büyük gelişmelere yol açmıştır. İnternet ve bilgisayardan oluşan Sanal Ortam, Uzaktan Öğretimi oldukça kolaylaştırmanın yanında, önceki iletişim araçlarıyla mümkün olmayan pek çok yeniliği de mümkün kılmaktadır.

2.1.2.2. WTE'in avantaj ve dezavantajları

Web tabanlı öğretim yada diğer bir ifadeyle e-öğrenme, genel olarak bütün uzaktan öğrenme tekniklerinde bulunan avantaj ve dezavantajlara ek olarak kendine has çok sayıda artı ve eksilere sahiptir. Avantajları kısaca şu şekilde sıralanabilir :

- Öğretim materyalinin öğrenciye ulaştırılması diğer uzaktan öğretim araçlarına göre daha kolaydır.
- Çok sayıda öğrenciye, zaman ve mekan bakımından esnek şekilde eğitim sunulabilir.
- Öğrenciye kendi ilerleme hızında, kendi seçeceği bir eğitim ortamında eğitim alabilme olanağı sunar.
- WTE' ye ek ve destek olarak sunulacak WTT (Web Tabanlı Test) sistemleri sayesinde testler ve quizler daha hızlı yapılabilmekte, bunlar hakkındaki geribildirimler daha hızlı alınabilmektedir.
- Gurup öğrenmesi imkanları (senkron ve asenkron) ve bireysel öğrenme imkanlarını sunar.
- İçerik kolay şekilde güncellenebilir.
- Çıktı daha hızlı şekilde dolaşıma sunulur.
- Ürün daha az teknik destek gerektirir.
- Esnek ödeme seçenekleri oluşturulabilir. (erişim sayısı, süresi vs.)
- Kullanıcıların erişimi denetim altındadır.
- Güvenlik ve Yüksek Bant genişliği için yerel ağlarda kurulabilir.
- Diğer öğretim sistemleriyle bütünleşik olarak sunulabilir. (Cebeci:2006, Özkan:2005, Sular:1998)

Web tabanlı öğrenimin dezavantajlarından bazıları ise aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilerin bu şekilde eğitim alabilmeleri için temel düzeyde bilgisayar okur yazarı olmaları gerektirir.

- Klasik kurslara nazaran daha fazla planlama etkinliği gerektirir.
- Teknik sorunlar, klasik eğitime göre daha sık görülebilir. Programların bozulması, güncellenmesi vs.
- Sürekli internet erişimi gereksinimleri
- Uyumsuz sistem ve yazılımlardan kaynaklanan teknik sorunlar.
- Bant genişliğinden kaynaklanan sınırlamaları ğretim metodolojilerini sınırlayabilir.
- Sınırlı bant genişliği sesli, görüntülü materyal kullanımını engelleyebilir.
- Kullanıcı erişim/denetim/kullanım/ödeme işlemlerinin takibi ve yönetimi farklı beceriler gerektirir.
- Güvenlik ve güvenilirlik sorunları mevcuttur. Öğrencinin gönderdiği devi kendisinin yapıp yapmadığını öğretici bilemez (Cebeci:2006, zkan:2005, Sular:1998).
- Burada saydığımız dezavantajların çoğu zamana ve teknolojik alt yapının gelişmesine bağlı olarak ortadan kalkma eğilimindedir. Bu da e-öğrenmenin zamanla yayılma hızını artıracadığını gösteren bir kanıt niteliğindedir.

2.1.2.3. WTE’de iletişim altyapısı ve internet

WTE’nin en önemli unsurlarından birisi iletişim alt yapısıdır. İletişim alt yapısı ile kullanıcının/ğrencinin WTE ortamına bağlanmak için kullandığı araç kastedilmektedir. Bu amaçla günümüzde ve özellikle ülkemiz şartlarında ADSL bağlantısı kullanılmaktadır.

WTE’nin gelişmesinde şüphesiz İnternetin payı ve önemi büyüktür. Özellikle ADSL, ISDN gibi geniş bantlı internet bağlantılarının yaygınlaşması WTE yi mümkün ve pratik olabildesini sağlamaktadır.

2.1.2.4. Web tabanlı eğitimin yönetim boyutu

Web Tabanlı Eğitim, teknoloji ağırlıklı bir uzaktan eğitim yöntemi olarak “yüz yüze” yada “sınıf içi” eğitim olarak adlandırılan klasik eğitime kıyasla pek çok yeniliği olduğu gibi klasik eğitimde söz konusu olmayan çoğu problemi de beraberinde getirmiştir (İşman, 2002).

Sistemin sağladığı esneklikler daha çok yönetimsel çabayı gerekli hatta zorunlu kılmaktadır. Örneğin ğrenci ve öğretmenin aynı mekanı paylaşmadığı bu sistemde ğrenci-ğretmen, ğrenci-ğrenci iletişiminin kurulaması, sınavlar

yapılması, ödevlerin öğretmene ve bunlar hakkındaki geri bildirimlerin öğrenciye ulaştırılması, zaman kısıtlaması olmayan sanal bir eğitim ortamında öğrencinin ders materyaline istediği anda ulaşması pek sorun olmasa da, öğrenci öğretici iletişimde senkronizasyonun sağlanması ve daha pek çok sorun mevcuttur. Bu sorunların çözülmesi ve sistemin sağlıklı ve etkin şekilde işleyebilmesi için klasik eğitimden çok farklı yönetsel faaliyetlere ihtiyaç duyulacaktır.

Ayrıca, böyle bir eğitim ortamının yöneticisinin sahip olması gereken nitelikler de farklılık arz edecektir. Örneğin teknik açıdan özellikle bilgisayar ve internet konusunda daha bilgili olması gerekecektir. Yönetimde yüz yüze iletişimde etkili olabilen çoğu araç ve teknik gözden geçirilmeli ve bu yeni eğitim modeline uyarlanması gerekecektir. WTE'nin coğrafi sınırları ortadan kaldırması sayesinde yönetici klasik öğretimde karşılaşma ihtimali düşük olan farklı dil ve kültürlerde insanlarla etkileşime girebilecektir. Yöneticinin, çok dilliğin ve çok kültürlülüğün sonuçlarına hazırlıklı olması gerekebilecektir.

WTE sayesinde bir binası hatta bir tek sınıfı bulunmayan “Sanal Üniversiteler”in kurulması mümkün hale gelmiştir. Binası ve sınıfı bulunmayan, öğrenci ve öğretmenleri bir birini görmeyen bu tür organizasyonlara “Sanal Organizasyonlar” denmektedir (İşman, 2002). Yönetici bu tür organizasyonların şartları ve dinamikleri ile baş edebilecek donanıma sahip olmalıdır.

Sanal dünyanın yani İnternetin fiziksel sınırlamaları ortadan kaldırmasının pek çok etkisi olmuştur ve olmaktadır. Bu durum WTE kurumlarını ve yöneticilerini de yeni ve daha zor durumlarla karşı karşıya bırakabilmektedir. Mesela; faaliyet alanınız internet olunca rekabette çok büyük olabilmektedir. Sizin verdiğiniz eğitimi daha uygun şartlarda daha yüksek nitelikli olarak sunan birileri her an çıkabilir ve zaten fiziksel hiçbir yakınlığınız bulunmayan öğrenciler, birkaç tıklama ile başka bir siteye geçebilir. Bu ve daha bunun gibi pek çok sorun, daha yüksek nitelikli, yeniliklere açık, değişimleri ve gelişmeleri yakından takip edebilen ve hızla ayak uydurabilen aktif yöneticilere olan gereksinimi hızla artırmaktadır.

2.1.2.4.1. Web tabanlı eğitim örgüt yapıları

Geçmişte mektup, radyo ve televizyon kullanılarak eğitim aktivitelerini sürdüren uzaktan eğitim kurumları, bugün web ortamında eğitim sürecini gerçekleştirmektedirler. Günümüzde, geliştirilmiş olan web tabanlı eğitim yönetim modelleri, uzaktan eğitim gereksinimlerine uygun bir yapının oluşturulmasına

yöneliktir. Örgütlerin etkili olabilmesi için sahip oldukları insan kaynaklarını ve diğer kaynaklarını ve işlevlerini eşgüdümlemiş bir biçimde bir araya getirmeleri gerekir, bu bir araya getirme süreci örgütlenme olarak ifade edilmektedir (Sular, 2005).

Uzaktan eğitimde örgüt yapıları genel olarak, Bağımsız Yapılı Örgütler ve Karışık Yapılı Örgütler olmak üzere iki başlık altında toplanabilir (Keith vd., 1993). Bunlar:

Bağımsız Yapılı Örgütler: Bu örgüt yapısına sahip uzaktan eğitim kurumları, tamamen bağımsızdır. Bu bağımsız kurumlar, kendi yapıları hakkında kendileri karar verme yetkisine sahiptir. Bu tür uzaktan eğitim kurumları, temel ve yetişkin eğitiminden üniversite programlarına kadar çeşitli alanlarda dersler verirler. Bağımsız bir örgüt yapısına sahip bu kurumlar, iki alt kümede toplanmaktadır.

Bunlardan birincisi, uzaktan eğitim veren kamu veya özel sektöre okullar veya kendi içinde bağımsız fakülte ve yüksek okullardır. Bu kuruluşlar, kendi elemanlarını alır, finans yapısı, eğitim-öğretim, materyal geliştirme ve öğrenci işlerini kendileri bağımsız olarak organize ederler. Bu örgütler, ulusal ya da uluslar arası örgütlenmesini kendileri meydana getirirler. Bu tür kuruluşlar, yönetimlerini okul yada fakülte düzeyinde örgütlerler.

İkincisi, “sanal üniversite”ler veya “açık üniversite”lerdir. Bu örgütler kendi başına bağımsız kararlar verebilen üniversitelerdir. İngiltere’deki Open University adındaki Açık Üniversite bu tür örgüt yapısına verilebilecek en tanınmış örnektir. 1969 kurulan bu kurum İngiltere’ de yaşayan, 16 yaşın üzerinde az eğitim görmüş veya hiç eğitim olanağı bulamamış bireyleri öğrenci olarak almış ve çeşitli alanlarda eğitim vermiştir.

Karışık Yapılı Örgütler: Bu tür örgütlerde, örgün ve uzaktan eğitim faaliyetleri aynı anda devam etmektedir. Bu örgüt yapısında, uzaktan eğitim hizmeti sunan örgütler yarı bağımsızdır. Bu yarı bağımsız örgütler, kendi yapıları hakkında kendileri karar verme yetkisine tam olarak sahip değildir. Bu sistem üç farklı örgütlenme yapısı bulunmaktadır. Buna en iyi örnek, Anadolu Üniversitesinde bulunan Açık Öğretim Fakültesi verilebilir (İşman, 2002).

Bunlardan birincisi, uzaktan eğitim veren bağımsız fakülteler yada örgün hizmet veren üniversitelerin uzaktan eğitim birimleridir. Uzaktan eğitim hizmeti veren fakülteler ve uzaktan eğitim birimleri tam olarak bağımsız değildir. Bu tür fakülteler üniversite senatosuna bağlıdır. Üniversitenin örgün eğitiminde görev

yapan öğretim elemanları, materyal geliştirme ve ders tasarımlarında aktif rol oynar. Bu tür örgütlerin diğer işleri mesela öğrenci işleri, işletim, maliye gibi konular üniversite ile organize edilir.

İkinci karışık yapıli kurum modeli ise konsildasyon modelidir. Bu tür web tabanlı eğitim hizmeti veren kurumlar birkaç üniversitenin katılımıyla oluşturulmuştur. Bu tür örgütler tam olarak bağımsız değildir. Bu tür uzaktan eğitim kurumunun maliyesi, işletmesi, öğrenci işleri, eğitim-öğretim faaliyetleri konsildasyonla oluşturulan bir komite tarafından organize edilir.

Entegre yapıya sahip sistem, diğer bir karışık yapıli örgüt türüdür. Diğer bir ifade ile Avustralya ve New England modelleridir. Avustralya çok geniş bir ülke olduğundan eğitim sorunlarını uzaktan eğitim ile çözmeye çalışmıştır. Bu örgüt yapısında, eğitim birimleri örgün eğitim hizmeti veren üniversitelerin çok uzağına kurulmuştur. Bütün eğitim-öğretim faaliyetleri örgün eğitim-öğretim içinde görev yapan öğretim elemanları tarafından yürütölmektedir. Uzaktan eğitim öğrencileri örgün eğitim veren üniversitelerin kampüslerine gidip öğretim elemanlarıyla rahatlıkla görüşebilir. Bunun yanında, bu öğrenciler mutlaka bir dönem kampüste kalıp örgün eğitim gören öğrencilerle ders alabilirler. Uzaktan eğitim öğrencileri, örgün eğitim gören öğrencilerle aynı sınavlara girmektedirler. Her iki tür öğrenci aynı diplomaya ve haklara sahiptir (İşman, 2002).

Uzaktan eğitime geçiş kararı almış bir kurum yönetimi, özellikle sermaye, insan ve fon kaynaklarının yeniden dağıtımına ilişkin olarak, bu kararı destekleyici nitelikte politikalar oluşturmalı, politikaları stratejilerle eylemlere dönüştürmeli ve bütün bu süreç, doğru ve tutarlı kararlarla sürdürölmelidir. Bu süreç içinde ise pek çok aşamada (program/ders tasarımı ve seçimi, teknoloji seçimi, öğretim yöntemi seçimi, değerlendirme, v.b), yönetsel kararların etkin ve verimli olması gerekmektedir (Girginer, 2002).

2.1.2.4.2. Eğitim yönetim sistemleri

Eğitim Yönetim Sistemleri, (LMS - Learning Management System) öğretim işlemlerini otomatize eden bir yazılımdır(www.Brandon-hall.com). Eğitim Yönetim Sistemleri (EYS), eğitim ortamı yöneticilerine, kullanıcıların sisteme kaydedilmeleri, giriş yapmalarını, kurs katalogları ile ilgili işlemleri, öğretim materyalinin öğrenciye sunulması, kullanıcı bilgi toplanması ve kaydedilmesi ile yönetime rapor sunulması gibi işlevler sunarlar.

EYS sistemlerinin amacı e-öğrenme faaliyetlerini kolaylaştırmak, daha sistematik ve planlı bir şekilde gerçekleştirmektir (Cebeci, 2006).

Tüm bu işlemleri aynı platform içerisinde ve aynı anda sunduklarından EYS'lerin diğer bir adı da Entegre yada Bütünleşik Eğitim Yönetim Sistemleri şeklinden anılmaktadır. EYS, günümüzde oldukça geniş bir yelpazedeki yazılımların genel adı olarak kullanılmaktadır. Bu yazılımların ortak özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Kurs Yönetimi
- İçerik Yönetimi
- Kullanıcı yetkileri düzenleme, kısıtlama
- Kullanıcı kayıt otomasyonu
- Sistem yönetim arabirimi
- Sınıf Yönetimi
- Yetenek/Gelişim Yönetimi
- Bilgi Yönetimi
- Kişiselleştirme
- Danışma/Mentoring
- Kullanıcı İzleme (Tracking)
- Takvim/Ajanda
- Yazışma
- Sohbet
- Tartışma Tahtaları
- Online Kütüphane
- Online Testler (www.claroline.org, ww.brandon-hall.com)

Eğitim Yönetim Sistemlerine, içeriğin yaratılması, saklanması, birleştirilmesi ve bireyselleştirilmiş öğrenme objeleri olarak sunulması işlevleri de dahil edildiğinde bu sistemler Eğitim İçerik Yönetim Sistemi (Learning Content Management System: LCMS) olarak adlandırılır (Özkul, 2004). Ayrıca, web tabanlı eğitimi, öğrenci, öğretmen, yönetici ve danışman gibi rollere sunmanın yanı sıra, istenildiği kadar sayfa ve kullanıcı grubu yaratma araçlarına sahip olan tamamen modüler bir yapıya sahip Eğitim Portalı Yönetim Sistemi (Learning Portal Content Management System: LPMS) geliştirilmiştir. LPMS içinde, bir eğitim yönetiminin ihtiyacı olan tüm gereksinimlerin yanı sıra, portal yöneticileri, önceden hazırlanmış %100 dinamik şablon ve modülleri kullanarak istedikleri gibi sayfalar hazırlar ve bu

sayfaları kimlerin görebileceğini belirler. Aynı zamanda sayfa içindeki parçaların hangi roller tarafından düzenlenebileceğinin de ayarlanabilmesi, değişik kullanıcıların eğitim portalının değişik bölümlerine bilgi ekleyip çıkarabilmelerini sağlar. Böylece, LPMS, öğrenciye sadece dersi ve ders raporları gösteren cansız bir eğitim ara yüzü olmaktan çıkarak; duyurularıyla, ek bilgileriyle, forumlarıyla, haberleriyle, doküman ve linkleriyle dinamik bilgiye ve iletişime imkan tanıyan, tüm ihtiyaçlara cevap verebilen canlı bir eğitim sistemine dönüşmektedir (Sular, 2005).

Günümüzde çok sayıda yerli ve yabancı LMS üreticisi şirket bulunmaktadır. Bunlardan bir kaç şöyle sıralanabilir : Asymetrix, NETg, Placeware, Microsoft Online Institute (MOLI), WBT Systems, TopClass, Mentorware, Macromedia, Blackboard's Courseinfo, Lotus Learning Space (Sakarya Üniversitesi) ve WebCT (Anadolu Üniversitesi), ODTU'nün kendi bünyesinde ürettiği Net-Class yazılımı ile Çukurova Üniversitesinin yine kendi bünyesinde ürettiği E-Çukurova yazılımları. Ayrıca ülkemizde Idea E-Learning şirketi ideaLMS, ideaLCMS ve ideaLPMS adlarıyla eğitim yönetim sistemi yazılımları üretmektedir (Kara ve Cebeci, 2005). Değişen ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut yazılımlar güncellenmekte ve yeni yazılımlar üretilmektedir.

2.1.3. AB Dil Pasaportu

2.1.3.1. Giriş

Avrupa Konseyi (Council of Europe) “demokrasi ve insan haklarını korumak, Avrupa toplumunun karşılaştığı, ırkçılık, etnik ayrımcılık, çevrenin korunması ve organize suçlar gibi temel sorunlar için çözüm yolları bularak Avrupalı vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirmek, farklı kültürlere sahip Avrupa vatandaşları arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek ve tüm bireylere Avrupalılık kimliğini kazandırmak” amacıyla, 5 Mayıs 1949 yılında kurulmuştur. İlk olarak 10 kurucu üyenin katılımıyla (Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, ve Norveç) kurulan konseye, Türkiye 9.8.1949 tarihinde kurucu üye sıfatıyla dahil olmuştur. Şu anda konseyin 48 üyesi bulunmaktadır. Konseyin merkezi Strasbourg, çalışma dilleri ise İngilizce ve Fransız'cadır (Council of Europe, 1997).

Avrupa Birliğinin eğitim ve kültür politikalarını yürüten en önemli örgüt, Avrupa Konseyidir. Konseyin Avrupa'nın geleceği için belirlediği eğitim ve kültür politikaları içinde en ağırlıklı konu dil politikası olmaktadır. Bunu Tarih Eğitimi,

İnsan Hakları ve Vatandaşlık Eğitimi ile Bilgi İletişim Teknolojileri (ICT) eğitimi izlemektedir. Konsey, Avrupa'nın geleceği için “çok kültürlü, çok dilli“ bir toplum yaratma anlayışını vazgeçilmez bir eğitim hedefi olarak belirlemiş ve bu hedefe ulaşma konusunda üye ülkeleri yönlendirmeye başlamıştır. Bu yönlendirmeyi ve çok dillilik bilincini yaymak için Avrupa Konseyi, 2001 yılını ‘Avrupa Diller Yılı' olarak ilan etmiştir (Sheils, 2001).

2.1.3.2. Türkiye – Avrupa Konseyi ilişkileri

Türkiye, kurulduğu ilk günden beri Avrupa Konseyinin eğitim ve kültür politikalarını yakından takip etmektedir. Özellikle dil eğitimi bağlamında bu ilişkiler 1950 gibi erken sayılabilecek dönemlerden başlamaktadır. Bu ilişkilerin dil eğitimi bağlamındaki ilk ürünleri, 1968 – 1972 yılları arasında alınmıştır. Bu yıllarda, dil eğitimi programları gözden geçirilmiş ve yabancı dil eğitimi ders kitapları oluşturulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası). Bu çalışmaların sonucunda 1972'den itibaren İngilizce dersleri için “An English Course for Turks” dizisi, Almanca dersleri için “Wir Lernen Deutsch” ve Fransızca dersleri için de “Je Parle Français” dizileri kullanılmaya başlanmıştır.

1972 yılında, orta dereceli okullarda yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi ve modernleşmesi çalışmaları için MEB Talim ve Terbiye Kuruluna bağlı olarak “Yabancı Diller Öğretimini Geliştirme Merkezi” kurulmuştur. 1973-1975 yılları arasında Avrupa Konseyi dil eğitimi politikaları doğrultusunda bir eğitim programı ve uygun ders kitapları oluşturulmuş ve 1977 yılında yeni program ve kitapların kullanıma girmesi sağlanmıştır (Demirel, 2005).

1980 yılında Anadolu Liseleri ve Anadolu Meslek ve Teknik Liselerinin eğitim müfredatlarının geliştirilmesi amacıyla yabancı dil eğitimi çalışmaları yeniden hız kazanmış ve oluşturulan eğitim programı 1984 de Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

1988 yılında yabancı dil öğretiminde basamaklı kur sistemi uygulamasına geçilmesi karara bağlanmış ve bu amaçla MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına bağlı “Yabancı Dil Eğitimi Geliştirme Merkezi” (YADEM) kurulmuştur. Ancak proje uygulamada karşılaşılan aksaklıklar nedeniyle 1990 yılında durdurulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası).

1990 yılında ise, liselerde Yabancı Dil Hazırlık Sınıfı uygulamasına geçilmiş, 1993 yılında 28 pilot okulla başlanan uygulama 1998 yılında 662 okula

yayılmıştır. Ancak bu uygulama 2004-2005 öğretim yılından itibaren şekil değiştirerek, yabancı dil eğitimi bir yıllık yoğun program olarak verilmek yerine dört yıla çıkarılan eğitim süresi içerisine yayılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası).

Avrupa Konseyi, “üye ülkelerin dil ve kültür miraslarına sahip çıkmaları ve bunu diğer Avrupa ülkeleriyle birlikte paylaşmaları, çok kültürlü, çok dilli Avrupalı olma bilincini yayarak birden çok dilin öğrenilmesini teşvik etmek” amacıyla 2001 yılını “Avrupa Diller Yılı” olarak ilan etmiştir.

Avrupa kıtasında 150 - 200 kadar farklı dil konuşulmaktadır. Avrupa Birliğine üye 15 ülkede yapılan bir araştırmaya göre, öğrencilerin % 89'u İngilizce, % 32'si Fransızca, % 18'i Almanca ve % 8'i de İspanyolca'yı yabancı dil olarak öğrendiklerini söylemişlerdir (Council of Europe, 1998).

Avrupa Birliği yeni kuşak Avrupa vatandaşlarının çok dilli olarak yetişmelerini beklemektedir. Bu maksatla, Avrupa Eğitim Komisyonu 1995 yılında ‘Öğrenen Topluma Doğru’ başlıklı bir bildiri yayınlamış ve AB vatandaşlarının anadillerinin dışında en az iki Avrupa dilini daha yeter düzeyde bilmelerini ilke olarak benimsemiş ve bu konuda bireylere yardım edilmesi kararlaştırılmıştır.

Avrupa Konseyinin dil eğitim ile ilgili çalışmaları (önceden ‘Yaşayan Diller Bölümü’ olarak bilinen) ‘Dil Politikası Birimi’ bünyesinde gerçekleştirilmektedir. Birimin temel amacı “Avrupa'da çok dilliliği yayma ve bunun üye ülkelerin eğitim politikalarına yansımalarını sağlamak”tır. Birimin temel vizyonu şu şekilde özetlenebilir: “Dil öğrenme hakkı demokratik hakları arasındadır. Bu dil ülkenin resmi dilleri dışındaki bir dil de olabilir. Yaşayan diller kültürel zenginliğin kaynağıdır ve bu dillerin öğretilmesi bu zenginliğin korunabilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için gereklidir” Birim, bu vizyonu yaymak ve gerçekleştirmek amacıyla Avrupa genelinde çalışmalar yapmakta, seminerler vermekte ve projeler geliştirmektedir. Dil Politikası Biriminin geliştirdiği projelerden en yaygın yürütülen ve en çok katılıma (48 üye) sahip olanı ise “Avrupa Dil Gelişim “ projesidir.

2.1.3.3. Avrupa dil gelişim dosyası

Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne entegrasyonu çerçevesinde eğitim sisteminin ve özellikle de yabancı dil öğretiminin AB standartlarına uyumu büyük yer tutmaktadır. Bunun sağlanması için ülkemiz, Avrupa Konseyinin, Dil Politikası Birimi'nin geliştirdiği standartları yakından takip etmektedir. Konsey, 15-17 Ekim

2000 tarihleri arasında Polonya'nın Cracow kentinde düzenlenen Eğitim Bakanları Daimi Konferansında, Dil Politikası Birimi tarafından geliştirilmiş olan Avrupa Dil Gelişim Dosyasının (European Language Portfolio -ELP) tüm üye ülkelerde uygulanmaya başlanmasının ilke olarak kabul etmiştir. Bu amaçla projenin tanıtımı 2001 yılında başlamış ve uygulamaya 2002 yılından itibaren başlanmıştır. Pilot uygulamalar 2005 yılına kadar sürmüştür. Konsey projeye mali yardım sağlamaktadır (Demirel, 2004).

Avrupa Dil Gelişim Dosyası bireyin dil beceri ve yeterliklerini değerlendiren ve gösteren, tutarlı ve kıyaslanabilir, Avrupa genelinde geçerli bir takım araçların koleksiyonudur (www.equals.org). Başka bir ifadeyle Dil Gelişim Dosyası, bireyin formal yada informal yollarla oluşuna bakılmaksızın herhangi bir yabancı dilde elde ettiği kazanımları ve o dildeki yeterliliğini gösteren bir dosyadır.

Projenin amacı her bir Avrupa Birliği vatandaşını bir “Dil Pasaportu”na sahip olmasını sağlamaktır. Bu pasaport ile AB vatandaşları, Avrupa'nın her yerinde yaşayabilme, iş ve çalışma izni alabilme olanağına kavuşacaktır. (cefedop.eu.org)

Dil Gelişim Dosyası üç alt bölümden oluşmaktadır:

- I) Dil Pasaportu (Language Passport)
- II) Dil Öğrenim Geçmişi (Language Biography)
- III) Dil Dosyası (Dossier)

2.1.3.3.1. Dil pasaportu

Dil Pasaportu, bireylerin dil becerileri, nitelikleri ve deneyimlerini gösteren bir belgedir. Bireyin bildiği yabancı dilleri, bunların her birisindeki yeterlilik düzeyini (belirli bir standart çerçevesinde) gösteren temel belgedir. (www.eelp.com)

Avrupa Konseyi, üye ülkeler genelinde Konseyin Dil Politikalarını yaymak ve standartları belirlemek amacıyla “Avrupa Diller Referansı Çerçeve Belgesi”ni (Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment - CEF) yayınlamıştır.

Bu belge dil öğretim programlarının geliştirilmesinden, eğitim-öğretim etkinliklerine, eğitim materyalinin hazırlanması ve geliştirilmesinden, dil sınavlarının yapılmasına kadar, Avrupa Genelindeki dil öğretiminin hemen her alanıyla ilgili yeni standartlar getirmektedir. Çerçeve belgesi, dil becerilerini Dinleme, Okuma, Karşılıklı Konuşma, Sözlü anlatım, Yazılı Anlatım olmak üzere 5 boyutta ele almaktadır.

Ayrıca Dil Pasaportunda yer alacak dil seviyeleri de, bu belge ile açıklanmıştır. Dil düzeyleri, başlangıç, orta ve ileri düzey ana başlıkları altında toplam altı seviyede ele alınmaktadır. Bu seviyeler aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 2.1. Avrupa dil pasaportu yeterlilik seviyeleri

Bireyin bildiği her bir dil ve her bir dil becerisi için, yukarıdaki seviyeler dikkate alınarak, bir seviye belirlenir ve pasaporta kaydedilir.

Dil pasaportu eğitimsel ve kültürel amaçları yanında siyasi açıdan da önemini artırmaktadır. Avrupa Birliği, sınırları içerisinde serbest dolaşım hakkı ve çalışma izni verirken Dil Pasaportunu zorunlu hale getirmeyi planlanmaktadır (Demirel, 2004:21). Daha açık bir ifadeyle zaman içerisinde klasik pasaportun yerini dil pasaportu alacak ve bir ülkede yaşamak ve çalışmak için sadece dil pasaportuna ihtiyacınız olacak ve dil pasaportunuzda o ülkenin dilini bildiğinizi belgelemeniz gerekecektir.

2.1.3.3.2. Dil biyografisi

Dil Biyografisi'nde, bireyin herhangi bir dil ile ilgili geçmişi yer almaktadır. O dili öğrenmek için harcanan zaman, öğrenme yeri, zamanı ve şekli, o dili öğrenmekteki amacı ile o dili konuşan insanlarla olan etkileşiminin seviyesi gibi öz geçmiş (CV) bilgileri yer almaktadır.

2.2.3.3.3. Dil dosyası

Dil Dosyası (Dossier) ise dil öğrenme süreci hakkındaki bütün bilgi ve belgeleri içeren bir evrak çantasıdır. Bireyin öğrendiği bir dilde yazmış olduğu yazılar ya da yapmış olduğu her türlü çalışmalar ve yayınlar, almış olduğu diploma ve sertifikalar bu bölümde yer alır.

2.1.3.4. "EAQUALS" – Avrupa kaliteli dil hizmetleri birliği

1991 yılında kurulmuş olan, "EAQUALS" (European Association for Quality Language Services), AB ülkelerinde çağdaş dil öğretim merkezlerinde kaliteli dil öğrenimini yaymayı ve sürdürmeyi amaçlayan kurumların oluşturduğu bir birliktir. Bu amaçları gerçekleştirmek için, gerekli üyelik ölçütlerini oluşturmakta ve yayınlamaktadır. Bu gereksinimler Üyelik, Öğrencilik, Personel ve Bilgi

Anlaşmaları, Mutabakat Metinleri şeklinde yayınlanmakta ve sıkı bir denetim politikasıyla desteklenmektedir (www.eaquals.org).

Temmuz 2006 itibariyle, birliğin üye sayısı 7 kurucu Üye, 100 tam üye ve 14 Yardımcı (Associate) Üye olmak üzere 121'dir. Türkiye'den birliğe üye iki organizasyon vardır.

2.1.3.4.1. Üyelik

“EAQUALS” akredistasyon sistemine üyelik, nitelikli dil öğrenimi hizmeti sunmayı yada bu alanda yüksek başarı sağlamayı amaçlayan bütün resmi yada özel kuruluşlara açıktır. Üç farklı türde üyelik üç mevcuttur :

- Kurucu Üye: Bu üyeler, katılımlarıyla birliği kuran, onun yapı ve ilkelerini geliştiren kurum yada organizasyonlardır.
- Tam Üye: Dil öğretim kurumları üye olabilmek için, birliğin düzenli olarak üç yılda bir yada gerekli gördüğünde yapmakta olduğu denetimlere kurumlarını açarak Uygulama Esaslarına ve Anlaşmalara bağlılıklarını kanıtlamalıdır. Ardından denetimi başarıyla geçen kurumlar Tam Üye statüsünü kazanabilir ve “EAQUALS” simgesini taşıyabilirler.
- Ortak (Associate) Üye: Bu üyelik kategorisi, dil öğretimi alanında çalışmalar yapan yada bu alanla ilgi duyan organizasyonlar içindir. Bu üyelik, sadece bir tür davet niteliği taşır ve temel kriter kurumların kalite yakalama kararlılıklarıdır. Sınav Merkezleri, Yayıncılar, Ulusal Birlikler, Kültürel Kuruluşlar bu tür üyeliğe örnek olarak verilebilir (www.eaquals.org).

2.1.3.4.3. Türkiye’de “EAQUALS”

Türkiye’de, 2006 yılı itibariyle, “EAQUALS”a üye iki eğitim kurum bulunmaktadır. Bunlar İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Ankara Özel Yüce Okullarıdır. Bu okullara ilişkin detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

Kurum : İstanbul Bilgi Üniversitesi

Öğretilen Diller : English

Sunulan Kurslar :

Hazırlık Öğrencileri için : Communicative Language Skills 1 & 2 (B1 & B2).

Hazırlık Programını tamamlayanlara : Critical Reading, Academic Writing.

Soysal Bilimler Enstitüsü İngilizce Hazırlık Programı : EAP Intermediate (B1), EAP Upper-Intermediate (B2).

Meslek Yüksek Okulu İngilizce Hazırlık Programı : Business English
Intermediate (B1), Upper-Intermediate (B2)

Sunulan Sınavlar :

Sınavlara dışardan giriş kabul edilmiyor.

Bütün sınavlar ELP Test Ofisi tarafından yapılmaktadır(www.bilgi.edu.tr).

Kurum : Özel YÜCE Okulları

Öğretilen Diller : English , German , Turkish

Sunulan Kurslar

CEF müfredatına uygun olarak oluşturulmuş İngilizce ve Almanca eğitim programı okul öncesi eğitimden başlamaktadır. Altıncı sınıftan itibaren yabancı dile yönlendirme yapılmaktadır.

Sunulan Kurslar

Young Learners, KET, PET and FCE (www.yuceokullari.k12.tr).

2.1.3.5 ALTE- Avrupa dil test merkezleri birliği

Avrupa Dil Test Merkezleri Birliği ülkelerinde, (ALTE -Association of Language Testers in Europe) yabancı dil sınavı yapan kurumların oluşturduğu bir birliktir. Bütün üyeler, dil testleri için ortak Avrupa standartlarının oluşturulması, geçerli kılınması ve geliştirilmesini taahhüt etmektedirler (www.alte.org).

2.2. WEB TABANLI EĞİTİM ORTAMI TASARIMI

Bu başlık altında örnek bir e-üniversite modeli tanıtılıp, web tabanlı eğitim ortamları genel hatlarıyla incelenmektedir. Ayrıca, eğitim amaçlı web sayfa tasarımında dikkat edilecek noktalara değinilerek, web tasarım prensip ve yöntemleri üzerinde özetle durulmaktadır.

2.2.1. Web Tabanlı Eğitim Ortamları

İnternetin hayatımıza etkin olarak girmesinin üzerinden henüz 15 yıl kadar bir süre geçmiş olmasına rağmen, o günlük hayatımızı ve faaliyetlerimizin çoğunu kökünden etkilemiştir. Özellikle iletişime ve bilgi aktarımına getirdiği hız ve çeşitlilik günümüz toplumlarını daha bilgi merkezli hale getirmiştir. Günlük hayatımızdaki hemen her tür faaliyet bu durumdan farklı derecelerde etkilenmiş ve etkilenmeye devam etmektedir. Ticaret, haberleşme, siyaset, eğitim ve bilim sahalarında bu

gelişmeler çok hızlı bir şekilde yerini almaktadır. Örneğin, internet sayesinde ticaret araçları çeşitlenmiş ve hızlanmış, bunun sonucunda da yeni bir ticaret tarzı olarak e-ticaret doğmuştur. İnternetin yada elektronik alt yapının gelişmesi siyasi alanda da hızlı değişimlere sebep olmuştur. Günümüze devletlerin iş akışları ve bürokratik süreçleri giderek daha çok internet merkezli hale gelmektedir. Bu kapsamdaki kamusal uygulamaların tümüne e-devlet uygulamaları adı verilmektedir.

Şüphesiz ki eğitim de bu durumdan payını almaktadır. Gelişen teknolojiler eğitim teknik ve teknolojilerinin de gelişmesine ve çeşitlenmesine zemin hazırlamaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, eğitim de her geçen gün daha da teknoloji merkezli bir alan haline gelmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı kağıt-kalem-tebeşir-tahta dörtlüsünden hızlı bir şekilde bilgisayar, internet ve bunların sunmuş oldukları teknolojilere doğru kaymaktadır. İnternet ve bilgisayar kullanımı sayesinde eğitim materyalleri çeşitlenmekte ve zenginleşmekte, eğitimdeki en ciddi problem kaynağı olan zaman ve mekandan kaynaklanan problemlere alternatif çözümler sunulabilmektedir. Bu durum eğitimin de “e-”leşmesine (daha çok bilgisayar ve internet yoğunluklu hale gelmesi) sonuç olarak e-eğitimin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Bingöl, 2000).

Anlaşıldığı gibi e-eğitim kavramı ile bilgisayar ve internet yoğunluklu bir eğitim tarzı anlatılmak istenmektedir. Bu eğitimde, eğitim zaman ve mekandan bağımsız şekilde, bilgisayar ve internetin sunmuş olduğu imkanlar kullanılarak sunulabilmektedir.

Web Tabanlı Eğitim (WTE) ise, internetin eğitim amaçlı olarak en çok kullanılan ara birimi olan “World Wide Web” yada kısaca “Web” olarak adlandırılan hizmetlerine atfen verilen bir isimdir. E-eğitim ve Web tabanlı eğitim kavramları sahada ve literatürde eş anlamlı olarak kullanıldığından tez çalışmamız içerisinde de birbirinin yerine kullanılacaktır.

Günümüz toplumları büyük bir hızla üretilen yeni bilgiler karşısında daha çok bilgi merkezli ve sürekli öğrenen toplumlar haline gelmektedir. Üstelik bilgi üretildiği kadar hızlı şekilde eskimekte de. Bu durumda insanların öğrenme ihtiyaçlarının sürekli artmasına sebep olmakta, günümüz insanlarını sürekli öğrenen insanlar haline getirmektedir.

Hızla artan dünya nüfusu, eğitim ihtiyacı duyan insanların sayısının artışı da diğer bir sebeptir. Çok sayıdaki insanın sürekli öğrenme ihtiyaçlarını

karşlamak günümüzde devletlerin en öncelikli sorunlarından biri haline gelmiştir (İşman, 2002).

Her bir vatandaşa eşit eğitim fırsat ve imkanlarının sunulması, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, bir şekilde örgün öğretimin sınırları dışında kalmış insanlara eğitim imkanlarının ulaştırılması eğitimin önemli sorunlarındanıdır.

E-öğrenme yada Web tabanlı eğitim saydığımız bu problemlerin çözümünde klasik eğitime alternatif yada destekleyici olarak görülebilir. Kamu ve özel kurumlar WBT'nin bu üstünlüklerini kullanmak amacıyla uygulamalar yapmaya başlamışlardır. Örneğin MEB 2005 yılında, 600 bine yakın öğretmene temel ve orta düzey bilgisayar kullanımı eğitimi verilmesi amacıyla Microsoft firması ile işbirliği yaparak web tabanlı uzaktan eğitim uygulaması başlatmıştır. Özel sektörde ise, WBT, özellikle Avrupa ve Amerika'da hızla gelişmektedir (www.meb.gov.tr).

Dünyada, özellikle 1990 yılı itibariyle üniversiteler web tabanlı eğitim alanında atağa geçmiş ve birçok üniversite bünyesinde online ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programları dışında çeşitli alanlarda sertifika programları düzenlemeye başlamıştır. Üniversiteler dışında eğitim danışmanlığı hizmeti veren şirketler de web ortamında hizmet içi eğitim aktiviteleri ve mesleki sertifika programları düzenleyerek bu alanda kendilerine yer edinmişlerdir. Online eğitim veren üniversite ve diğer kuruluşlar genel itibariyle incelendiğinde birbirlerine oldukça yakın bir örgüt yapısına sahip oldukları söylenebilir.

2.2.2. WTE Kullanıcı Profilleri

2.2.2.1. Öğrenci profili

Web tabanlı eğitim ortamlarının en büyük özelliği öğrenci ve öğretmen arasındaki zaman ve mekan farklılıklarıdır. Bilindiği üzere online eğitimde öğrenci ve öğretmen farklı zamanlarda ve farklı yerlerde sanal eğitim ortamlarına giriş yapmaktadırlar. Bu durum öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen arasındaki günlük iletişimi gittikçe azalttığından online dersin verimli geçmesi için yüksek motivasyona ihtiyaç duyulmaktadır. Online eğitim ortamında chat, hızlı mesaj servisleri, mesaj tahtaları, duyuru panoları, ajanda vb. yüksek iletişim teknolojilerinin kullanılarak yüksek öğrenci motivasyonunu sağlanmaktadır. Ayrıca iletişim teknolojileri öğrencinin hızlı geri bildirim almasına yardımcı olması nedeniyle öğrencinin kafasındaki soru işaretlerini ortadan kaldırarak gelecekte meydana gelecek öğrenmeleri kolaylaştırmaktadır (Varol ve Türel, 2003).

Öğrenci WTE ortamlarında eşzamanlı iletişim ve değerlendirme süreleri dışında kendisine uygun olan zamanlarda bireysel ve öğrenme hızına uygun bir şekilde öğrenebilmektedir. Bu nedenle online eğitim ortamları e-kütüphaneler ve yardımcı ders materyalleriyle öğrenme sürecini güçlendirmelidirler.

Başarılı WTE ortamlarının sağlanması ancak öğrenci takibi ile mümkündür. Öğrencilerin derslerdeki başarısı, derslere devam süreleri, öğrenmenin ne oranda gerçekleştiği, kendilerini ne kadar geliştirdikleri, içeriklerin yeterli olup olmadığı, geri bildirimlerin ne ölçüde yeterli olduğu ancak takip araçlarıyla ölçülebilir. Öğrencinin nerede takıldığı hangi noktada neyi anlamadığı tespit edilmelidir. Tespit edilen eksiklikler anında giderilerek başarılı bir öğrenme gerçekleştirilmelidir. Öğrenci takibinde kısa sınavlar, proje ve araştırma ödevleri, online sınavlar, öğrenci takip modülleri kullanılabilir (Atıcı, 2002).

Ayrıca eğitim aktivitelerini online ortamda gerçekleştirecek öğrenciler web ortamında eğitimlerini rahatlıkla sürdürebilmeleri için yeterli bilgisayar kullanım becerisine sahip olmalıdırlar. Online eğitim ortamının başarısı aynı zamanda öğrencinin kendisine sunulan teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmesiyle mümkündür. Aynı zamanda e-kütüphanenin sunmuş olduğu elektronik materyallerin etkin kullanımı belli oranda İngilizce bilgisi gerektirmektedir.

2.2.2.2. Öğretmen profili

“Online” eğitim ortamlarında ihtiyaç duyulan öğretmen profili geleneksel eğitim ve öğretim ortamlarından farklıdır. WTE ortamlarında öğretmen, yeni eğitim ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanakları kullanarak ders programlarını hazırlanmasında, içeriğin geliştirilmesinde ve güncellenmesinde, öğrenci destek hizmetlerinin belli bölümlerinde, öğrenmenin değerlendirilmesi aşamalarında aktif rol almak zorundadırlar (Sharp, 2002: 200).

WTE ortamlarında başarı öğrenci yüksek motivasyonu ile mümkündür. Yüksek motivasyon sağlanmasında öğretmen, zamanında ve öğrenci sorunlarına doğru çözümler sunan geribildirimler, tartışma gruplarına aktif katılım, derse iyi hazırlanma ve öğrenciyi güdüleyici birtakım yöntemler kullanma ile yardımcı olabilmektedir. Bu durum öğretmenin görevinin bilgiyi öğrenciye aktarmak değil öğrenciyi bilgiye ulaştırmak olduğunu göstermektedir.

Sular (2005)'e göre WTE ortamlarında görev alacak öğretmen / öğretim üyelerinin taşınması gereken yeterlilikler şunlardır:

“Online” eğitim ortamında yer alan eğitim ve iletişim teknolojilerini etkili kullanabilmesi için yeterli bilgisayar okur-yazarlığına sahip olmalıdır.

Öğretmen çok iyi bir tasarımcı olmalıdır. Çünkü online eğitim ortamlarında öğrenci motivasyonu yüksek tutmak için yardımcı ders materyalleri tasarlanmalıdır.

Öğrencilere online eğitim ortamlarında bilgiye nasıl erişeceğini ve ders materyallerinde nasıl yararlanacaklarını öğretebilmelidir.

Öğrenci giriş yeterliliklerini saptayıp, öğrenci bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak uygun öğrenme yöntemini, multimedya araçları ve materyalleri seçmelidir.

Öğretmen sanal ortamda kullanılan materyallere ve iletişim teknolojilerine yabancı olmamalıdır. Bu nedenle online eğitimde görev alacak öğretmen / öğretim üyelerine bu konuda hizmet içi eğitim verilmelidir.

“Online” eğitim ortamının önemli öğelerinden biri olan öğretmenin yüz yüze eğitim ortamlarının gerektirdiği yeterliliklere sahip olması dışında yeterli düzeyde bilgisayar becerisine de sahip olması gerekmektedir. Öğretmen performansı eğitim ortamının başarısını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin web ortamında ders sağlıklı ders işleyebilmeleri için daha fazla özveri olmaları gerekmektedir.

2.2.2.3. Yönetici profili

WTE de, bulunması gereken üçüncü bir kullanıcı gurubu da sistem yada eğitim ortamı yöneticileridir. Bu grup WTE sisteminin teknik ve teknolojik olarak işlerliğini sağlamakla görevlidir (www.claroline.org).

Teknik olarak, öğretmen ve öğrenci kullanıcıların sisteme kaydedilmesi, kursların ve sınıfların oluşturulması, sistemin genel görünümünün düzenlenmesi ve yönetilmesi gibi işlemler, teknolojik olarak ise WTE yazılımının ve onun alt yapısında bulunan yazılımların güncellenmesi, oluşabilecek arızalara müdahale edilmesi, sistemin kurulu olduğu bilgisayarların ve bunlarda oluşabilecek arızaların yönetilmesi gibi işlemler sayılabilir. Anlaşılabilceği gibi eğitim ortamı yöneticiliği, klasik yöneticiliğe nazaran teknik ve teknolojik açıdan daha farklı bilgi ve deneyim gerektirmektedir.

2.2.3. WTE’de İletişim

Uzaktan eğitimde iletişim, öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak birbirinden farklı mekanlarda bulunmalarından dolayı, büyük öneme sahiptir.

Önceleri iletişim uzaktan eğitimin en önemli sorunu olarak görülmekteydi. Ancak internetin keşfi ve uzaktan eğitimde aktif olarak kullanılmaya başlaması bu durumu sorun olmaktan çıkarmış iletişimi oldukça kolay hale getirmiştir.

WTE ortamlarını, kullanılan iletişim yöntemleri dikkate alındığında senkron (eşzamanlı) ve asenkron (eşzamansız) şeklinde gruplandırmak mümkündür (Sular, 2005). Online eğitim, genel olarak öğrenci merkezli ve öğrenciye zaman ve mekan sınırlaması getirmemesi nedeniyle tercih edilen bir eğitim yöntemidir. Bu nedenle asenkron online eğitim programlarına talep daha yüksektir.

Asenkron olarak hizmet veren WTE ortamları başarı elde edebilmek için öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen iletişimine dikkat etmek zorundadırlar. WTE ortamlarındaki iletişim başarı ölçütü öğrencinin yüz yüze eğitim iletişimi kadar kusursuz bir iletişim modülüne sahip olunmasıdır. Yani öğrenci klasik eğitim ortamında olduğu gibi anında öğretmeniyle iletişim kurabilmeli sorularına cevap bulabilmelidir.

WTE ortamlarının iletişim ihtiyacını karşılamak amacıyla günümüzde bir çok iletişim aracı geliştirilmiştir. Bu iletişim araçlarının en popüler ve kullanışlı olanları Internet tabanlı iletişim araçlarıdır. Eğitim ortamlarında kullanılan bu araçları da senkron ve asenkron olarak gruplandırmak mümkündür. Online eğitim ortamlarında her iki iletişim teknolojisinin kullanılması gerekmektedir. Çünkü eğitim öğrenci merkezli olmak zorundadır. Kullanılacak iletişim teknolojisi öğrenci tercihine bırakılmalıdır (Çalışkan, 2002).

İletişim teknolojisi bakımından en verimli grup senkron iletişim araçlarıdır. Çünkü bu tür iletişim teknolojilerinin kullanıldığı eğitim ortamlarında öğretmen ve öğrenciler hem sesli hem de görüntülü iletişim kurma lüksüne sahiptirler. Öğrenci sorularına anında yanıt bulabilmektedir. Böylelikle derslerde anında geri bildirim alınarak, mevcut eksiklikler anında kapatılmış olur (MacKinnon ve Aylward: 2002: 207). Günümüzde sıklıkla kullanılan senkron iletişim araçlarına, IRC, ICQ, MSN Messenger, Yahoo Messenger, gibi ücretsiz hizmet veren kuruluşlar dışında online hizmet veren kurumun web grubu tarafından geliştirilmiş bir sohbet odası veya Telekonferans sistemleri örnek olarak verilebilir.

Online dersi veren öğretmen tarafından oluşturulacak öğrenci grupları (dörderli gruplar) ve gruplar arasında belirli zamanlarda, öğretmen kontrolünde ve senkron iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilecek tartışma ortamları web derslerini daha eğlenceli ve daha verimli kılmaktadır. Fakat bu ortamların organize

edilmesi, öğrenci gruplarına belli konularda araştırma ödevi verilmesi, öğrencilerin ise hazır bulunmaları gerekmektedir (Presby, 2002:217).

Senkron iletişim teknolojileri dışında WTE ortamları, forumlar, e-mail grupları, hızlı mesaj servisleri, duyuru panoları vb. asenkron iletişim araçları kullanılarak da güçlendirilmelidir. Çünkü öğretmen ve öğrencilerin belirlenen zamanlar dışında, eşzamanlı olarak eğitim ortamına giriş yapmaları mümkün değildir. Öğrenci yaşadığı bir sorunu veya ders ile ilgili bir sorusunu öğretmen veya diğer öğrencilere e-mail, hızlı mesaj veya forum gibi asenkron iletişim yolu ile gönderebilmekte ve öğretmen veya diğer öğrenciler eğitim portalına giriş yaptıklarında mesajı görüp anında cevap yazabilmektedirler.

Özet olarak eğitim öğretimin verimli ve etkin şekilde gerçekleşmesinde iletişim büyük öneme sahiptir. WTE ortamlarında da başarı ancak sağlıklı ve etkin iletişim sayesinde mümkün olabilecektir. Bu nedenle online eğitim ortamları, senkron ve asenkron iletişim teknolojileri kullanılarak zenginleştirilmelidirler. Böylelikle öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen arasında etkileşim sağlanabilecek, uygun zamanlarda gerekli geri bildirimler alınarak öğrenme daha verimli gerçekleştirilmiş olacaktır.

2.2.4. WTE Öğretim Materyali Tasarımında Dikkat Edilmesi Gerekenler

İnternet web sayfaları dışında onlarca farklı ara yüze yada iletişim aracına (e-posta, news, gopher, forumlar, tartışma tahtaları) sahip olmasına rağmen web sayfaları günümüzce neredeyse internet ile eş anlamlı hale gelmiştir. Günümüzde kullanıcıların çoğu için web internete bağlanmak sayfalarına erişmekle eş anlamlı hale gelmiştir. Kısaca, internette var olan araçlardan sadece birisi olan web sayfaları bugün internetin kendisi gibi algılanır hale gelmiştir denebilir.

İnternet, web sayfalarından önce de bir iletişim aracı olarak mevcut olmasına rağmen, asıl popülerliğini, bu günkü halini ve yüksek hızla arttan genişlemesini web sayfalarına borçludur. Bu durum aslında karşılıklı yardımlaşmanın bir örneğidir ve sonucudur. İnternet web sayfalarının insanlara ulaştırılmasını sağlamış, web sayfaları da internetin kullanıcı sayısını ve yaygınlığını artırmıştır.

Web sayfaları içerisinde yazılar, resimler, sesli ve görüntülü videolar gibi farklı türlerde içerikler bulunabilen elektronik belgelerdir. (web sayfası nedir) Durağan olabileceği gibi dinamik ve etkileşimli olarak da tasarlanabilirler.

Günümüzde hızla gelişen web tarayıcıları ve web tasarım programları şimdiye kadar hiç görülmemiş görsellik ve işlevsellik özelliklerine sahip web sayfalarının tasarlanmasını mümkün hale getirmektedir.

Web sayfalarının tasarlanmasında bu kadar farklı araç ve tekniğin bulunması, tasarımlarında mümkün olan esnekliğin genişliği, web sayfası tasarımında bir takım prensiplerin bulunmasını sorunlu kılmaktadır. (Lynch ve Horton, 2002) Web sitesi tasarım prensipleri hakkında farklı kişilerin yorumları farklılıklar gösterse de hemen herkes tarafından kabul edilen bazı genel geçer doğrular mevcuttur. Bu hususlara kısaca değinecek olursak:

İyi bir tasarımın ilk şartı, öncelikler yerine getirmek için tasarlandığı görevini tam ve eksiksiz yapmasıdır. Buna amaca uygunluk prensibi de denilebilir. Web sayfanızda ne yapmayı amaçladıysanız onu tam olarak yerine getirip getirmediği ilk sorudur. Bir ürün yada hizmeti tanıtıyorsanız ürün yada hizmet hakkındaki kullanıcı/müşterinin bilmek isteyeceği şeyler (ürünün teknik özellikleri, fiyat, ödeme ve teslimat seçenekleri gibi) tam ve doğru olarak sunulabilmiş midir? Bir kişi yada kurumu tanıyorsanız, kişi yada kurum hakkındaki lüzumlu bilgiler tam olarak sunulmuş mudur? Bu sorulara verilen yanıtların “evet” ağırlıklı olması tasarımın amaca uygunluk derecesini belirleyecektir.

İkinci olarak tasarımın insan mantık ve doğasına uygunluğu gelir. İnsan dikkatinin bir anda birden fazla şeyle meşgul olamayacağı açıktır. Tasarıma biraz hareket ve dinamizm katayım derken kullanıcının dikkatin dağıtmak, aradığı şeye ulaşmasını geciktirmek kullanıcının sitenizi terk etmesine ve bir daha gelmemesine sebep olabilir. Site sayfalarının içerikleri, yerleşim ve tasarımları, yönlendirme menü ve linkleri insanların kolay algılayabileceği, anlayabileceği ve kullanabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Bu tür tasarımlara, “kullanıcı dostu” tasarımlar denmektedir. Sitenize bağlanacak kullanıcı hakkında hiçbir ön bilgiye sahip olmadığınız göre düşük seviyeli kullanıcıların bile rahatlıkla kullanabilecekleri tasarımlar yapmaya çalışmak gerekmektedir. Bu nedenle, web sayfaları kullanım sadeliği, kullanıcı rehberi, içerik temelli, gezinim basitliği ve kullanışlı site haritasına sahip olma vb. özellikleri bünyesinde barındırmalıdır. Yani web sayfaları acemi kullanıcılarında sunulan hizmeti en iyi şekilde alabilmesini sağlamalıdır (Babadağ, 2002).

Sayfaların yerleşiminde ve düzenlenmesinde hiyerarşi bulunmalıdır. Giriş sayfası ve diğer sayfalar kullanıcı yada ziyaretçiyi mümkün olan en kısa şekilde hedefine ulaştıracak şekilde tasarlanmalıdır. Bunun için genelden özele giden başlık

ve alt başlıklar kullanılabilir. Bu amaçla pek çok web sitesinde “site haritası” bulunmaktadır.

Tasarım hedef kitlenin özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Örneğin iş ve ekonomi ağırlıklı bir sitede kullanıcılar (bu durumda müşteri de sayılabilirler) işlemlerini mümkün olan en hızlı ve pratik şekilde yapabilmelidir. Bu gibi sitelerde basitlik ve sadelik aranacağı gibi, gezinti ve eğlence amaçlı sitelerde görsellik, daha belirleyici ve aranan bir özellik olabilir (Lynch ve Horton, 2006).

Web sitesinin kullanıcı bilgisayarına yüklenmesi ve görüntülenmesi için geçen sürenin uzunluğu da dikkat edilmesi gereken diğer bir husustur. Web sitesinin tasarımı yapılırken yüklenme süresi dikkate alınmalıdır. Bu tür durumlar için bazı tasarımcılar, farklı bağlantı hız ve kapasitesine sahip kullanıcılar için web sitesinin basit ve gelişmiş diyebileceğimiz iki farklı sürümünü sunmaktadırlar.

Her web sayfası bir içerik sunar. İçerik konusu oldukça geniş bir konudur. Bir tanıtım, iş yada eğitim sitesinin sunacağı içerikler farklı olacaktır. Burada dikkat edilecek husus yine “amaca uygunluk”tur. Site yapılış amacına uygun, lüzumlu ve anlamlı bir içerik sunmalıdır (Sular, 2005).

Buraya kadar kullandığımız tasarım kavramı web sayfalarının genel görünümünü ifade etmektedir. Kullanılan metinlerin biçim özellikleri (yazı tipi, büyüklüğü, rengi, özel efektleri), sayfaların zemin ve yazı renkleri, bunlar arasındaki uygunluk (kontrast), arka planda ve içerikte kullanılan resimlerin renk derinliği, boyutları, yerleşimi, çözünürlüğü, kullanılan tablo ve listelerin biçimlendirme ve yerleşim özellikleri, ve sayfada bulunan bütün nesnelere genel renk uyumu ve yerleşim düzeni gibi konular bu kavrama dahildir.

Web sayfalarında yer alan metin ve grafik renkleri, arka planda yer alan renk ile yakın renkler olmamalıdır. Renkler arasındaki uyum, doğru etkiyi oluşturacak renklerin kullanımı ve okunabilirliğin en üst düzeyde sağlanabilmesi için çeşitli artalan-metin rengi kombinasyonları denenmeli, bun seçenekler arasından en uygun olan kombinasyon belirlenmelidir. Dikkat edilmesi gereken diğer bir durum ise hazırlanacak web sayfalarının her türlü çözünürlükte kullanılabilirliğidir. Günümüzde kullanılmakta olan iki çözünürlük standardı bulunmaktadır. Bunlar, 800 x 600 ve 1024 x 768 piksel çözünürlüklerdir. Yani hazırlanan web sayfası her iki çözünürlük modunda da kullanışlı olmalıdır (Karataş, 2003:139-148).

İletişim, kullanıcı geribildirimleri, yeni gelişmelerden kullanıcının haberdar edilmesi ve web sayfası tarafından sunulan hizmetten yararlanan kullanıcılar arasında

etkileşimin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Elektronik postalar, anketler, duyuru sistemleri, forumlar, tartışma grupları ve sohbet odaları sayesinde kullanıcıların temel özellikleri ve beklentileri öğrenilebilir. Kullanıcılarla sağlanan iletişim, onların web sitesini daha fazla ziyaret etmesini sağlar. İnternetin sağlamış olduğu en önemli avantajlardan biri olan iletişim interaktif bir yapıya sahip olmasıyla kullanıcıdan alınan geri bildirimler sonucunda, web sayfalarının tasarımında daha fazla kullanıcı merkezli olunup web sayfalarındaki mevcut eksiklikler giderilerek web sitesine daha kullanışlı bir yapı kazandırılabilir. Ayrıca web sayfalarının, dünya üzerinde en yaygın dillerden birisi olan, İngilizce versiyonlarının da bulunması gerekmektedir (Kurubacak ve Irgat: 2002).

Web sayfalarının yukarıda belirtilen tasarım ilkeleri dikkate alınarak hazırlanması kullanıcı yada ziyaretçiler ile etkin ve sürekli iletişim kurabilmek için gereklidir. Ancak bu ve daha burada yer verilemeyen bu gibi ilkeler doğrultusunda hazırlanacak siteler ile, amaca en yakın sonuçların elde edilebilmesi mümkün olabilecektir.

2.2.5. WTE Uygulamalarında Dikkat Edilmesi Gerekenler

Önceki bölümde genel olarak web sitesi tasarımda dikkat edilmesi gereken konular açıklanmıştır. Bu bölümde ise web tabanlı eğitim uygulamalarında dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalara değinilecektir. Bu noktalar şu şekilde sıralanabilir (Teknotürk, 2001):

- a) Öğrenim materyallerinin kalitesi,
- b) Materyallerin kullanılabilirliği,
- c) Öğrencilerin eğiticiler tarafından desteklenmesi,
- d) Sistemin yönetimi,
- e) Erişim kolaylığı,
- f) Görüntüleme ve geri besleme mekanizmaları.

Web tabanlı bir eğitim sitesinin hazırlanması büyük emekler ister. Site, uzun ve uğraştırıcı zahmetler sonucunda hayata geçirilmekle birlikte bundan sonra da sitenin güncel tutulabilmesi için gösterilen çaba da çok fazla olmaktadır.

2.2.6. Web Tasarım Teknolojileri ve Araçları

Eğitim ve iletişim ve başta olmak üzere tüm alanlarda önemli bir yere sahip internet teknolojisi mevcut popülaritesini, kendisini meydana getiren web

sayfalarının estetik ve sade tasarımı, kullanım kolaylıları, yararlı içerik vb. özellikleridir. Bilgi paylaşımının yüksek düzeyde olduğu günümüzde, bu görevin büyük bir bölümünü web sayfaları üstlenmişlerdir. Bireyler sahip oldukları bilgileri gerek kendileri web sayfaları oluşturarak gerekse varolan web sayfalarında yayımlayarak bu bilgi akışına katkıda bulunmaktadır.

Web sayfalarının öneminin hızla arttığı günümüzde kullanılmakta olan web teknolojileri de çığ gibi büyümektedir. İnternetin kullanılmaya başlandığı ilk yıllarda, düz metin şeklinde aktarılan bilgi, kullanıcı tarafından istenildiğinde web tarayıcı (browser) program tarafından görüntülenirken, günümüzde web sayfalarında kullanılan ileri teknoloji sayesinde sesli, görüntülü, sınırsız ve kesintisiz iletişim mümkün olmakta sadece iletişimde değil veri bilgi paylaşımında bile interaktivite sağlanmış durumdadır.

Günümüzde sürekli olarak yeni aktiviteler eklenen, web sayfalarının tasarımı, HTML, ASP, PHP ve XML web tasarım dilleri tarafından gerçekleştirilmek, JavaScript ve VBScript gibi script dilleri sayesinde ek işlevler kazandırılabilir. İnternet ortamında sörf yaparken açmış olduğumuz sayfaların, “.html”, “.asp”, “.php” ve “.xml” şeklindeki uzantıları o sayfaların hazırlandığı dili ifade etmektedirler. Online eğitim ortamının tasarlanabilmesi için bu eğitim ortamında kullanılacak web sayfalarının tasarımında kullanılacak dilin belirlenmesi gerekmektedir. Web sayfası tasarımında sadece bir tasarım dili kullanılacağı gibi birden fazla tasarım dili de kullanılabilir (Stanek, 1997).

HTML (Hyper Text Markup Language - Hareketli Metin İşaretleme Dili): Basitçe, browserlarla görebileceğimiz, internet dokümanları oluşturmaya yarayan bir çeşit dildir. Bütün işlemlerin metin tabanlı olduğu bir HTML dokümanı hazırlamak için, ihtiyacımız olan tek şey bir editördür. Hatta Windows işletim sisteminin basit Notepad (Not Defteri) programını da editör olarak kullanmamız mümkündür. HTML dilini kullanarak web sayfası oluşturmamızı sağlayan editörleri iki grupta toplamak mümkündür. İlk grupta çok mükemmel HTML bilgisine sahip olmadan web sayfaları hazırlayacağımız HotDog, HomeSite, Web Page Maker, Visiul Site Designer vb. görsel editörler, ikinci grupta ise WYSIWYG (What You See Is What You Get / Ne görürsen onu alırsın) tarzı denen kısaca görsel, kodlamayla uğraşmayı (Frontpage, CoffeeCup Dreamweaver vb.) gerektirmeyen editörlerdir (Öcal ve Durcan, 2001: 6-7).

PHP (Perl Hypertext Preprocessor – Perl Hareketli Metin Önışlemcisi): İlk olarak 1994 yılında kullanılmaya başlanan ve temeli Perl programlama diline dayanan PHP web tasarım dili Rasmus Lerdorf tarafından geliştirilmiş bir script dilidir. PHP kodları metin dosyaları şeklinde oluşturulmakta daha sonra kullanılacağı ortamda bir yorumlayıcı tarafından yorumlanmaktadır (Meloni, 2002).

JavaScript: Script, HTML sayfalarına ek işlevler katabilen ve HTML kodlarının arasına yerleştirilen küçük programcıklardır. JavaScript, HTML web tasarım dilinin yetersizliklerini oldukça büyük bir oranda ortadan kaldıran bir script dilidir. JavaScript dili, tarayıcı tarafından anında yorumlanma, metin editörüyle kısa zamanda yazılabilme, kaynak kodlarının metin olarak kaydedilmesi ve istenildiğinde üzerin değişiklikler yapılması, yazım ve öğrenim kolaylığı vb. avantajları sayesinde günümüzde en çok kullanılan betik dilidir (Goodman ve Morrison, 2004).

2.3. BİR TASARI OLARAK GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ UZAKTAN DİL EĞİTİM MERKEZİ – GATUDEM

Bu bölümde, araştırma kapsamında geliştirilen GATUDEM LMS yazılımı, pedagojik ve teknik boyutlarıyla tanıtılacaktır. Sistemin işlevleri, teknolojik altyapısı ve kullanımı hakkında bilgiler verilecektir.

2.3.1. Gaziantep Üniversitesi

G.A.T.U.D.E.M projesinin Gaziantep Üniversitesi bünyesinde uygulanabilirliğinin belirlenmesi öncelikle üniversitesin bilişim ve teknolojik altyapısının proje gereksinimlerini karşılama seviyesinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle ilk olarak Gaziantep Üniversitesinin GATUDEM projesi için hazır bulunuşluk düzeyi belirlenecektir. Hazır bulunuşluk düzeyi, üniversitenin sahip olduğu bilişim ve teknolojik altyapıyı ifade etmektedir.

Gaziantep Üniversitesi, ilk olarak 1973 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesine bağlı Makine Mühendisliği Bölümü ile yüksek öğretim ile tanışan Gaziantep ve diğer komşu illerin yüksek öğretim ihtiyacını karşılamak amacıyla 1987 yılında tüzel kişiliğine kavuşmuştur. Gaziantep Üniversite, Gaziantep, Kilis ve Adıyaman illerinde toplam 7 Fakülte, 3 Yüksekokul, Türk Musiki Devlet Konservatuvarı, 3 Enstitü ve 8 Meslek Yüksekokulundan oluşan bir bölge üniversitesi kimliği taşımaktadır (Gaziantep Üniversitesi).

Gaziantep Üniversitesinin teknik altyapısı hakkında bilgi sahibi olmak için üniversitenin Bilgi İşlem Merkezi incelenmelidir. Bilgi İşlem Merkezi bünyesinde, GUL1 (akademik personelin eposta işlemleri için ayrılmıştır.), GUL2 (öğrencilerin eposta işlemleri için ayrılmıştır), GUL3 (akademik personelin web sitesi ve dosya işlemleri), GUL4 (öğrencilerin web sitesi ve dosya işlemleri), GULIB (Bliss entegre kütüphane otomasyon sistemini barındırmaktadır. Kataloglama, ödünç verme, satın alma, Katalog taraması, WEB tarama modülü, güvenlik, istatistik, sayım, konfigürasyon, kat bakım modülleri mevcuttur.) ACS, ANSYS, Bimlinux, linux ve NT sistemleri üzerinde web sunucusu, eposta sunucusu, dosya sunucusu, veritabanı sunucusu, öğrenci karne, öğrenci notları; HTML, C++, Fortran, MySQL vb. programlama işlemleri için mevcut olup Gaziantep Üniversitesinin öğrenci, akademik ve idari işlerinde kullanılmaktadır (Sular, 2005).

Gaziantep Üniversitesi yerel ağı 1 adet Router (yönlendirici), 1 Adet SDH cihazı 24 Port Gigabit Switch (anahtar) ve 16 adet Dial-up bağlantı için 28.800 kbps hızındaki modem cihazı vardır. Üniversitenin tüm birimleri bilgi işlem odasına Gigabit fiber kablolarla bağlıdır. Gaziantep Üniversitesi-ULAKNET bağlantı hızı 8 MB dir. Çevre il ve ilçelerde bulunan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları kampüs ağına bağlı olarak internet erişiminden faydalanmaktadır (Gaziantep Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi, 2005).

Yukarıda sunulan tablo göre Gaziantep Üniversitesi'nin gerekli organizasyonun gerçekleştirilmesi kaydıyla web tabanlı eğitim sunmak için gerekli teknik altyapıya sahip olduğunu göstermektedir.

2.3.2. GATUDEM Tasarımının Genel Özellikleri

Bu tez çalışması kapsamında, yabancı dil eğitiminin web tabanlı eğitim modeline uygunluğunu uygulamalı olarak görmek amacıyla GATUDEM Web Tabanlı Eğitim yazılımı geliştirilmiştir. GATUDEM yazılımı geliştirilirken açık kaynak kodlu başka bir LMS yazılımı olan Claroline yazılımı temel alınmıştır.

Claroline, Belçika'da bulunan Catholique de Louvain Üniversitesi Pedagoji Enstitüsünde geliştirilmiş olan, dünya genelinde 73 farklı ülkede 609 organizasyon tarafından kullanılan bir PHP/MySQL tabanlı bir LMS yazılımıdır (www.claroline.org). Yazılım, eğiticiler için eğiticiler tarafından geliştirilmiş olduğundan pedagojik yönden diğer yazılımlara nazaran daha gelişmiş bir yazılımdır. Claroline, öğrencilerin erişimine sunmak için doküman ve linklerin oluşturulmasına,

öğrencilerin eğitim süreci boyunca eğitim aracından yararlanmasına, öğrencilere çoktan seçmeli çevrim içi sınavlar yapılmasına, kullanıcıların senkron ve asenkron iletişimde bulunmasına olanak sağlayan, etkili bir kullanıcı ve içerik takip sistemine sahip bir yazılımdır. Yazılım, geliştirici kurum tarafından Serbest Yazılım olarak dağıtılmaktadır. Yazılım dünyasında “Serbest Yazılım” terimi, bir yazılımın kodlarının ve kendisinin başka kullanıcılar tarafından hem “bedava” olarak hem de özgürce kullanılabilmesi, değiştirilebileceği ve dağıtılabilmesi anlamına gelmektedir. (www.fsf.org)

GATUDEM yazılımı geliştirilirken claroline yazılımını temel alınmıştır. Geliştirme aşamasının büyük bölümünü programın dilinin Türkçe’ye uyarlanması ve yazılımın dil öğretimi gereksinimlerini karşılayacak şekilde değiştirilmesi teşkil etmiştir. Bu amaçla yaklaşık 5000 satır kod Türkçe’ye çevrilmiştir.

GATUDEM yazılımının geliştirilmesi aşamasında kullanılan tasarım araçları ve programlar şunlardır.

HTML, PHP ve JavaScript dilleri

Dev-C++, EditPlus kod editörleri

Microsoft Visual Studio 6.0 web tasarım ve düzenleme programı

PhotoShop 6.0 çizim programı

Apache Web Sunucusu

MySQL Veritabanı Yazılımı

Macromedi ShockWave Flash Player, Animasyon oynatıcı

RealPlayer 10, multimedya oynatıcı

Web tarayıcı olarak Microsoft Internet Explorer ve Mozilla Firefox yazılımları

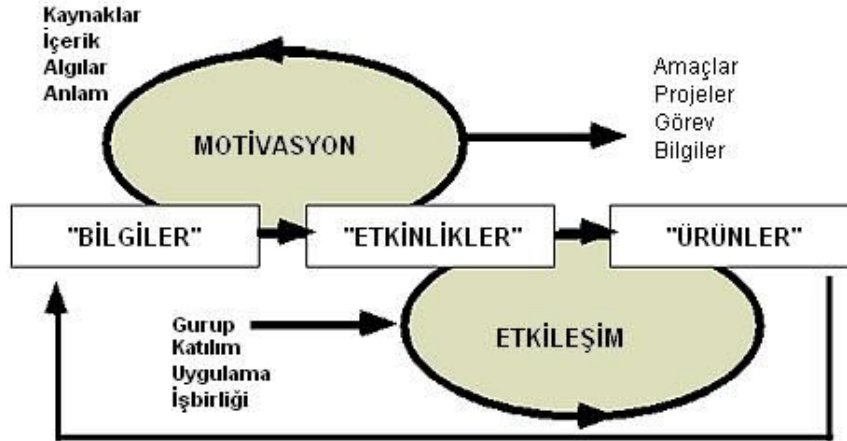
Gatudem web tabanlı eğitim ortamı, ağırlıklı olarak PHP dilinde yazılmış betiklerinden oluşan dinamik bir web tabanlı yazılımdır. Sistemin esnek, dinamik ve kolay ayarlanabilir olmasını sağlamak amacıyla durağan HTML sayfaları olabildiğince az kullanılmıştır. Yönetim sayfası aracılığıyla eğitim ortamının genel görünümünü, ekran yerleşimi, giriş ve diğer sayfalarda kullanıcılara gösterilecek sayfalar düzenlenebilmektedir.

Kullanıcıların yazılıma erişebilmeleri ve kullanabilmeleri için JavaScript destekli herhangi bir web tarayıcısına sahip olmaları yeterli olacaktır. Ancak verilen eğitimler içerik ve materyal bakımından farklılıklar gösterebileceği için sunulan içeriği kullanabilmek için birtakım harici yazılımların yüklenmesi gerekebilecektir.

Örneğin tez çalışmamız kapsamında geliştirmiş olduğumuz “GATUDEM Online English Course : EFL/ESL for Beginners” yabancı kursu içeriği klasik HTML sayfalarına ek olarak, Flash tabanlı animasyonlar, .rm formatında ses dosyaları ve javascript dilinde hazırlanmış testlerden meydana gelmektedir. Bu özelliklerden faydalanabilmek için uygun yazılımların kullanıcı bilgisayarlarında yüklü bulunması gerekmektedir aksi takdirde içeriğe ulaşmaları mümkün olmayacaktır. Örneğin . Flash animasyonlarını izleyebilmek için ise Macromedia Shockwave yazılımı, .rm ses dosyalarını çalabilmek için RealPlayer yazılımlarının kullanıcı bilgisayarında yüklü bulunması gerekecektir.

2.3.3. GATUDEM'in Pedagojik Temelleri

LMS yazılımlarının geliştirilmesinde kullanılan çok sayıda model mevcuttur. Ancak bu modeller genelde bilgisayar bilimleri kökenli uzmanlar tarafından geliştirildiğinden pedagojik temelleri bakımından çoğu zaman yetersizdir. (Claroline) Bu LMS programları gelişmiş bir öğrenme ortamı sunmakta ancak öğrenmenin doğası ve şartlarını pek dikkate almamaktadırlar. GATUDEM programı ise öğrenmenin pedagojik esasları dikkate alınarak geliştirilen bir öğrenme modelini temel almaktadır.

Şekil 2.2 GATUDEM yazılımının pedagojik öğrenim modeli (www.claroline.org)

Yukarıdaki resim, web tabanlı öğrenme sırasında kullanılan araçların bütününe içeren kapsayıcı bir modeli simgelemektedir. Bu araçlar özetle : ders kitapları (bilginin hammaddesi, yapısı, özellikleri ve yerleşimi), pedagojik yazılım (önerilen etkinliklerin içeriği yada izlenecek talimatlar), eğitim içerikli web siteleri (öğrencilere sunulan etkinlikler, bir akış içerisinde web sayfaları ve yerleri),

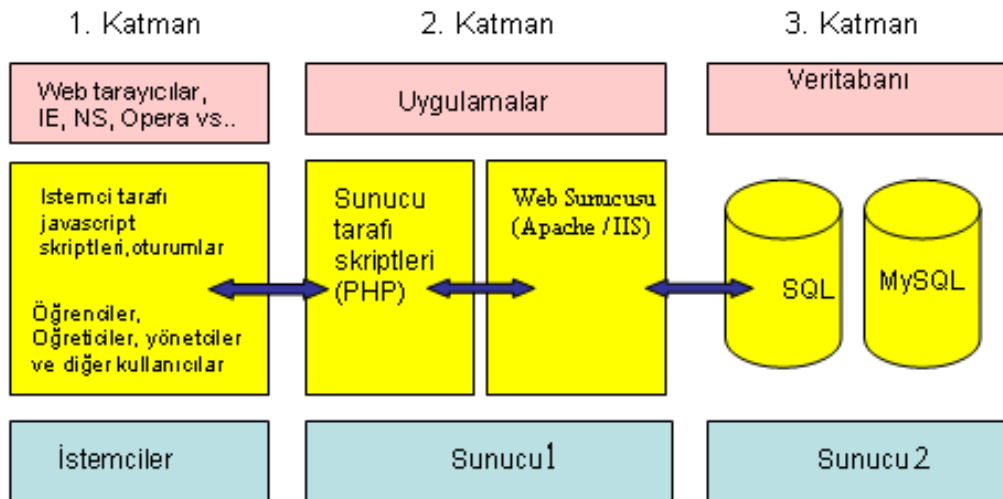
pedagojik planlar (dikkatle tasarlanmış bireysel ve gurup etkinlikleri) ve öğrenci kazanımları olarak sayılabilir. (Lebrun, 2005).

Modelin “Yapısalcı Yaklaşımı” temel almaktadır. Şekildeki üç dikdörtgen kutu bu yaklaşımının süreçlerini ifade etmektedir. Bu yaklaşıma göre özetle “Bilgi öğrenci etkinlikleriyle malumat haline dönüştürülmekte ve elde edilen bu yeni bilgi sistemli bir döngü sürecini beslemektedir. Bu süreç ise motivasyonel etkenler tarafından harekete geçmekte ve çevreyle, diğer öğrencilerle yada öğretmenlerle etkileşim sayesinde sürmektedir” (www.claroline.org).

2.3.4. GATUDEM Yazılımının Mimarisi ve Teknolojik Altyapısı

Web tabanlı yazılımlar 3 katmandan oluşmaktadır (Cebeci, 2006). Bu katmanların ilkinin kullanıcı bilgisayarları ve bu bilgisayarlar üzerinde bulunan web tarayıcı programları oluşturur. Bu katmanın görevi, web sunucusuyla kullanıcı arasında bağlantı kurmak, kullanıcının öğretim ortamına erişimini sağlamaktır. Kullanıcı bilgisayarlarında yüklü bulunan Internet Explorer, Netscape, Opera gibi yazılımlar bu katmanda yer alır.

İkinci katman, sistemin temel işlevlerini içeren uygulama katmanıdır. Bu katmanda web tabanlı yazılımının kendisi (bizim çalışmamızda Gatudem yazılımı) ile bu yazılımı çalıştıran, kullanıcı isteklerini yanıtlayan web sunucusu yazılımları

Şekil 2.3 :Web tabanlı yazılımların kavramsal mimarisi (Cebeci, 2006).

yer almaktadır. Web tabanlı yazılımlar genelde PHP, ASP gibi dillerde yazılmış olan betik tabanlı yazılımlardır. Betik yada skript yazılımları, metin dosyaları şeklinde

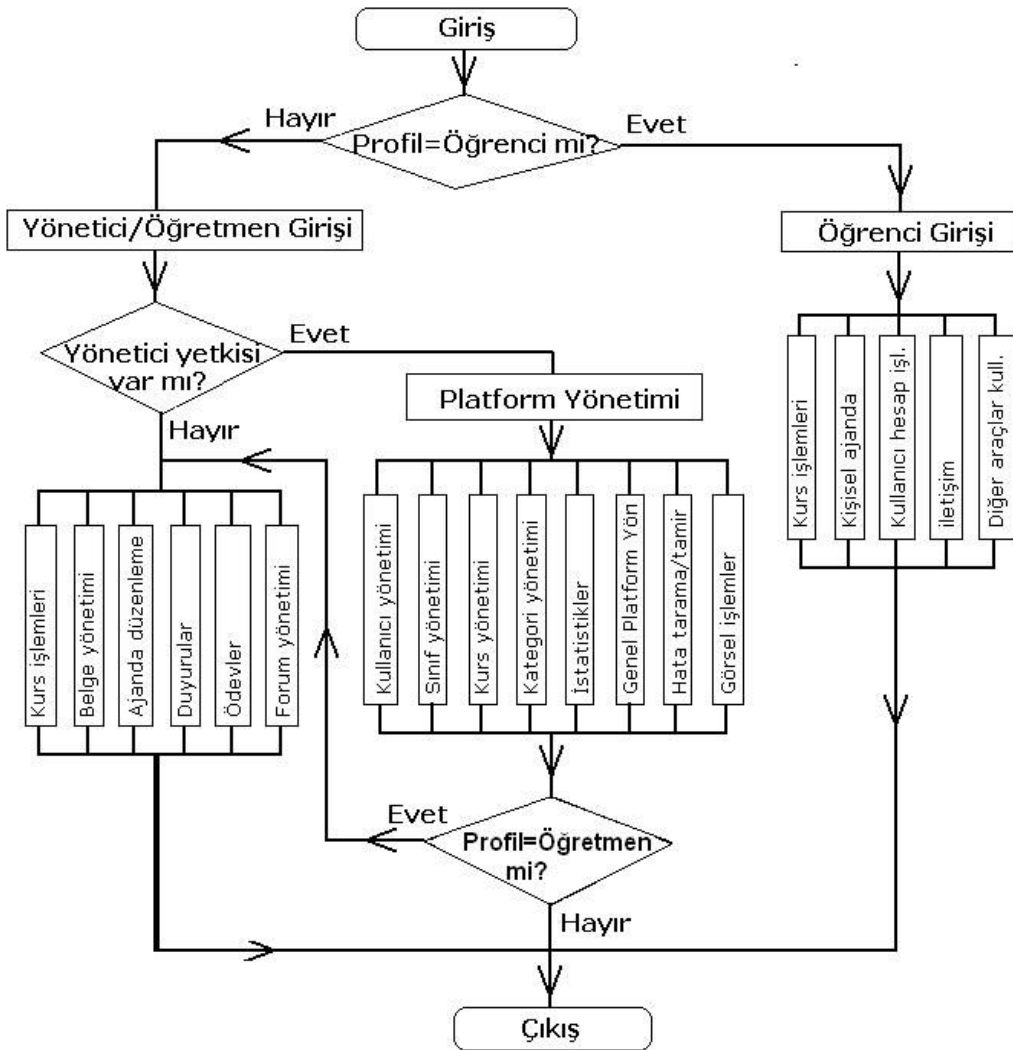
bulunan, programın çalıştırılması esnasında özel bir derleyici tarafından çalıştırılan programlardır. Gatudem yazılımı PHP betik dili kullanılarak yazılmıştır.

Üçüncü katman ise kullanıcılara ait kişisel bilgiler, sınav ve ders izleme bilgileri ve platform istatistikleri gibi bilgilerin depolandığı veri tabanı katmanıdır.

Bu katmanda iş gören yazılımlara genel olarak Veritabanı Sunucusu programları adı verilmektedir. Gatudem yazılımı bu katmanda MySQL Veritabanını kullanmaktadır.

2.3.5. GATUDEM Yazılımının Algoritmik Şeması

Aşağıdaki resimde GATUDEM yazılımının genel çalışma şekli, işlevleri ve iş akışı şematik olarak gösterilmiştir. Sistemde yapılacak işlemlerde kullanıcının profili ve sistem yöneticisi tarafından verilen yetkileri dikkate alınmaktadır.

Şekil 2.4 : GATUDEM yazılımının algoritmik şeması.

Sistemin çalışma prensibini, genel hatlarıyla kavramsal olarak gösteren yukarıdaki şemada, sistem bütün kullanıcıları aynı giriş (login) sayfasıyla karşılamaktadır. Kullanıcı adı ve şifresi girildikten sonra sistem, kullanıcı profiline karar vererek kullanıcının rolüne ve yetkilerine uygun (öğrenci, öğretmen yada yönetici/öğretmen) bir ortam sunmaktadır.

Sistemde temelde üç kullanıcı profili vardır : öğrenci, öğretmen ve yönetici/öğretmen. Öğrenci profilinde, kullanıcı kurslara kaydolabilir/kaydını sildirebilir, kişisel kullanıcı bilgilerini ve ajandasını görüntüleyebilir/düzenleyebilir ve öğretmenleriyle, sistem yöneticileriyle ya da diğer öğrencilerle iletişim kurabilir. Öğretmen ve Yönetici profilleri birbirine yakın profillerdir.

Öğretmen, yeni kurslar ve kurs web siteleri oluşturabilir, kurslar için belgeler ekleyebilir/düzenleyebilir ve silebilir, öğrenciler için etkinlikler planlayıp ajanda oluşturabilir, duyurular yapıp ve ödevler verebilir ve son olarak da kurs ile ilgili forumlar ve alt forumlar oluşturarak öğrencilerin kendi aralarında iletişim kurmalarını sağlayabilir.

Yöneticiler ise, öğretmen profilindeki kullanıcılara ek yetkiler kazandırılarak oluşturulur. Yönetici, öğretmen profiline ek olarak, platform yönetimi işlemlerini de gerçekleştirebilir. Bu işlemleri ise; kullanıcı, sınıf, kurs ve katalog yönetimi, kurs ve platform istatistiklerini görüntüleme, teknik hata tarama ve giderme (öğretmeni olmayan kurslar, hiçbir kursa kayıtlı olmayan öğrenciler vb gibi), platform görünümünü düzenleme ve diğer görsel işlemler olarak sayılabilir.

GATUDEM yazılımı, kullanıcının sisteme girişi sırasında, kullanıcı profili ve yetkilerini belirleyecek ve kullanıcının sistemdeki işlemleri bu sayede rol ve profiline uygun şekilde denetlenebilecektir. Bu sayede aynı zamanda kullanıcı izleme de yapılabilecektir.

2.4 WEB TABANLI DİL KURSU TASARIM VE YÖNETİMİ

Bu bölüm, önceki bölümlerde sunulan teorik bilgilerin birleştirilerek uygulamaya geçirilmesi aşamasını içermektedir. Bölümün amacı, tezin uygulama kısmını oluşturan GATUDEM web tabanlı eğitim yönetimi yazılımını ve kullanımını genel hatlarıyla tanıtmak, bu yazılım aracılığıyla gerçekleştirilen örnek bir uzaktan dil eğitimi kursu uygulamasını gerçekleştirmek ve yönetmektir.

2.4.1. Web Tabanlı Uzaktan Dil Eğitimi

Tez çalışması kapsamında web tabanlı öğretimin uzaktan dil öğretimine uygunluğunu incelemek amacıyla web tabanlı örnek bir İngilizce kursu geliştirilmiştir. “GATUDEM Online English Course- ESL/EFL for Beginners” adındaki kurs toplam 9 dersten ve bunları destekleyici testlerden oluşmaktadır. Kurs öğretim materyali dil öğretimini destekleyici ve kolaylaştırmak amacıyla olabildiğince çok miktarda sesli ve görüntülü materyalle desteklenmeye çalışılmıştır.

Kurs, öğrencilere Avrupa Dil Pasaportunun A1 seviyesindeki beceri ve yeterliklerin bir kısmını kazandırmayı amaçlamaktadır. Dil Pasaportunun A1 seviyesi dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım ve yazılı anlatım boyutlarında kapsamakta olduğu yeterlikler aşağıdaki tabloda özet olarak verilmiştir.

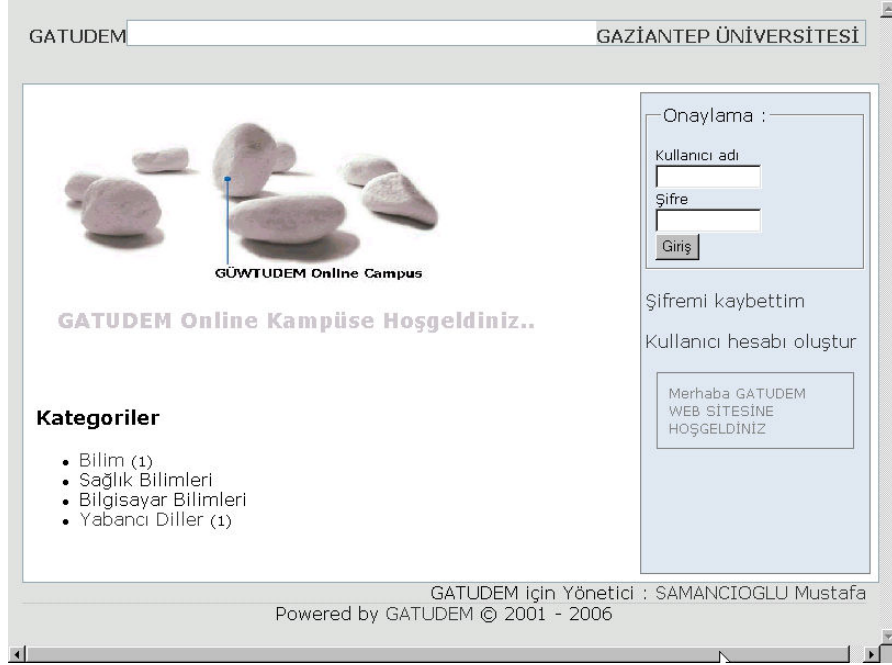
Tablo 2.1: Avrupa Dil Pasaportu A1 Seviyesi Yeterlilikleri

Dinleme	Benimle, ailemle ve yakın çevremle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.
Okuma	Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki bildik adları, Sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilirim.
Karşılıklı Konuşma	Karşımdaki kişinin söylediklerini daha yavaş bir konuşma hızında yinelemesi ve söylemek istediklerimi oluşturmada bana yardımcı olması koşuluyla, basit yoldan iletişim kurabilirim. Bilinen konulara ilişkin alanlarda basit sorular sorabilir ve cevap verebilirim.
Sözlü anlatım	Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları betimlemek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilirim.
Yazılı Anlatım	Kısa ve basit tümcelerle kartpostal yazabilirim. Örneğin; Tatil kartpostalıyla selam göndermek gibi. Kişisel bilgi içeren formları doldurabilirim Örneğin: Otel kayıt formuna isim, uyruk ve adres yazmak gibi.

Web ortamı için öğretim materyali geliştirmenin bilimsel, pedagojik, teknik, ve hatta sanatsal boyutları olan bir uzmanlık alanı oluşu ve tezin amacı dikkate alınarak kurs içeriği kısa ve öz tutulmuş, dolayısıyla “GATUDEM Online English Course- ESL/EFL for Beginners” kursu A1 seviyesi yeterliklerinin sadece küçük bir kısmını kapsayabilmiştir.

2.4.2. GATUDEM Ana Sayfası

GATUDEM yazılımı web tabanlı bir yazılım olduğu için yazılıma erişebilmek için öncelikle bir web tarayıcısına ihtiyaç vardır. Web tarayıcısının adres satırına web sitesinin adresi yazıldığında sistemin giriş sayfası ile karşılaşılır.

Şekil 2.5 : GATUDEM yazılımının ana sayfası

2.4.3. Sisteme Giriş ve Kullanıcı Profilleri

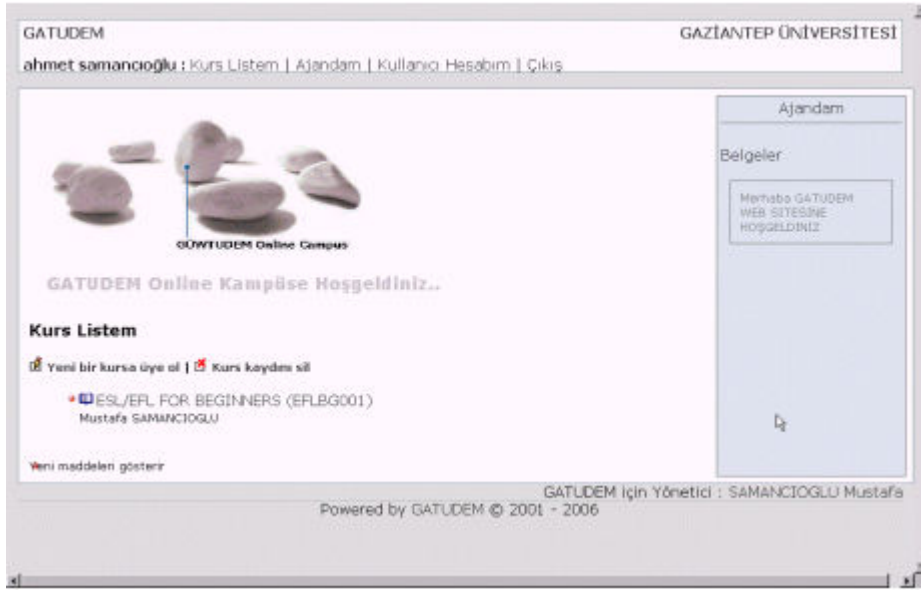
Bir web tabanlı eğitim ortamının önemli işlevlerinden birisi öğrenci izleme (tracking) hizmetleridir. Öğrencilerin hangi hizmetleri ne sürelerle kullandığı, sisteme hangi zamanlarda girdikleri, ne kadar kaldıkları, hangi öğretim materyallerini kullandıkları gibi bilgiler sistem yöneticileri ve kurs öğretmenleri için önemli ve kritik bilgilerdir. Bu bilgiler, özellikle öğrencilerin ilerleme durumlarını görmede büyük öneme sahiptir.

Tüm bu saydıklarımızın mümkün olabilmesi için ise sistemin bir öğrenci/kullanıcı bilgi tabanının bulunması gerekmektedir. Böylece sisteme giren kullanıcılar izlenebilecektir. Bunun için sistemin açılış sayfası kullanıcı adı ve şifresinin girileceği bir giriş sayfası şeklinde tasarlanmıştır. Öğrenci uygun alanlara, kendisine sistem yöneticileri tarafından verilmiş olan kullanıcı adı ve şifresini girip, giriş düğmesini tıklayarak sisteme girebilir.

Giriş başarılı şekilde tamamlandıktan sonra, sistem farklı kullanıcı profillerine bağlı olarak farklı ekranlar görüntüleyecektir. Bunlar öğrenci, öğretmen ve platform yöneticisi profilleridir.

2.4.4. Öğrenci Girişi

Bu sayfada öğrenciler kayıtlı oldukları kursların listesini görebilir ve bu kurs içeriklerine ulaşabilir, kişisel ajandalarını görüntüleyebilir, kullanıcı bilgilerini düzenleyebilir, yeni kurslara kaydolabilir, kayıtlı olduğu bir kurstan kaydını silebilir ve son olarak bütün işlemleri bittiğinde de sistemden tamamen çıkabilir.

Şekil 2.6 : GATUDEM öğrenci giriş sayfası

2.4.4.1. Yeni bir kursa kaydolmak

Sistemde var olan bir kursa katılabilmek için öncelikle o kursa kaydolmak gerekmektedir. Yeni bir kursa kaydolmak için öğrenci giriş sayfasında bulunan “Yeni bir kursa üye ol” linki tıklanır. Arından açılan sayfada sistemde bulunan ve öğrencinin katılabileceği kursların bir listesi gelir.

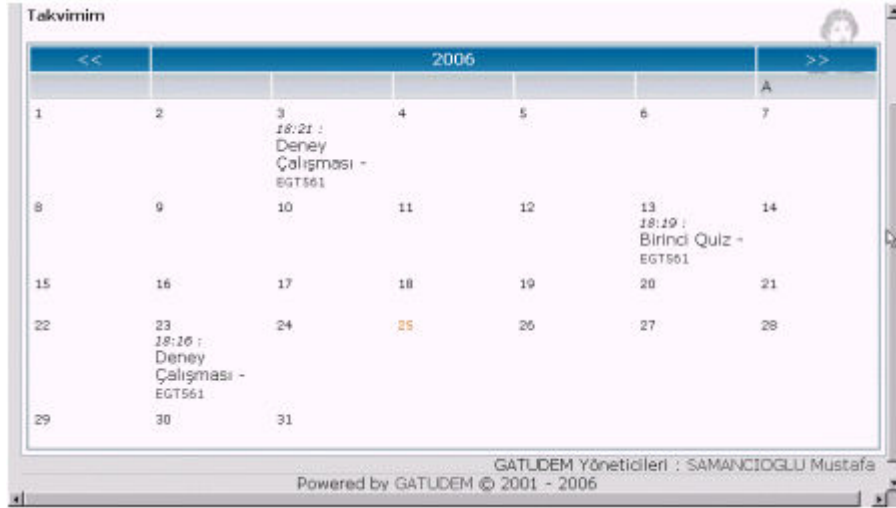
Şekil 2.7 : Bir kursa kaydolmak yada kurs kaydını silmek

Kurs listesinde her bir kursun sağ tarafında bulunan “kaydol” simgesi tıklanarak kayıt işlemi tamamlanır. Bundan sonra öğrenci sisteme her girişinde kayıtlı olduğu kursların listesi giriş sayfasında görünecektir.

Öğrenci kayıtlı olduğu bir kurstan kaydını silmek için de aynı yöntemi kullanabilir. Bu kez kurs adının yanındaki “kaydımı sil” simgesi tıklanmalıdır.

2.4.4.2. Ajandayı görüntülemek

Ajanda aracı kurs öğreticisi yada sistem yöneticisi tarafından ilan edilen herhangi bir kurs kapsamında gerçekleştirilecek etkinliklerin zaman, yer ve açıklamalarını içerir. Öğrenci ajandada yer alan etkinlikleri takip etmekten kendisi sorumludur. Bununla birlikte ajanda da yer alan etkinlikler, öğrencinin unutmaması ihtimaline karşılık giriş sayfasında da görüntülenmektedir.

Şekil 2.8 : Ajandayı görüntülemek

2.4.4.3. Kullanıcı bilgilerini düzenlemek

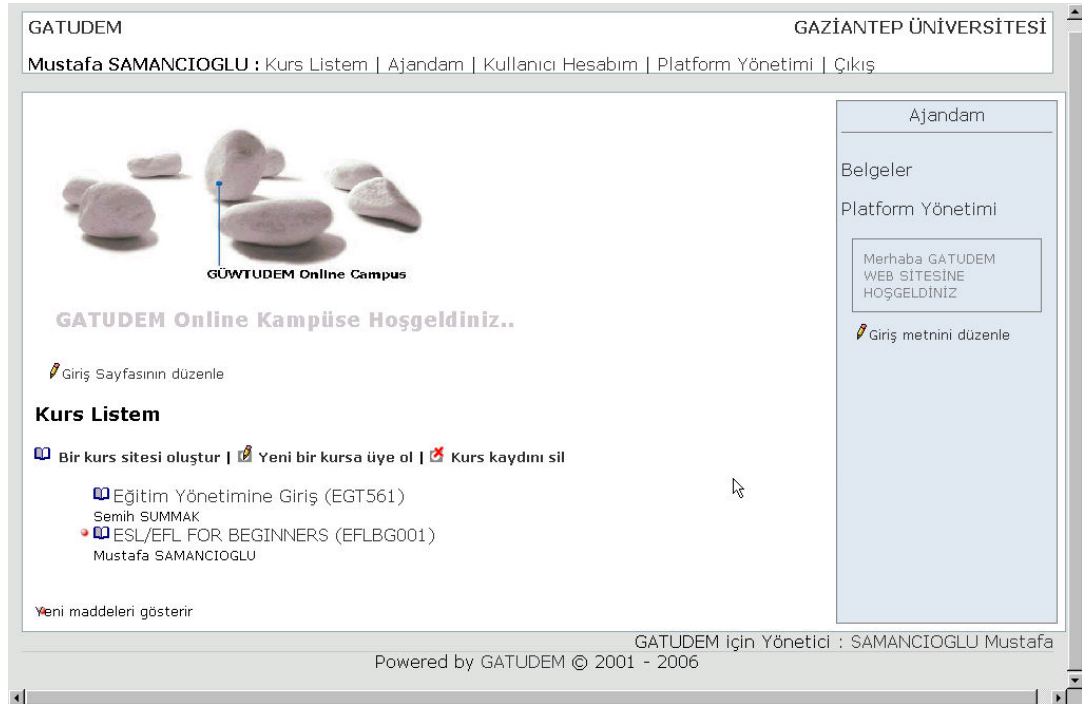
Öğrenci, sisteme girişte kullanacağı kullanıcı adı/şifresini yada sistemin diğer kullanıcılarıyla (diğer öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler) ile iletişimde kullandığı (telefon, adres, e-mail adresi gibi) iletişim bilgilerini değiştirebilir, düzenleyebilir.

Şekil 2.9 : Kullanıcı bilgilerini düzenlemek

2.4.5. Öğretmen/Yönetici Girişi

Öğretmen ve Yönetici profilleri rolleri ve görevleri oldukça yoğun olan kullanıcılara aittir. Bu kullanıcılardan öğretmen yeni kurslar oluşturmak, kurs içerikleri geliştirmek, kurs öğrencilerinin devam ve başarı durumları ile kurs istatistiklerini takip etmek, ödevler vermek, etkinlikler düzenlemek ve bunları takip etmek, kullanıcı gruplarını ve forumları yönetmek vs. gibi çok sayıda işlemi gerçekleştirecektir. Yönetici ise, herhangi bir kurstan çok platformun genelini ilgilendiren düzenlemeler yapmak durumundadır. Örneğin kullanıcıları sisteme kaydetmek yada sistemden çıkarmak, sınıfları oluşturmak, kursları ve kurs kategorilerini yönetmek, sistemin genel görünüm özelliklerini düzenlemek, kurs araçlarını yönetmek gibi işlemleri gerçekleştirmektedir.

Sistem kullanıcının profiline ve ihtiyaçlarına göre farklı araçları içeren farklı sayfaları görüntülemektedir. Sonuç olarak öğretmen/yönetici giriş sayfası kullanıcı giriş sayfasından biraz farklı bir görünüme sahip olmaktadır.

Şekil 2.10 : Öğretmen / Yönetici girişi

2.4.5.1. Yeni bir kurs oluşturma

Öğretmen yeni bir kurs web sitesi oluşturabilir. Bunun için bir kurs kodu, kurs adı, kursun kategorisi, kurs öğretmeni bilgileri girilmelidir.

GATUDEM GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

Mustafa SAMANCIOĞLU : Kurs İstem | Ajandam | Kullanıcı Hesabım | Platform Yönetimi | Çıkış

Kurs web sitesi oluştur

*Kurs başlığı : English As A Foreign Language For Beginners
e.g. Edebiyat Tarihi

*Kurs kodu : EFLB-299
en fazla 12 karakter, örneğin.ROM2121

Okutman(lar) : Mustafa SAMANCIOĞLU

Eposta : msamancioglu@yahoo.com

*Kategori : (YD)Yabancı Diller
Burası kursun verildiği fakülte, departman yada okul

Departman :

Departman URL'si :

*Dil : T-Turkce

Kurs erişimi : Kampüs an sayfasına genel erişim, giriş yapılmamışsa bile
 Özel erişim (sadece kullanıcı listesinde bulunanlar için erişilebilir)

Kayıtlama : İzin verildi - kaydolma anahtarı(opsiyonel) :
 Engellendi

Oluştur :

* gerekli alanları gösterir

Bir kez Tamamı tıkladığınızda, Forum, Ajanda, Belge Yöneticisi vb içeren bir web sitesi oluşturulacaktır. Site kurucusu olarak giriş yaptıktan sonra istek ve ihtiyaçlarınıza uygun olarak sitenizi istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz..

GATUDEM Yöneticileri : SAMANCIOĞLU Mustafa

Şekil 2.11 : Yeni bir kurs oluşturma

2.4.5.2. Kurs ana sayfası

Sistem, oluşturulan her bir kurs için, kurs yönetimi araçlarını içeren bir kurs ana sayfası oluşturur. Öğretici bu sayfada bulunan araçları kullanarak kursu istediği gibi düzenleyebilir/yönetebilir.

GATUDEM GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

Mustafa SAMANCIOĞLU : Kurs İstem | Ajandam | Kullanıcı Hesabım | Platform Yönetimi | Çıkış

ESL/EFL FOR BEGINNERS

EFLBG001 - Semih SUMMAK

Görünüm modu : Öğrenci | **kurs yöneticisi**

Kurs Ana sayfası

☰ Kurs açıklaması
📅 Ajanda
📢 Duyurular
📁 Belgeler ve Bağlantılar
📝 Alıştırmalar
📖 Öğrenme Yolu
📄 Ödevler
🗣 Forumlar
👤 Guruplar
👥 Kullanıcılar
💬 Sohbet
📖 Wiki

🔧 Araç listesini düzenle
⚙ Kurs ayarları
📊 İstatistik

👉 yeni maddeleri gösterir

GATUDEM Online English Course - Beginner Level

These English lessons are aimed at the beginner although people with a little experience of English may find some parts useful.

GATUDEM Online İngilizce Kursu - Başlangıç Seviye

Bu İngilizce dersleri yabancı dil olarak İngilizce öğrenmek isteyen, yeni başlayan yada temel düzeyde bilgi sahibi olanlara yöneliktir.

✎ ✖

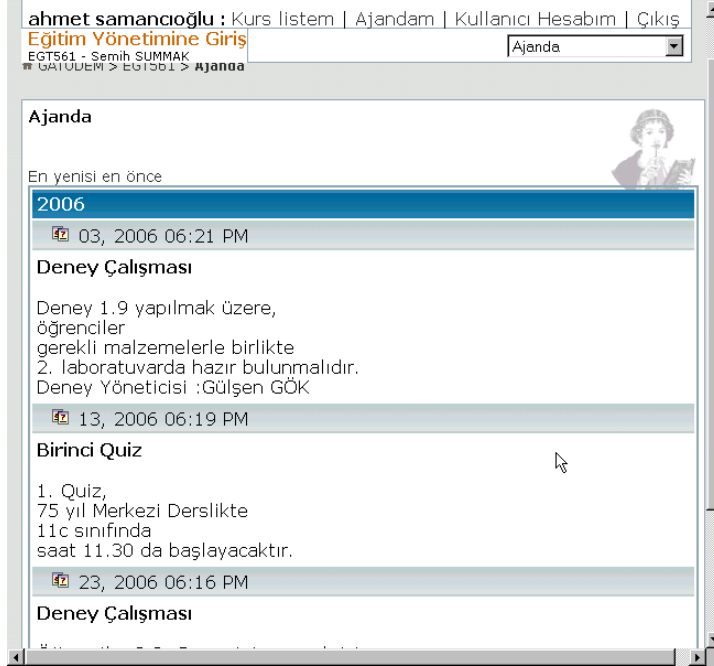
EFLBG001 Yöneticileri : Semih SUMMAK GATUDEM Yöneticileri : SAMANCIOĞLU Mustafa

Powered by GATUDEM © 2001 - 2006

Şekil 2.12 : Kurs ana sayfası

2.4.5.3. Ajanda aracı

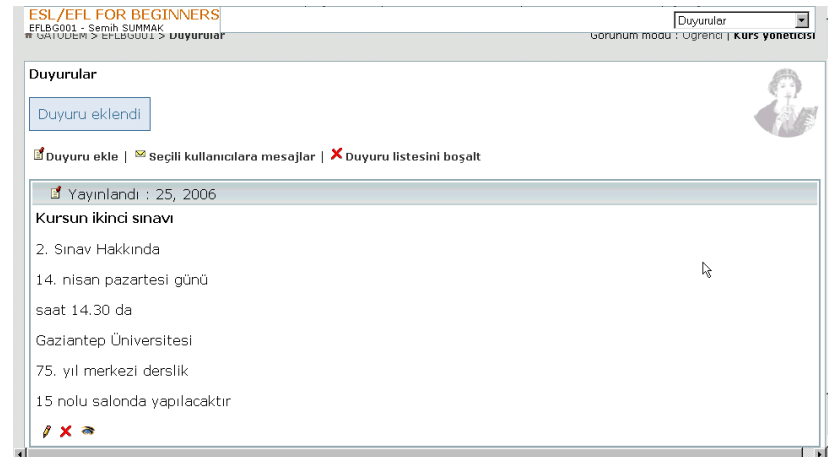
Ajanda aracı kurs öğreticisinin kurs içerisinde yer vereceği etkinlikleri girmesini sağlar. Burada etkinliğin zamanı, yeri ve etkinlikle ilgili diğer bilgiler girilerek etkinlik oluşturulur. Öğrenci bu etkinliklere ait takvimi, giriş sayfasındaki ajandam linkini tıklayarak görecektir.

Şekil 2.13 : Ajanda aracı

2.4.5.4. Duyuru aracı

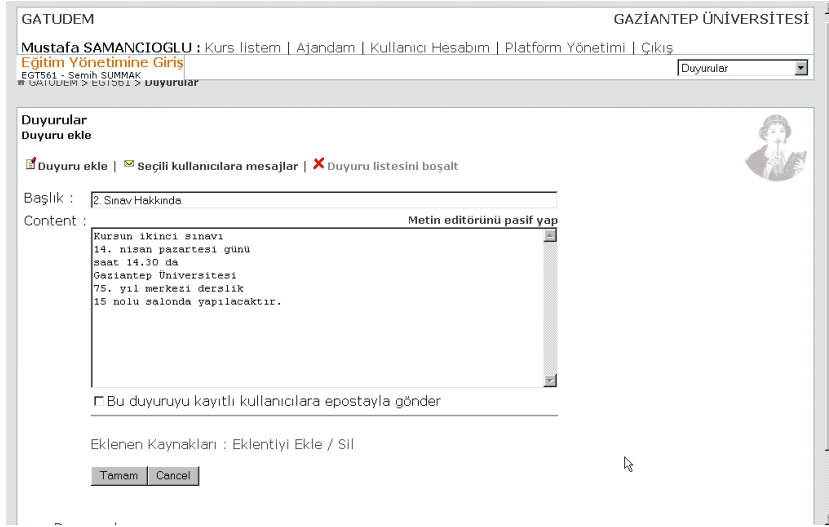
Duyurular, öğretici ile öğrenciler arasında önemli bir iletişim kanalıdır. Kurs öğreticisi/yöneticisi oluşan yeni durumlar yada değişiklikler hakkında öğrencileri bilgilendirmek için bu aracı kullanabilir. Girilen duyurular, süresi dolana kadar öğrenci giriş sayfasında sağ tarafta görüntülenecektir.

Şekil 2.14 : Duyuru aracı

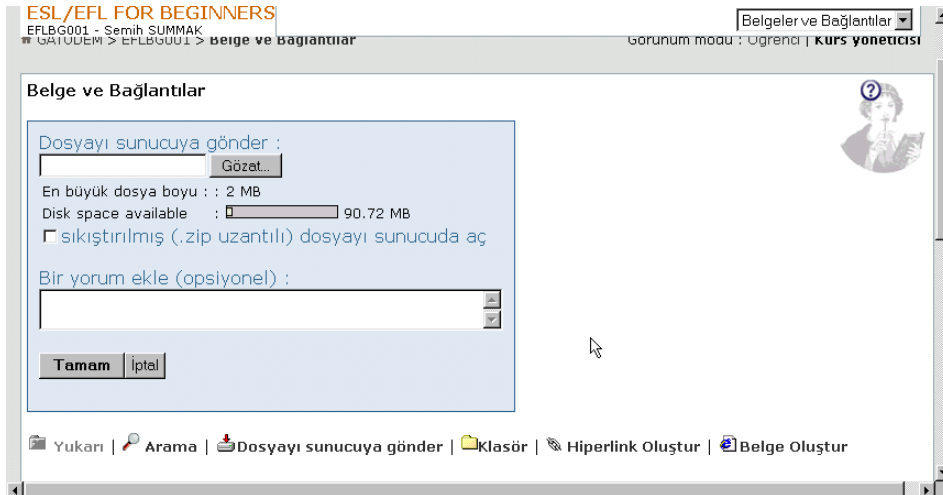
2.4.5.4. Belgeler ve bağlantılar

Öğretici bu aracı kullanarak, öğrencilere doğrudan sunmak yada bir öğrenme yolunda kullanmak üzere yeni belgeler oluşturabilir, önceden oluşturduğu belgeleri kendi bilgisayarından sistemin ana bilgisayarına gönderebilir, yine öğrenme yolunda kullanmak için bağlantılar (.url uzantılı dosyalar) oluşturabilir. Ayrıca sunucu bilgisayarında klasörler oluşturabilir, bunları ve diğer belgeleri yönetebilir.

Şekil 2.15 : Belge ve bağlantı oluşturma

Ayrıca kurs yöneticileri daha önceden hazırladıkları kendi bilgisayarlarında bulunan belgeleri sunucuya gönderebilirler. Bu işlem için aşağıda görünen ekran kullanılacaktır.

Şekil 2.16 : Sunucuya dosya gönderme

2.4.5.5. Alıştırma

Öğretici bu aracı kullanarak, öğrencilerin çözmeleri için alıştırmalar ve quizler oluşturabilir. Alıştırmalar bir yada daha fazla soru içeren elektronik belgelerdir. Bu sorular bir yada daha çok cevabı olabilen çoktan seçmeli sorular, boşluk doldurmalar, doğru/yanlış türünde iki şıklı sorular olabilmektedir.

Şekil 2.17 : Yeni bir alıştırma oluşturmak

Alıştırmada kullanılacak sorular yeni hazırlanabilir yada daha önceden hazırlanmış sorulardan oluşan bir soru bankasından seçilebilir.

Şekil 2.18 : Alıştırmada kullanılacak soruları hazırlamak

2.4.5.6. Öğrenme yolu (Learning Path) görüntüleri

Öğrenme yolu, bir öğrenme çıktısını elde etmek amacıyla öğrenciye sunulan sıralı öğrenme etkinlikleri listesidir. (Claroline) Bu aracı kullanarak, farklı hazır bulunuşluk yada yetenek seviyelerindeki öğrencilere takip edebilecekleri farklı etkinlik listeleri sunulabilir. Aynı amaç için kullanılacak birden çok öğrenme yolu tasarlanabilir. Ayrıca sistem öğrencilerin öğrenme yolundaki ilerleme durumlarının izlemekte ve öğrenciye önceki oturumda nerede kaldığını yada yolun ne kadarını tamamladığını göstererek yardımcı olmaktadır.

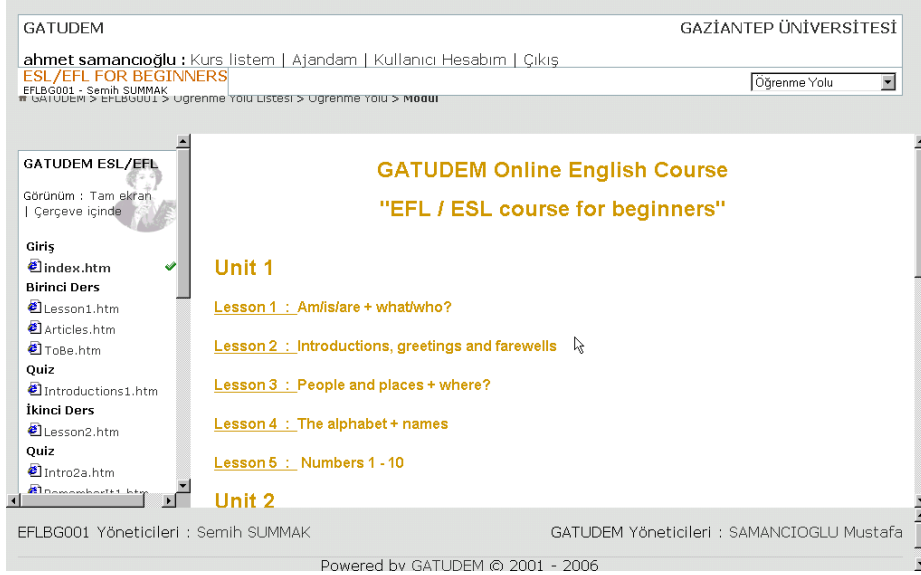
Öğretici öğrenme yolunda istediği sayı ve çeşitte modül kullanabilir. Modül öğrenme yolunu oluşturan her bir elemana verilen genel isimdir. Modül bir elektronik yazı, video görüntüsü, ses kaydı, bir elektronik test yada internetteki herhangi bir kaynağı işaret eden bir bağlantı olabilir.

Modül	Değiştir	Sil	Engelle	Görünürlük	Taşı	Sırala
Giriş						
index.htm						
Birinci Ders						
Lesson1 .htm						
Articles.htm						
ToBe.htm						
Quiz						
Introductions1 .htm						
NameIt1 .htm						
İkinci Ders						
Lesson2.htm						
Quiz						
Intro2a.htm						
Intro2b.htm						
Intro2c.htm						
Intro2d.htm						
Intro2e.htm						
RememberIt1.htm						
Üçüncü Ders						
Lesson3.htm						

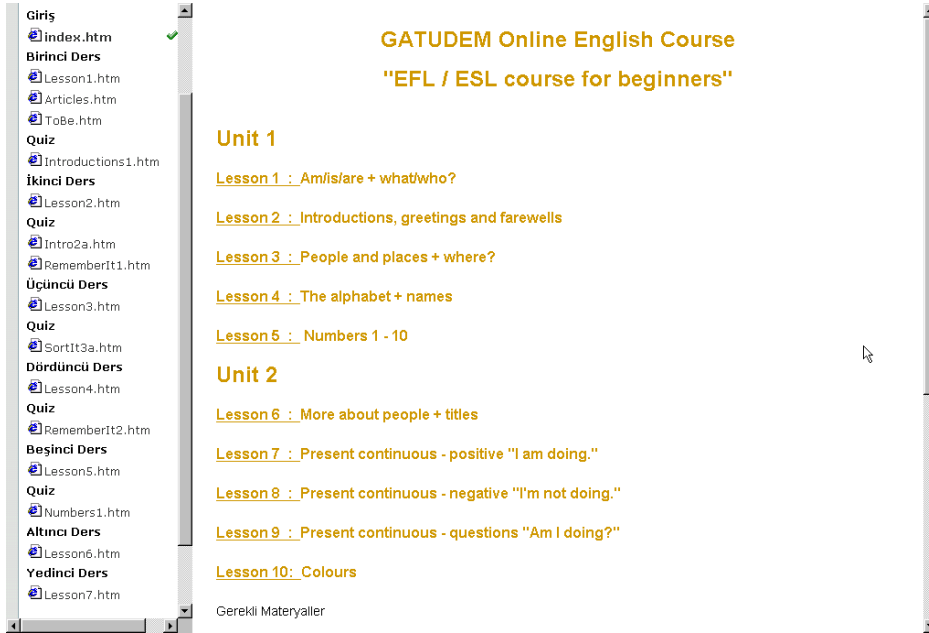
Şekil 2.19 : Bir öğrenme yolunun hazırlanması

Öğrenme yolu aracı kullanarak modüllerden istenilen sıraya uygun öğrenme yolları hazırlanabilir.

Öğrenciler hazırlanmış olan öğrenme yollarına ulaşmak için kurs ana sayfasındaki “Öğrenme Yolu” linkini kullanırlar. Öğrenme yolu çerçevesi ve tam ekran olmak üzere iki farklı şekilde görüntülenebilir.

Şekil 2.20 Öğrenme yolu görüntüsü (çerçeve modu)

Şekil 2.21 Öğrenme yolu görüntüsü (tam ekran modu)

Tez çalışmasının uygulama kısmı için geliştirilmiş olan “GATUDEM Online Course -ESL/EFL for beginners” yabancı dil olarak İngilizce kursunun web sayfaları kullanılarak oluşturulan bir öğrenme yolu örneğine ait ekran görüntüleri aşağıdadır.

GATUDEM ESL/EFL

Görünüm : Tam ekran
| Çerçeve içinde

Giriş
index.htm

Birinci Ders
Lesson1.htm
Articles.htm
ToBe.htm

Quiz
Introductions1.htm

İkinci Ders
Lesson2.htm

Quiz
Intro2a.htm
RememberIt1.htm

Üçüncü Ders
Lesson3.htm

Quiz
SortIt3a.htm

Dördüncü Ders
Lesson4.htm

Quiz
RememberIt2.htm

Beşinci Ders
Lesson5.htm

Quiz
Numbers1.htm

Question - What/Who is it?

What ...? = things
Who ...? = people
"What's" = What is
"It's" = It is
"Who's" = Who is

"What's this?" "It's an apple."
"And this?" "It's a pear."
"And what's this?" "It's a car."
"And what are these?" "They're biscuits."

Şekil 2.22 : GATUDEM öğrenme yolu görüntüsü -1

Where is this?

	Is this Germany? No, this isn't Germany. This is England.	Is England in Poland? No, England isn't in Poland. England is in Britain.	What is the capital of England? The capital of England is London.
	Is this France? No, this isn't France. This is Wales.	Is Wales in Germany? No, Wales isn't in Germany. Wales is in Britain.	What is the capital of Wales? The capital of Wales is Cardiff.
	Is this Spain? No, this isn't Spain. This is Scotland.	Is Scotland in France? No, Scotland isn't in France. Scotland is in Britain.	What is the capital of Scotland? The capital of Scotland is Edinburgh.

Şekil 2.23 : GATUDEM öğrenme yolu görüntüsü -2

Görünüm : Tam ekran
| Çerçeve içinde

Giriş
index.htm

Birinci Ders
Lesson1.htm
Articles.htm
ToBe.htm

Quiz
Introductions1.htm

İkinci Ders
Lesson2.htm

Quiz
Intro2a.htm
RememberIt1.htm

Üçüncü Ders
Lesson3.htm

Quiz
SortIt3a.htm

Dördüncü Ders
Lesson4.htm

Quiz
RememberIt2.htm

Beşinci Ders
Lesson5.htm

Quiz
Numbers1.htm

Altıncı Ders
Lesson6.htm

Introductions Test

To be

4:53

Fill in all the gaps, with the correct form of the verb to be.
Press "Check" to check your answers.
Use the "Hint" button to get a free letter if an answer is giving you trouble.
You can also click on the "[?]" button to get a clue.
Note that you will lose points if you ask for hints or clues!

a) - What your name?
- My name John Roberts.
(Here you could also answer in the short form - "John Roberts.")

b) - Who you?
- I John Roberts.
(Here you could also answer in the short form - "John Roberts.")

c) - Who John Roberts?
- I .

d) - you John Roberts?

Şekil 2.24 : GATUDEM öğrenme yolu görüntüsü –3

GATUDEM GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

ahmet samancıoğlu : Kurs | İstem | Ajandam | Kullanıcı Hesabım | Çıkış

ESL/EFL FOR BEGINNERS Öğrenme Yolu

EFLBG001 - Semih SUMMAK
GATUDEM > EFLBG001 > Öğrenme Yolu Listesi > Öğrenme Yolu > **Modül**

Giriş
index.htm

Birinci Ders
Lesson1.htm
Articles.htm
ToBe.htm

Quiz
Introductions1.htm

İkinci Ders
Lesson2.htm

Quiz
Intro2a.htm
RememberIt1.htm

Üçüncü Ders
Lesson3.htm

Quiz
SortIt3a.htm

Dördüncü Ders
Lesson4.htm

Quiz

Return to Lesson Next Exercise

Introductions

Mixed-up sentence exercise

Put the parts in order to form a sentence.
When you think your sentence is correct, click on "Check" to check your answer.
If you get stuck, click on "Hint" to find out the next correct part.
When your sentence is correct go on to the next sentence.

Check Undo Restart Hint

is ? name what your

Return to Lesson Next Exercise

EFLBG001 Yöneticileri : Semih SUMMAK GATUDEM Yöneticileri : SAMANCIOGLU Mustafa

Powered by GATUDEM © 2001 - 2006

Şekil 2.25 : GATUDEM öğrenme yolu görüntüsü –4

2.4.5.7. Ödev aracı

Ödev aracı öğreticinin öğrencilere süreli yada süresiz ödevler vermesini sağlar. Ödevin adı ve açıklaması, ödevin varsa süresi, ödev teslimi başlangıç ve bitiş süreleri gibi bilgiler girilerek ödevler oluşturulabilir.

Ödev başlığı :

Tanımlama :

Metin editörünü pasif yap

Teslimat türü : Dosya (dosya gerekli, açıklama metni opsiyonel) Sadece metin (metnin gerekli, dosya yok) Eklenen dosyayla birlikte metin (metin gerekli, dosya opsiyonel)

Başlama tarihi : (g/a/y ss:dd)

Bitiş tarihi : (g/a/y ss:dd)

Varsayılan iş/ödev görünürlüğü : Görünürlük Görünmez

Ödev türü : Kişisel Gruplar (gruplar aracı için, sadece grup üyeleri mesaj gönderebilir)

Gecikmiş göndermelere izin ver : Evet, kullanıcıların süresi geçmiş ödevlerini/işlerini göndermelerine izin ver

Şekil 2.26 : Ödev aracı

2.4.5.8. Forum aracı

Forumlar sistem kullanıcılarının belirli başlıklar altında bilgi alışverişi yapabilmesine olanak sağlayan oldukça etkili ve işbirlikçi öğrenmeyi destekleyen faydalı iletişim araçlarıdır. Öğretici belirli tartışma konuları oluşturup öğrencilerin katılımını sağlayarak, öğretim ortamını zenginleştirebilir.

Mustafa SAMANCIOĞLU : Kurs listem | Ajandam | Kullanıcı Hesabım | Platform Yönetimi | Çıkış

ESL/EFL FOR BEGINNERS

EFLBG001 - Semih SUMMAK

GATUDEM > EFLBG001 > Forumlar

Forumlar

Görünüm modu : Öğrenci | kurs yöneticisi

Forumlar

Forum ekle

Ad:

Açıklama :

Kategori :

Kilitlendi (Yeni mesaj gönderilemez)

Kategori oluştur |

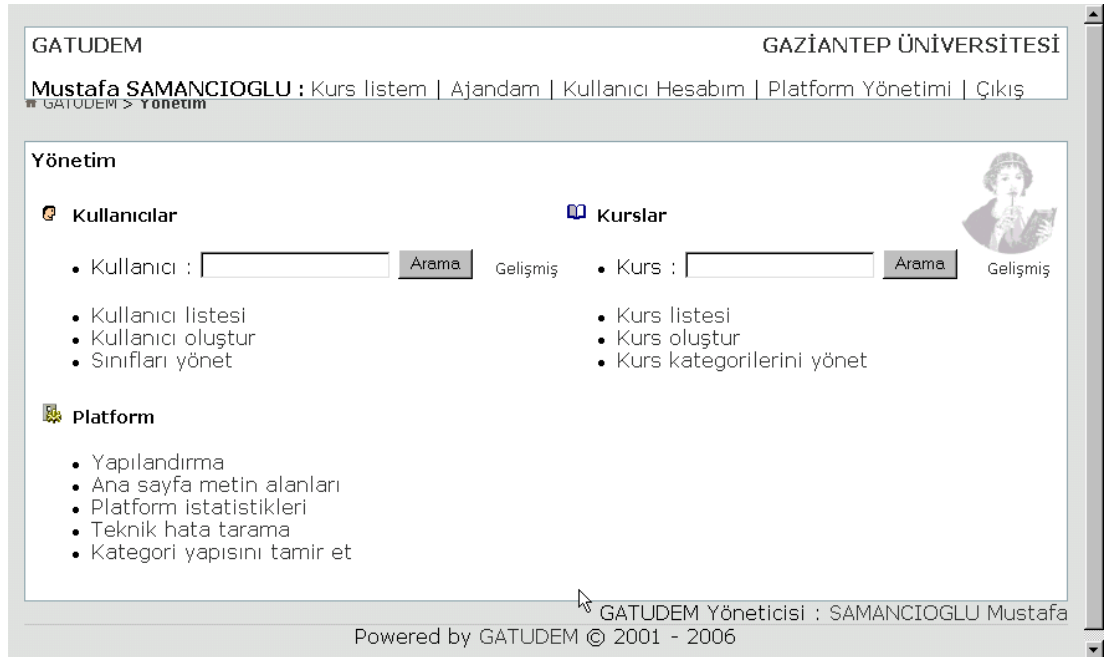
Şekil 2.27 : Forum aracı

2.4.6. Platform Yönetimi

Buraya kadar, öğreticinin özel bazı araçları kullanarak kursu yönetmesi konusuna değindik. Bu kısımda web tabanlı eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği ortamın yönetilmesi konusuna değinilecektir.

Platform yönetimi kavramı wte ortamının genel görünümü, kurslar, kullanıcı/öğrenciler, sınıflar dahil olmak üzere, ortamın genelini ilgilendiren her türlü yönetim işlemini kapsamaktadır. Bütün bu işlemleri yapabilmek için öncelikle yönetim yetkilerine sahip bir kullanıcı adı ve şifresi ile sisteme giriş yapılması gerekmektedir. Yönetim yetkilerine sahip kullanıcıya genel olarak Eğitim Ortamı Yöneticisi (Administrator) denmektedir. Bu kullanıcı sistemde her türlü işlemi gerçekleştirme (kullanıcı ekleme, silme, yetkilendirme, kurs ve kurs kategorileri ekleme, silme, düzenleme, sınıf oluşturma, silme, kurs ekranlarının görünümlerini ve içeriklerini düzenleme vs gibi) gibi en üst seviyede yetkilere sahiptir.

Sisteme yönetici adı ve şifresiyle girildiğinde ekrana gelen pencereden Platform yönetimi linki tıklanarak Platform Yönetimi ekranına ulaşılabilir.

Şekil 2.28 : Platform yönetim ekranı

Burada yapılabilecek işlemler genel olarak üç grupta toplanabilir : kullanıcı işlemleri, kurs işlemleri ve platform geneli işlemleri.

2.4.6.1. Kullanıcıların yönetimi

Kullanıcı başlığı altında bulunan linkler kullanılarak sisteme kayıtlı kullanıcıların listesi görüntülenebilir, herhangi bir kullanıcıya ait bilgileri düzenlenebilir, yetkilendirme yapılabilir, sınıflar oluşturulabilir, silinebilir, kullanıcı bir sınıfa eklenebilir yada çıkarılabilir, kullanıcının kayıtlı olduğu kursların listesine ulaşılabilir, kullanıcı yeni bir kursa kaydedilebilir yada kaydı silinebilir, ve nihayet kullanıcı kaydı sistemden tamamen silinebilir.

No.	Soyad	Adınız	Yönetimsel kod	Eposta	Durum	Kullanıcı ayarları	Kurslar	Sil
1	SAMANCIOGLU	Mustafa	34534534	msamancioglu@yahoo.com	Kurs düzenleyici Yönetici		2 kurslar	
7	SUMMAK	Semih	999888	summak@gantep.edu.tr	Kurs düzenleyici Yönetici		1 kurs	
8	samancioglu	ahmet	-		Normal		2 kurslar	
9	murat	Güneş	-	mgunes@hotmail.com	Normal		0 kurs	

GATUDEM Yöneticisi : SAMANCIOGLU Mustafa
Powered by GATUDEM © 2001 - 2006

Şekil 2.29 : Kullanıcı işlemleri

2.4.6.2. Kursların yönetimi

Platform yönetimi ekranındaki kurslar bölümü kullanılarak, wte ortamında sunulan kurslar hakkında düzenlemeler yapılabilir. Yeni bir kurs ve kurs web sitesi oluşturulabilir, kursun adı, kodu, kategorisi, kurs yöneticileri, kursun dili gibi ayarlara erişilebilir ve değişiklikler yapılabilir. Ayrıca kursların mantıksal yönetimini kolaylaştırmak amacıyla kurs kategorileri (Dil Kursları, Sayısal yada Sözel Kurslar

Kurs kodu	Kurs başlığı	Kategori	Kurs üyeleri	Kurs ayarları	Sil
EFLBG001	ESL/EFL FOR BEGINNERS	YD	3 üye 1 prof 2 öğrenci		
EGT561	Eğitim Yönetimine Giriş	SC	2 üye 1 prof 1 öğrenci		

GATUDEM Yöneticisi : SAMANCIOGLU Mustafa
Powered by GATUDEM © 2001 - 2006

Şekil 2.30 : Kurs işlemleri

gibi) oluşturulabilir ve düzenlenebilir. Kurslara ait, erişim, belge, forum ve kurs araçlarının kullanımı gibi istatistiksel bilgilere de ulaşılabilir.

2.4.6.3. Genel platform yapılandırması ve yönetimi

Platform yönetimi bölümü kullanılarak, platformun görünen adı, platformun dili, görünümü, platform yöneticisinin adı ve erişim bilgileri, veri tabanı sunucusu ve web sunucusu, ana sayfanın görünümü başta olmak üzere platform, kullanıcılar, kurslar ve araçlar hakkında her türlü ayarlamaların yanında platform ve modüllerin kullanımı hakkındaki her türlü istatistiksel bilgiye ulaşılabilir. Bunların dışında Teknik hata tarama başlığı altında, aynı kullanıcı adını ve şifresini yada e-posta adresini taşıyan kullanıcılar, okutmanı yada öğrencisi olmayan kurslar gibi yöntem hataları tespit edilebilir. Bu son araç çok sayıda kurs, öğrenci ve öğretmenin bulunduğu gelişmiş bir wte ortamını yöneten yöneticiler için oldukça faydalı bir araçtır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölüm, araştırmada sonuca ulaşmak için izlenen yol, araştırma süreci ve kullanılan materyalleri içermektedir.

3.1. MATERYAL

Örnek sanal dersin tasarımı aşamasında, web sayfası tasarımında html dili, web sayfalarına hareketli ve etkileşimli hale getirmek için istemci tarafı script programları dillerinden Javascript dili kullanılmıştır. Bu diller ve teknolojiler seçilirken çalışmanın amacına uygunluk ve yaygınlık ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur.

Sanal dersin sunumu ve yönetimi aşamasında ise tez çalışmasının uygulama aşamasını oluşturan bir eğitim yönetim sistemi (Learning Management System - LMS) geliştirilmiştir. Bu yazılımın geliştirilmesinde ise php programlama dili, arka planda bu yazılımı desteklemek üzere MySQL veri tabanı programı ve Apache web sunucusu programları kullanılmıştır. Geliştirilmiş olan LMS yazılımının işlevleri ve özellikleri şöyle sıralanabilir; ders materyalinin hazırlanması, sunulması, testler ve değerlendirme, öğrenci kayıtlarının takibi, sohbet, forumlar, öğrenci, öğretmen, kurs ve sınıfların yönetilmesi. Web sayfalarının tasarlanması ve düzenlenmesi için ise Microsoft Visual Studio ve Dev-c++ programlarından faydalanılmıştır.

3.2. YÖNTEM

Araştırmamız, *uygulamalı* bir araştırmadır. Uygulamalı araştırmalar değerlendirme niteliğinde araştırmalardır. Bu tür araştırmaların süreç düzeyinde olan türleri, genel olarak Nedir? Ve Nasıl İşler? Sorularına cevap aramaktadırlar. Uygulamalı araştırmalar, proje aşamasında veya yürütülmekte olan programların tanıtılması, yöneticilerin aydınlatılması bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar içerir (Seyidoğlu, 2000: 18). Mevcut araştırma ise henüz düşünsel aşamada olan

GATUDEM (Gaziantep Üniversitesi Web Tabanlı Uzaktan Dil Eğitim Merkezi) fikrinin tanıtılması, örnek bir web tabanlı öğrenme ortamının tasarlanması ve uygulamada sunulmasını amaçlamaktadır.

Araştırmamızda uzaktan eğitimin kuramsal temelleri çerçevesinde, mevcut web tabanlı eğitim modelleri ve dikkate alınarak “yabancı dil olarak İngilizce eğitimi” nin Gaziantep Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilebilirliği düşünülmüştür. Ayrıca araştırma, “Gatudem Online Course – ESL/ELF for beginner” adında 9 dersten oluşan örnek bir online İngilizce dersinin tasarım ve yönetim boyutlarını içermektedir. Örnek dersin diğer derslerin tasarım ve yönetim işlemlerinin gerçekleştirilmesi için uygun bir prototip olacağı varsayılmaktadır. Örnek uygulamamız geliştirilebilir ve modellenen bir uygulama özelliği taşımaktadır.

Araştırma verilerinin toplanmasında Literatür Taraması tekniği kullanılmıştır. Yüksek Öğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi, yerli veya yabancı süreli yayınlar, elektronik yayınlar, kitaplar ve diğer yazılı materyaller literatür taramasının gerçekleştirileceği ortamlardır.

Literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler, çözümlenmemiş veriler düzensiz bir malzeme yığını şeklinde bir görünüm sergiler. Toplanan verilerin araştırmanın planı doğrultusunda, değerlendirilmesi, gruplandırılması ve sistematik bir şekilde çözümlenmesi gerekmektedir. Araştırma bulgularımız literatür taraması niteliği taşıdığı için veri çözümlenme işlemi not alma kartları yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Klasik bir yöntem olan not alma kartları, araştırmada esneklik ve kolaylık sağlaması, araştırma sürecinde araştırmanın akışına göre yeni kartların eklenmesi ve eskilerin çıkartılması ve yeniden düzenlenme imkanlarından dolayı bu yöntem tercih edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma problemi ve alt problemlerin cevaplandırılmasına yönelik olarak araştırma konusu ile ilgili yapılmış literatür taraması, ülkemizde ve dünyadaki örnek uygulamaların incelenmesi ve çalışmanın uygulama aşaması ile ilgili önemli noktalar dikkate alınarak elde edilen bulgular ve bu alanda yapılan diğer araştırmalar arasındaki benzerlik ve farklılıklar belirtilmektedir.

4.1. BULGULAR

Araştırma sonuçları, araştırma ana problemine ilişkin sonuç ve her bir araştırma alt problemine ilişkin sonuç şeklinde sunulacaktır.

Ana Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Avrupa Birliği'nin Dil Pasaportu gereksinimlerine uygun Yabancı Dil olarak İngilizce Eğitimi, Web Tabanlı Eğitim modeline uyarlanabilir mi?

Araştırma ana problemine ilişkin bulgular ve web tabanlı örnek ders tasarımı uygulamaları sonucunda *AB dil pasaportu gereksinimlerine uygun yabancı dil olarak İngilizce eğitiminin, web ortamında tasarlanıp, uygulamaya geçirilebileceği* sonucu elde edilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimine kıyasla faydaları ve sınırlılıkları nelerdir?

Yapılan literatür taraması ve bilimsel verilerin incelenmesi sonucunda uzaktan eğitimin, zaman ve mekan sınırlamalarını ortadan kaldırması, böylece yaşam boyu öğrenmeyi de desteklemesi, eğitim materyalinin dağıtılmasını daha pratik ve ekonomik hale getirmesi, öğrencinin kendi hızında öğrenmesini mümkün kılan öğrenci merkezli bir öğretim yöntemi olması, öğrenciye hızlı ve etkin şekilde dönüt verilmesini mümkün kılan etkileşimli bir öğrenme ortamı sunması gibi faydalarının

olduğu sonuna ulaşılmıştır. Ancak saydığımız faydalarına ek olarak temel düzeyde bilgisayar kullanım bilgisi gerektirdiği için herkese uygulanamaması, sürekli internet bağlantısı gerektirmesi, öğrencilerin sosyalleşmelerini bir ölçüde engellemesi ve uygulamalı derslerde yetersiz kalması gibi bir takım sınırlılık yada dezavantajları da mevcuttur.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: WTE hizmeti sunabilmek için gerekli kurumsal altyapı ihtiyaçları nelerdir?

Bir WTE sisteminin kurulması ve işletilmesi için (web sunucusu ve veri tabanı sunuculuğu yapmak için) en az bir sunucu bilgisayarına, kullanıcıların sayısı ve eğitim materyallerinin niteliği de göz önünde bulundurularak olabildiğince yüksek bant genişliğine sahip bir internet bağlantısına ihtiyaç vardır. Ayrıca sistemin yönetilebilmesi için gerekli yazılım ve donanım bilgisine sahip teknik personele de gereksinim olacaktır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Gaziantep Üniversitesi web tabanlı uzaktan dil öğretimi sunmak için gerekli bilişim ve teknolojik alt yapıya sahip midir?

Üniversite bünyesinde, Üniversiteye bağlı kurumları birbirine bağlayan yüksek kapasiteli (Gigabit fiber optik kablolardan oluşan) bir iletişim omurgası ve yine yüksek kapasiteli bir internet çıkışı mevcuttur. Web tabanlı yazılımları kurmak, üniversite içinden ve dışından öğrencilere sunmak için gerekli web sunucu gerekli bilgisayarları da bulunan Gaziantep Üniversitesi'nin yerel bilgisayar ve iletişim altyapısının biraz değişiklik gerektirmekle birlikte web tabanlı eğitim sunmak için yeterli olduğu görülmüştür

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: WTE' de ihtiyaç duyulan öğretmen profili nasıldır?

Web tabanlı eğitimde öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler de kısmen farklılıklar göstermektedir. WTE' de öğretmen yüz yüze iletişimde sahip olduğu (mimikler, yüz ifadeleri, ses tonu gibi) araçlardan yoksun buna karşılık daha önce sahip olmadığı ek bazı (e-posta, video ve ses kayıtları gibi) araçlara sahiptir. Ayrıca bir wte öğreticisi bilgisayarların, internetin ve webin sağladığı imkanlardan faydalanabilecek seviye teknolojik açıdan yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Ders materyalleri web sayfası ağırlıklı olacağından web sayfası tasarımının teknolojik ve daha ziyade pedagojik boyutlarından haberdar olmalıdır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Türkiye’de ve Dünyada uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi uygulamaları nelerdir?

Uzaktan dil öğretiminin dünyadaki ilk uygulamalarından biri 1980’lerde İngiltere’de gerçekleştirilen “Ulusal British Program”dır. Bu programda radyo ve tv ağırlıklı yayın metodu kullanılmıştır. Kanada’da telefon kullanılarak, ikinci dil olarak İngilizce öğretimi yapılmıştır. ABD Kuzey Caroline Eyalet Üniversitesi, “Televizyonla Japonca Dil Programı” geliştirmiştir. Uygulamada, üniversitede yapılan dersler olduğu gibi kaydedilmekte ve öylece katılımcılara ulaştırılmaktadır. Güney Afrika Üniversitesi 1993 yılından itibaren üniversite düzeyinde “Uzaktan Eğitim Yoluyla Mandarin Çincesi Öğretimi Programı”nı uygulamaktadır. İsrail “Open University” öğrenen merkezli yaklaşımla ikinci dilde akademik okuma (L2 reading) programı uygulamaktadır. İngiltere’de Victoria Dil Okulları Uzaktan Eğitim Bölümü, orta öğretim öğrencilerine (7.-12. sınıflara) Almanca, Endonezya’ca, Fransızca, İtalyanca, Japonca, Latince ve Modern Yunanca dillerinin uzaktan eğitim yoluyla öğrenilme imkanı sağlamaktadır. Avrupa’daki uzaktan eğitim yoluyla yapılan dil öğretimi uygulamalarından birisi de Avrupa Konseyi’nin kararları doğrultusunda Almanca, Fransızca, İngilizce dillerinin başlangıç ve orta düzeyde öğretilmesi amacıyla BBC, The British Council, Cambridge Üniversitesi ve Longman işbirliğiyle hazırlanan “Look Ahead” serisidir. İngiltere’de Open University, 1971 yılından bu yana hizmet içi eğitim kapsamında 100.000 civarında öğretmene uzaktan öğretim yoluyla dil eğitimi verilmiştir.

Türkiye’deki uzaktan dil öğretimi çalışmaları ise Milli Eğitim Bakanlığının radyo ile yabancı dil öğretimi, televizyon okulu programları ile başlattığı uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi uygulamalarının günümüzdeki örnekleri arasında Milli Eğitim Bakanlığı Açık öğretim Lisesi ile Açık İlköğretim Okulu, Anadolu Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fono ve Limasollu Naci Yayınları şekliyle sıralanabilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Klasik eğitim ve web tabanlı eğitim ortamları, yönetim boyutunda ne tür farklılıklar göstermektedir?

Klasik eğitim ile web tabanlı eğitim arasındaki temel farklılık örgüt yapısından kaynaklanmaktadır. Web tabanlı eğitimde, yönetilecek örgüt ortak bir bina içerisinde yada fiziki bir alanda bulunan “gerçek” bir örgüt değil, birbirini belki

hiçbir zaman görmeyen, yüz yüze iletişim kurma imkanlarından yoksun olan, coğrafi anlamda dağınık “sanal” bir örgüttür. İnternet teknolojilerinin ortaya çıkardığı bu yeni ve esnek örgüt modeli, yönetim açısından da yeni durumlar ortaya çıkarmaktadır. Burada en önemli unsur iletişim olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetici, organizasyon üyeleriyle bilgisayar ve internet ile bunların sağladıkları iletişim imkanlarını kullanarak iletişim kurabilmekte ve web tabanlı eğitimin olumsuz yanlarıyla baş edebilmektedir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: WTE’de eğitim ortamı yöneticisinin sahip olması gereken nitelikler nelerdir?

Araştırma kapsamında yapılan literatür taramaları ve başvuru uzman görüşleri sonucunda web tabanlı eğitimin ortamı yöneticisinin bir takım özelliklere sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu özellikler teknik özellikler, kişisel özellikler olarak sayılabilir.

Bir wte yöneticisi, bilgisayar ve iletişim teknolojileri ile özellikle internet tabanlı teknolojiler hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Ayrıca wte’lerde verimlilik ve etkinlik için geliştirilmiş olan eğitimsel standartlar (SCORM gibi) konusunda da bilgili olmalıdır. Bunlar wte yöneticisinin sahip olması gereken teknik özelliklerdir. Kişisel özelliklere gelince, bir wte yöneticisi, yeniliklere ve değişime açık bir kişiliğe sahip olmalıdır. Zira faaliyet alanı internet gibi çok hızla gelişen ve değişen bir zemindir. Ayrıca iletişime açık ve araştırmacı bir yapıda olmalıdır. Öğrenciler ve öğretmenlerle fiziksel olarak ortak bir alan paylaşmadığı için, internet aracılığıyla iletişim kurma gerekli olacaktır. Bu tür iletişimde ise, klasik iletişimde bulunan bir takım iletişim enstrümanları bulunmayacaktır. Öte yandan bir wte yöneticisi araştırmacı bir yapıya sahip olmalıdır. Zira wte teknikleri, teknolojileri ve standartları, öğretim materyalleri ve yöntemleri, insanların eğitim ihtiyaçları değişiklikler göstermektedir. Yönetici bu gibi ihtiyaçları zamanında fark edip rakipler gerekli hazırlıkların yapılmasından sorumludur. Web tabanlı eğitim ortamı yöneticiliği, klasik yöneticiliğe nazaran teknik ve teknolojik açıdan daha farklı bilgi ve beceriler gerektirmektedir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: Bir WTE sisteminin sahip olması gereken işlevler ve özellikler nelerdir.?

Yapılan literatür taramaları ve eğitim amaçlı hazırlanmış wte sitelerinin incelenmesi sonucunda, bir wte sisteminde bulunması gereken işlev ve özelliklerin öğrenme araçları, destek araçları ve geliştirme araçları başlıkları altında guruplanabileceği sonucuna ulaşılmıştır: Öğrenme araçları; Tartışma Forumları, Dosya Aktarımı, E-posta sistemi- E-Kaynak/Not oluşturma ve Sohbet araçları gibi iletişim araçları, Yer imleri, Takvim/ajanda, Yardım ve Yönlendirme ve Arama/Tarama araçları gibi verimlilik araçları ile Guruplar, çevrim içi Alıştırma/Sınama araçları ve Öğrenci Toplulukları gibi Katılım Araçlarından oluşmaktadır.

Destek Araçları başlığı altında, Kimlik doğrulama, Yetkilendirme, Kayıt işlemleri gibi Yönetim Araçları ile Ders yönetimi, Test/Sınav araçları, Eğitici destek/yardım masası, Çevrim-içi Sınav ve Öğrenci izleme araçları gibi Ders Ulaştırma Araçları bulunmaktadır.

Geliştirme araçları ise, ders içeriğinin çevrim içi olarak oluşturulmasına imkan veren Ders tasarımı araçlarından oluşmaktadır.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç:

Problem: AB Dil Gelişim Dosyasının kapsamı ve Türkiye açısından önemi nedir?

Avrupa Dil Gelişim Dosyası (European Language Portfolio -ELP) bireyin dil beceri ve yeterliklerini değerlendiren ve gösteren, tutarlı ve kıyaslanabilir, Avrupa genelinde geçerli bir takım araçların koleksiyonudur. Dil Gelişim Dosyası; Dil Pasaportu, Dil Öğrenim Geçmişi ve Dil Dosyası olmak üzere üç alt bölümden oluşmaktadır.

Bunlardan dil pasaportu, bireylerin dil becerileri, nitelikleri ve deneyimlerini gösteren bir belgedir. Dil Biyografisi'nde, bireyin herhangi bir dil ile ilgili geçmişi yer almaktadır. Dil dosyası (Dossier) ise dil öğrenme süreci hakkındaki bütün bilgi ve belgeleri içeren bir evrak çantasıdır.

Dil Gelişim Dosyası, Avrupa Konseyi Dil Politikası Birimi tarafından geliştirilerek Ekim 2000'de Konsey'e sunulmuş ve Konsey tarafından onaylanarak içinde Türkiye'nin de tüm üye ülkelerde uygulanmaya başlanmasının ilke olarak kabul etmiştir.

Projenin amacı her bir Avrupa Birliği vatandaşının bir "Dil Pasaportu"na sahip olmasını sağlamaktır. Bu pasaport ile AB vatandaşları, Avrupa'nın her yerinde yaşayabilme, iş ve çalışma izni alabilme olanağına kavuşacaktır.

Dil pasaportu eğitimsel ve kültürel amaçları yanında siyasi açıdan da önemini artırmaktadır. Avrupa Birliği, sınırları içerisinde serbest dolaşım hakkı ve çalışma izni verirken Dil Pasaportunu zorunlu hale getirmeyi planlanmaktadır. Daha açık bir ifadeyle zaman içerisinde klasik pasaportun yerini dil pasaportu alacak ve AB sınırları içerisinde yaşamak ve çalışmak için dil pasaportunuzda o ülkenin dilini bildiğinizi belgelemeniz gerekecektir.

4.2. TARTIŞMA

Hızlı sanayileşme, ekonomi ve bilimin küreselleşmesi, İnternet erişim ihtiyacı gibi faktörler İngilizce öğrenimine olan ihtiyacı büyük oranda artırmıştır. Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde Yabancı dil olarak İngilizce öğretimi zaten oldukça büyük öneme sahiptir. Bu ülkelerin nüfus artış hızlarıyla orantılı olarak artan dil öğrenme ihtiyacını geleneksel yöntemlerle (sınıf içi, öğretmen temelli) çözebilmeleri mümkün görünmemektedir. Online öğretim sayesinde maliyetlerin (öğretmen, sınıf, materyal ve zaman) % 70'lerin altına düşürülmesinin mümkün olabildiği görülmüştür. (Soo ve Ngeow, 1998)

Dil öğrenimi bilgidan çok bir beceridir ve soyut akıl yürütmeden daha çok pratik yapmak yoluyla öğrenilmektedir. Bilgisayar, öğrencilerin pratik yapmaları için hiçbir öğretmenin sağlayamayacağı kadar rahat bir model sunabilmektedir. (Soo ve Ngeow, 1998) Bu durumun tek sakıncası bilgisayarların özellikle sözlü ve yazılı uygulamaları hakkında “değerlendirme” yapamamalarıdır.

Öğrencilerin konuşmak yada soruları yanıtlamak zorunda olduğu bir sınıf ortamı öğrenciler açısından stres kaynağı olabilmektedir. Bu sebeple sınıf içi çalışmalarında çekimser kalan öğrencilerin, stres şartları daha düşük olduğu için online kurslara daha çok katılma eğilimi göstermektedirler. (Soo ve Ngeow, 1998) Sunulan online testler, yapay zeka ile desteklenmiş yazılımlar, online forumlar, sohbet odaları ve tartışma siteleri sayesinde hedef dilde daha çok etkileşim imkanı doğmakta. Öğrencilerin bu tür ortamlarda bilmedikleri konuları sormaya ve öğrenmeye daha açık olabildikleri düşünülmektedir.

Yetişkinler ise kendi öğrenme süreçlerinde daha aktif rol alma istek ve eğilimindedirler, çalışan insanlar ve yetişkinler mesai verilen ödevleri ve testleri istedikleri yer ve zamanda yerine getirebilmekte zamanlarını daha verimli kullanma şansı bulmaktadırlar. (Cahill ve Catanzaro, 1997)

Online dil öğretimin etkinliği ile ilgili olarak öğretmen algularını araştıran (Özkan,) online öğretimde öğrencilerin en büyük şanslarının alıştırmalardan sonra çok kısa bir süre içerisinde dönüt alabilme olanağı olduğunu vurgulamıştır.

Ridley vd (1995)'ne göre online öğretim öğrencileri daha bağımsız ve devamlı kılmaktadır. Ayrıca yüz yüze öğretimde gözden kaçabilen yada takibinde sorun yaşanabilen bir kısım uygulamalar (ödevler, kelime tanıma testleri gibi) kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir. Online sınıfların diğer bir faydası da grup çalışması imkanındır. Çünkü öğrenciler en iyi başkalarına öğreterek öğrenmektedirler. Öğrenciler için bilmedikleri bir konuyu bilen bir başka öğrenciden öğrenmek, öğretmene sormaktan daha az riskli ve stresli gelmekte, böylece öğrenciler bilmedikleri şeyleri daha kolay ifade edebilmektedirler. Blake ve Delforge (1999) yaptığı araştırmada, öğrenciler online kursun daha önceden katıldıkları geleneksel kurslara oranla daha az stresli bir ortam sunduğunu belirtmişlerdir.

Online yabancı dil olarak İspanyolca, Fransızca ve İngilizce öğretimi uygulamalarının etkinliğinin değerlendirilmesi konusunda yapılan araştırmalar (Ridley vd. (1995), Cahill ve Catanzaro (1997), Soo ve Ngeow (1998), Adair-Hauck vd. (1999), Blake ve Delforge (1999)) bu uygulamaların uygun şartlar altında geleneksel (yüz yüze ve sınıf içi) öğretim metodu kadar hatta kimi zaman ondan daha da etkili olabildiğini göstermektedir. Adair-Hauck vd.(1999)'nin araştırması, online öğretime katılan deney gurubu öğrencilerinin dinleme, konuşma ve kültürel bilgi testlerinden en az geleneksel sınıf öğretimine katılan kontrol gurubu öğrencileri kadar iyi puanlar aldığını göstermiştir. Ek olarak, deney gurubu öğrencileri okuma ve yazma becerileri bakımından kontrol gurubundan belirgin şekilde yüksek puanlar almıştır.

Chenoweth ve Murday (2003) Carnegie Mellon Üniversitesi'nde, online olarak verilen temel Fransızca kursunun çıktılarını değerlendiren bir araştırma yapmıştır. Araştırmada online kurs öğrencilerinin sözlü anlatım, okuma, dinleme, gramer bilgisi ve yazılı anlatım test puanları geleneksel sınıf öğretimine katılmış olan diğer kurs öğrencilerinin puanları ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, deney gurubunun özellikle yazma becerileri bakımından kontrol gurubundan iyi puanlar aldığını ortaya koymuştur.

Online kursların etkinliğini incelemek amacıyla yapılan az sayıdaki deneysel çalışmalardan birisi olan Soo ve Ngeow (1998)'un araştırması, tamamen online olarak sunulan İngilizce kursuna katılan öğrencilerin TOEFL puanlarının

diğer öğrencilere oranla daha yüksek olduğunu bulmuştur. Aynı amaçla yapılan bir diğer deneysel çalışmada Cahill ve Catanzaro (1997), özellikle yazma becerileri ve kelime hatalarının azlığı bakımından online kursa katılan deney gurubu öğrencilerinin daha başarılı olduğu sonucuna varmıştır. Her iki çalışmada da araştırmacılar online öğrencilerin daha başarılı olduklarını ortaya koymuşlarsa da bu başarının kaynağı konusuna geniş bilgiye yer vermemişleridir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi online kursların en az geleneksel sınıf öğretimi kadar hatta çoğu durumda ondan daha iyi olduğu görülmüştür. Ancak bu farkın kaynağı tam olarak belirlenememiştir. Bu kursların etkinliğini gösteren, geleneksel yöntemle kıyaslama yapan araştırmalar mevcutsa da bu farkın kaynağının belirlenmesine yönelik çalışmalar yetersiz bir seviyededir.

Türkiye’de web tabanlı dil kurslarının etkinliği konusunda yapılmış herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

Literatür taraması sonucunda ulaşılan teorik arka plandan ve mevcut uygulamalardan edinilen bilgiler doğrultusunda araştırma kapsamında bir de WEB tabanlı uzaktan dil öğretimi programı geliştirilmiştir. Ancak bu programın tasarımında ve sunumunda bir takım aksaklıklarla karşılaşmıştır. Örneğin javascript kodları bazı web tarayıcı türlerinde hataya sebep olmuştur. Kodun, web tarayıcı programlarının çeşitliliği dikkate alınarak oluşturulması faydalı olacaktır. Bu durum web tabanlı kurs tasarımlarında dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Zira kullanıcının bilgisayarında hangi programların ve hangi sürümlerinin yüklü bulunacağı bilinmemektedir. Bunun için en genel olan yol takip edilmesi mümkün olabilen en geniş kullanıcı kitlesine hitap edilmelidir. Kullanılan öğretim materyali içerisindeki farklı türde (resimler, animasyonlar, sesler, içeriğe hareket katmak için kullanılan betikler gibi) uygulamalar, içeriği zenginleştirirken, web sayfasının kullanıcının bilgisayarına yüklenme süresini uzatacaktır. Bu sebeple geliştirilen yazılımlar mümkün olabildiğince çok farklı türde bilgisayar ortamında denenmelidir.

4.3. SONUÇ

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen literatür taraması ve incelenen örnek uygulamalar göz önünde bulundurulduğunda web tabanlı eğitim modelinin uzaktan dil öğretimine uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerini öğreten örnek uygulamalar web tabanlı uzaktan dil öğretiminin

oldukça etkin ve verimli sayılabilecek bir öğretim yöntemi olabileceğini ortaya koymuştur.

Web tabanlı eğitim, sağladığı zaman ve mekan esnekliği, büyük kitlelere hızlı ve düşük maliyetle sunulabilmesi gibi avantajlara ek olarak öğretim materyalinin multi-medya (görsel, işitsel) olarak sunulabilmesi, çift yönlü ve etkileşimli bir ortam sunması gibi özellikleriyle de dil öğretimi için iyi bir alternatif oluşturmaktadır. Web tabanlı öğretimin etkinliğini artırmak için ise öğretim materyalinin içerik, tasarım ve sunumunda dikkat edilmesi gereken konular vardır.

Türkiye hemen her konuda Avrupa Birliği standartlarına ve politikalarına uyum sağlamaya çalışmaktadır. Eğitim ve özellikle de Dil öğretimi, AB'nin büyük önem verdiği konulardandır. Dil öğretim aday yada üye ülkelerle uyum ve kaynaşma bakımından da büyük önem taşıdığı için AB'nin "çok dillik ve çok kültürlülük" hedefini gerçekleştirmede büyük öneme sahiptir.

4.4. ÖNERİLER

Literatür taraması sırasında web tabanlı yabancı dil öğretimi programlarının etkinliği üzerine yapılmış sınırlı sayıda araştırma bulunduğu belirlenmiştir. Bu araştırmaların hemen hepsinde online kursların geleneksel öğretim kadar hatta çoğu zaman ondan daha başarılı olabileceği sonucuna ulaşılmış ancak bu farkın kaynağı konusuna değinilmemiştir. Araştırmacılar farkın kaynağı konusunda, pedagojik yada psikolojik olabileceği yönünde bazı yorumlarda bulunmuşlarsa da, bilimsel açıdan yeterli sayılmaktan çok uzaktır. Uygun maliyet, zaman ve mekan bakımından esneklik, dil öğretiminde etkinlik gibi sebeplerden dolayı kullanım sahası hızla genişleyen web dil kurslarının etkinliğini artırmak için bu alanda yapılacak araştırmalara ihtiyaç vardır. Özellikle yabancı dil öğrenimi talebinin çok yüksek olduğu Türkiye'de, bu alanda iyi bir alternatif oluşturabilecek web dil kurslarının etkinliği konusundaki çalışmalara, bu alandaki uygulamalara temel teşkil edebilecek, bu alanda faaliyetlerde bulunmak isteyen kişi ve kurumlara yol gösterici olabilecektir.

Yine literatür yapılırken, web tabanlı öğretim konusunda yapılan araştırmaların çoğunlukla konunun teknik boyutunu ele aldıkları görülmüştür. Konunun pedagojik yönü ise daha az araştırılmıştır. Bu durumun, konunun daha çok yazılım mühendisleri tarafından araştırılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu alanda özellikle konunun teknik yönlerine de hakim eğitim bilimciler tarafından yapılacak araştırmalara ihtiyaç vardır.

Web tabanlı dil kurslarının etkinliği üzerine yapılan araştırmalarda araştırmacılar öğretim materyalinin kapsam ve sunumunun (tasarımının), kursun etkinliğini ve başarısını etkileyen, kritik öneme sahip bir konu olduğunu vurgulamaktadırlar. Özellikle yabancı dil öğretimi amacıyla tasarlanacak wte ortamları ve öğretim materyallerinin geliştirilmesinde dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğu konusu ise pek açık değildir. Bu konuda yapılacak araştırmaların wte yazılımı ve wte ortamları için öğretim materyali geliştiren uygulamacılara yol göstereceği ve faydalı olacağı düşünölmektedir.

Araştırma kapsamında Gaziantep Üniversitesi'nin bilgisayar ve iletişim altyapısı da incelenmiştir. Sonuç olarak Gaziantep Üniversitesi'nin bilişim altyapısının web tabanlı uzaktan dil öğretimi hizmeti vermeye uygun olduğu görölmüştür. Gaziantep üniversitesi yabancı dil öğretimi konusunda deneyim ve birikim sahibi bir kurum olarak bu hizmeti web ortamından sunabilir. Bu suretle öğrencilere uyguladığı ingilizce hazırlık programının maliyetlerini azaltabilir yada bu hizmeti (ekonomik, fiziksel uzaklık, çalışıyor olmak gibi) değişik sebeplerle yabancı dil öğretimi imkanına ulaşamayan insanlara götürebilir.

KAYNAKLAR

- Adair-Hauck, B., Willingham, L, ve Youngs, B. (1999). Evaluating the integration of technology and second language learning. *CALICO Journal*, 17(2), 269-306.
- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1):92-93.
- Anadolu Üniversitesi Web Sayfası,Homepage : <http://www.anadolu.edu.tr> (5.3.2006)
- Atıcı, B. (2002). Bilgisayar Destekli Asenkron İşbirlikli Öğrenme Çevrelerinde Öğrenci Denetimi, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, ss.26.
- Babadağ, M. (2002). Web Siteniz Nasıl Daha Yapışkan Olur?, *VIII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, İstanbul, ss.60-63.
- Benli, C. (2004). Uzaktan Eğitim Hizmetleri Projesi, *IBM Türk Eğitim Hizmetleri*,<http://www.5-ibm.com/tr/services/learning/index.html> (23.09 2005).
- Bingöl, H. (2000). Öğrenmenin "e-"leşmesi. *Uzaktan Eğitim ve Türkiye TBD Bilişim Kültür Dergisi*, Sayı:75, Sayfa:82-85
- Blake, R. ve Delforge, A.M. (1999). Language Learning At A Distance: Spanish Without Walls. <http://www.nfirc.hawaii.edu/networks/nw44/Blake.htm> (23.05.2006).
- Cahill, D. ve Catanzaro, D. (1997). Teaching first-year Spanish on-line. *CALICO Journal*, 14(2), 97-114
- Cebeci, Z., (2006). E-Çukurova: Akademik Bakış Açısından Bir E-Öğrenim Sistemi, <http://cebeciz.cukurova.edu.tr/documents/word/e-cukurova.doc>, (23.05.2006)
- Council of Europe (1997). European language portfolio : proposals for development. Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (1998). Modern languages: learning, teaching, assessment . A common European framework of reference. Strasbourg , Council of Europe.
- Çalışkan, H. (2002). Çevrimiçi (Online) Eğitimde Öğrenci Etkileşimi, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, ss. 78-80.

- Çallı, İ. (2002). Türkiye' de Uzaktan Eğitimin Geleceği ve E-Üniversite, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, ss. 93-95.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2004). *Yabancı Dil Öğretimi. Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2005). Avrupa Konseyi Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 7(1), 71-89.
- Dogañay-Aktuna, S. (1998). The spread of English in Turkey and its current sociolinguistic profile, *JounWJournal of Multilingual and Multicultural Development*, 19(1).
- Dogañay-Aktuna, S. ve Kızıltepe, Z. (2005). English in Turkey, *World Egliness*, 24(2).
- Eaquals.org, Homepage: <http://www.eaquals.org/about/portfolio.asp>, (3.02.2006)
- Erişen, O., Kılıç, U., Pelit, N. ve Vural, H. (2002). Uzaktan Eğitim Programlarına Genel Bir Bakış, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir,
- Feldman, R.S. (2003). *Power Learning (Strategies for Success in College and Life)*. The McGraw-Hill Companies, New York.
- Fonoyayincilik.com.tr, Homepage : www.fonoyayincilik.com.tr, (3.02.2006).
- Gaziantep Üniversitesi (2005). Gaziantep Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi, <http://www.gantep.edu.tr/u/a/bim.htm> (16 Şubat 2005).
- Girginer, N. (2002). Uzaktan Eğitime Geçiş İçin Kurumsal Yapılanma, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, s.39.
- Hau-Yoon, L. (1994). The development of a self-study Mandarin Chinese language course for distance learners at the University of South Africa. *ICDE Journal*, 16(1) : 70-80.
- İnsankaynaklari.com.tr, Homepage:<http://www.insankaynaklari.com.tr>, (12.05.2006)
- Irgat, E. ve Kurubacak, G. (2002). Üniversite Web Sayfalarında Olması Gereken Özellikler, *VIII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, İstanbul, s.71.
- İşman, A., Karlı M., (2002). Uzaktan Eğitimin Yönetimi: Bir Model Önerisi, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, s.43.
- Kara, M. ve Cebeci, Z. (2005). E-Öğrenme Platformu Geliştirme, Akademik Bilişim 2005 Konferansı, <http://www.ab.org.tr> (03 Ocak 2005).

- Karataş, S. (2003). Öğretim Amaçlı Web Sayfası Tasarımında Renk Kullanımı, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara, 23(2):139-148
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Kesim, M. (2002). Herkes İçin, Her Yerde, Her Zaman Etkin Öğrenime-Öğrenme, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, ss. 93-95.
- Keith, H., Magnus, J. ve Desmond, K. (1993). *Distance Education: New Perspectives*. Routledge Press. London.
- Klein-Wohl, E. (1995). Second Language academic reading in distance learning: a learner-centered approach. Conference Paper. *Sixth Cambridge International Conference on Open and Distance Learning*, 3-5 July 1995. pp.92-100.
- Kurubacak, G. (2002). IDEA'nın Uzaktan Eğitim İçeriklerinin Tasarımı ve Geliştirilmesi, <http://www.ideaegitim.com/sayfalar/makale.asp> (12.04.2006).
- Lebrun, M. (2005) To teach and learn on line. Claroline and the site iCampus of the UCL: bases, tools, devices, http://www.claroline.net/dlarea/lebrun_enseigner_et_apprendre_en_ligne.pdf (20.11.2005)
- Limasollunaci.com.tr Homepage : <http://www.limasollunaci.com.tr> (2.03.2006).
- Lynch, P.J. ve Horton, S. (2006) Web style guide: Second Editiron, <http://www.webstyleguide.com> (12.2.2006)
- Meloni, J.C. (2002) *PHP Fast & Easy Web Development, 2. Edition*. Premier Press, USA.
- Milli Eğitim Bakanlığı Web Sayfası.Homepage:<http://www.meb.gov.tr> (18.02.2006)
- Openuniversity.com, Homepage : www.openuniversity.com, (14.01.2006)
- Öcal, H., Durcan, M. (2001). *Amatör Web Tasarımcısının HTML Rehberi*. İMG Bilişim Yayınları, İstanbul.
- Presby, L. (2003). *Seven Tips for Highly Effective Online Courses, Computers in Education*. The McGraw-Hill Companies, New York.
- Ridley, DR, Miller, B., ve Williams, H. (1996). The 1995 Assessment Report for CNU On-Line.” Resources in Education, ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation, ERIC Document Number ED397070.
- Rybak, S. (1984). Foreign languages by radio and television: A national support strategy for adult home-learners. *British Journal of Language Teaching*, 22(3):151-159.
- Selman, M. (1988). Learning Languages at a distance. *TESL Talk*, 15(3):73-87.

- Selvi, K. (2002). Uzaktan Öğretim ve Eğitim Hakkı, *Türkiye II. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Eskişehir, ss. 93-95.
- Sharp, V. (2002). *Computer Education for Teacher: Integrating Technology Into Classroom Teaching*. McGraw-Hill Companies, New York.
- Sheils, J. (1999). European Year of Languages 2001 : Towards a language portfolio for all. *Babylonia*. 1/1999, ss.62-63.
- Siber Eğitim Hizmetleri (2004). “Neden Uzaktan Eğitim?”, Uzaktan Eğitim Departmanı, <http://www.siberegitim.com.tr/display4.asp> (23.02.2006).
- Soo, K., ve Ngeow, Y. (1998). Effective English as a second language (ESL) instruction with interactive multimedia: The MCALL project. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 7(1): 71-89.
- Stanek, W.R. (1997). *HTML, JAVA, CGI, SGML, VRML UNLEASHED*. Sams Publishing, USA.
- Staudt, E. (2001). The Future of Learning-Learning for the Future: Shapping the Transition, *20th World Conference on Open Learning and Distance Education 2001*. Düsseldorf.
- Sular, M. K. (2005). *Web Tabanlı Pedagojik Formasyon Eğitim ve Örnek Sanal Ders Tasarımı ve Yönetimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Şen, N. (1999). *İnternet Tabanlı Öğretimin Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.57.
- Türel, K. ve Varol, A. (2003). Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde İletişim Modülü, *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2(1):46-48.
- Vaziyet.Com(2004). Uzaktan Eğitim Nedir?, Uzaktan Eğitim. <http://www.vaziyet.com/e-krem/egitimcikerenew8.asp> (20.11.2005).
- Welling, L. ve Thomson, L. (2005). *Uzmanlar İçin PHP ve MySQL*. Elçioğlu, B.(Çev.), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, s.5.
- Williams, S. ve Sharma, P. (1988). Language acquisition by distance education: an Australian survey. *Distance Education*, 9(1): 127-146.

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa SAMANCIOĞLU, 1978 yılında Gaziantep’ te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gaziantep’te tamamladı. Lisans eğitimini Kocaeli Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar Öğretmenliği bölümünde 2003 yılında tamamladı. Aynı yıl Gaziantep ilinde Ahmet Erkul Anadolu Ticaret Lisesinde bilgisayar öğretmeni olarak başladığı çalışma yaşamını halen aynı okulda sürdürmektedir.

VITAE

Mustafa SAMANCIOĞLU was born in Gaziantep in 1978. He completed his primary and secondary school in Gaziantep. He completed successfully his undergraduate degree in Computer Education department at Kocaeli University in 2003. Since 2003 he has worked at Ahmet Erkul Anadolu School of Trade in Gaziantep.